

***Hayırseverlik
yuvada başlar ama
orada sona ermez.***
FRANCIS BACON

ELLİ YILIN HİKÂYESİ

EDİTÖR VE METİN YAZARI

Zeynep Miraç

KİTAP TASARIMI

Bülent Erkmén

SAYFA DÜZENİ VE
BASKI ÖNCESİ HAZIRLIK

Burcu Kayalar

KAPAK UYGULAMA

Barış Akkurt, BEK

ARŞİV ÇALIŞMASI
SABANCI VAKFI
Nevgöl Bilsel Safkan
Furkan Aydınçı
Alper Bahar
Aysu Şengöl
Ecem Yalman Turhan

FOTOĞRAFLAR
SABANCI VAKFI ARŞİVİ

SON OKUMA
Sevim Erdoğan

BİRİNCİ BASKI
Mart 2025

BASKI
OFSET YAPIMEVİ
Çağlayan Mahallesi
Şair Sokak No: 4
34403, Kağıthane
İstanbul
T: +90 212 295 86 01
offset.com
Sertifika No: 45354

ISBN
978-605-86905-2-3

© SABANCI VAKFI İstanbul, 2025
Sabancı Center
4. Levent 34330 İstanbul
T: +90 212 385 88 00
sabancivakfi.org

SABANCI VAKFI 50.YIL

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 008

BÖLÜM BİR

Yeni bir ülke inşa olurken...

012

BÖLÜM İKİ

“Böyle hayırlı bir iş için bütün mal varlığımı bağışlıyorum”

024

BÖLÜM ÜÇ

“Şu güzelim dünyadan geçip giderken arkamızda
bir hoş seda bırakalım”

030

BÖLÜM DÖRT

Umudun ışığının en güçlü yandığı yer: Eğitim

042

BÖLÜM BEŞ

Bir gelecek yaratılıyor

052

BÖLÜM ALTI

Katkısı ömrünü aşan bir hayırsever: Sakıp Sabancı

058

BÖLÜM YEDİ

Kalıcı ve sürdürülebilir etkiye doğru

066

BÖLÜM SEKİZ

Uzun sürecek bir yol arkadaşlığı

076

BÖLÜM DOKUZ

“Toplumların hiçbir sorunu kendi sınırları içinde çözülemez”

086

BÖLÜM ON

İyilik bulaşıcıdır

092

BÖLÜM ONBİR

Toplumsal gelişme için farklı pencereler

100

BÖLÜM ONİKİ

Çağın sorunu: Ne eğitimde ne istihdamda olan kadınlar

116

BÖLÜM ONÜÇ

Başarılar kutlandıkça büyür

122

BÖLÜM ONDÖRT

Yeni sorunlar, yeni yollar

128

BÖLÜM ONBEŞ

Geleceğin kapıları açılıyor

134

*Girişimci, alışkan ve cesur
Hacı Ömer Sabancı...
Çözüm odaklı, yapıcı, sevgi dolu
Sadıka Sabancı...*

İki hayırsever...

50 yılın hikâyesi onlarla başladı.

ÖNSÖZ

GÜLER SABANCI

SABANCI VAKFI

MÜTEVELLİ HEYETİ

BAŞKANI

Hayırseverliğin aile kültürümüzde çok özel bir yeri vardır. 1967 yılında Sabancı Holding'in kurulmasının ardından, hayırseverlik faaliyetlerinin kurumsallaştırılması amacıyla babaannem Sadıka Sabancı'nın tüm mal varlığını bağışlamasıyla ilk can suyuna kavuşan Sabancı Vakfı, köklerimizin bulunduğu Adana'da, 1974 yılında doğdu. O günden beri topluluğumuz için çok önemli bir yerde duran vakıf çalışmalarımızda 50 yılı geride bırakmanın sevincini yaşıyoruz.

Bu 50 yılda bizim için karşılıksız tabirinin özünü oluşturan motivasyon, "gönül payı" oldu. Ailemizde her zaman bir şeyi karşılıksız yapma kültürü vardı. Dedem Hacı Ömer Sabancı'nın dile getirdiği, *"bu topraklardan kazandıklarımızı bu toprakların insanlarıyla paylaşma"* ilkesi; ihtiyacı olanlara el uzatabilmek, eksikleri karşılamaya katkıda bulunmak ve en önemlisi, yaptığımız işlerle faydalı olmak için bize her zaman ışık tuttu.

Cumhuriyetimizin kazanımları etrafında, yarım asırdır, bir yandan toplumsal kalkınma ve gelişime odaklanırken bir yandan da stratejik hayırseverlik yaklaşımımızı dönüştürmeyi sürdürdük. Türkiye'deki ve dünyadaki gelişmeleri yakından takip ederek rotamızı yeni düzenin yenilikçi yaklaşımlarına doğru çevirdik. İçinde bulunduğumuz dönemde binalar yapmanın yanında, insana dokunmanın ve sorunların çözümüne yönelik bütüncül yaklaşımların önemli olduğuna inanarak yolumuza kararlılıkla devam ettik.

Sabancı Topluluğu'nun sanayi ve ekonomi alanında eriştiği gücü, sosyal ve kültürel alanlara taşıdık ve Türkiye'nin önde gelen aile vakıflarından biri olduk. Yıllar içinde oluşturduğumuz ekosistem sayesinde, hâlâ Türkiye'nin dört bir yanında milyonlarca kişinin hayatına dokunmaya devam ediyoruz.

Ülkemizin geneline dağılmış 78 yerleşim merkezine okullar, öğrenci yurtları, kültür merkezleri, öğretmen evleri, sağlık kurumları, spor tesisleri ve sosyal alanlar kazandırarak 120'den fazla kalıcı eseri toplumumuza miras bıraktık. Kalıcı eserlerimizle birlikte toplumsal gelişme için çok önemli bir yere sahip olan kültür sanat alanında uzun soluklu projeleri de hayata geçirdik. Devlet Tiyatroları - Sabancı Uluslararası Adana Tiyatro Festivali, Türkiye Gençlik Filarmoni Orkestrası, Sabancı Vakfı Kısa Film Yarışması, Metropolis Antik Kenti Kazıları gibi kültür sanatın farklı dallarındaki desteklerimizi çok uzun yıllardır sürdürüyoruz.

Toplumsal kalkınmaya giden yolda eğitimin önemine olan inancımızla 50 yıl boyunca nitelikli eğitim, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve kız çocuklarının eğitime devamı gibi konularda var gücümüzle çalıştık. Yaptığımız işlerde her zaman ortaya bir tavır koyduk. Ankara'da 80'lerin başında yaptırdığımız Hacı Ömer Sabancı Kız Öğrenci Yurdu da ortaya koyduğumuz bu tavrın bir yansıması olarak, kız öğrencilerin eğitime devam etmesi adına çok önemli bir ihtiyacı karşıladı. Tüm işlerimize bu gözle bakmaktan hiçbir zaman vazgeçmedik, vazgeçmeyeceğiz.

Türkiye'ye örnek bir üniversite bırakma ve yetişmiş öğrenci kalitesini yükseltme gayesiyle, ortak akılla kurduğumuz Sabancı Üniversitesi ile vakfımızın çalışmalarını taçlandırdık. 55 bini aşkın burs desteği sağlamamızın yanında eğitim, sanat ve spor

alanlarındaki ödöl organizasyonlarımızla gençlerin, sanatçıların ve sporcuların başarılarını da takdir etmeyi sürdürüyoruz.

Tüm bireylerin haklardan eşit yararlandığı bir toplum yaratma idealiyle ülkemizde dezavantajlı konumda bulunan kadınları, gençleri ve engellileri odağımıza aldık. 20 yıla yaklaşan Sabancı Vakfı Hibe Programı aracılığıyla onların sorunlarını görünür kılarak çözüm için çalışan sivil toplum kuruluşlarını destekledik. Sivil toplum kuruluşlarının yol arkadaşı olduk, onlara deneyimlerimizi aktardık. Aynı zamanda, Fark Yaratıcılar Programı ile şikâyet etmek yerine harekete geçerek sorunlara çözüm bulanları görünür kılmak için çalışmayı sürdürüyoruz.

Dünyamızın içinden geçtiği çoklu krizler çağının getirdiği gelişmelerin etkisiyle, filantropi alanındaki çalışmalarımız da dönüşmeye devam ediyor. Sorunlar büyüdükçe, çözümün parçası olmak için işbirliğine duyulan ihtiyaç da artıyor. Ancak işbirliği tek başına yetmez, sorunların üstesinden gelebilmek için “hedef birliği”nin de olması gerekir. Vakıfta çalışan profesyonel arkadaşlarımız ve aynı zamanda paydaşlarımız da ortak hedef doğrultusunda, kalıcı etki yaratmak için büyük bir motivasyonla gönülden çalışıyorlar.

Çoklu krizler çağında hedef birliği için ihtiyaç duyulan en önemli paydaşlardan biri de gençler. Toplumsal meselelerin çözümünde gençlerin duyarlılığı, hızla aksiyona geçebilmeleri ve seslerini duyurabilme kabiliyetleri çok kıymetli bir noktada duruyor. Yeni dünyanın ruhuna, kurallarına ve sorunlarına hassasiyetle yaklaşan gençler, sahip oldukları donanıyla toplumsal meselelere kapsayıcı ve yenilikçi çözümler getiriyorlar.

“Memleket mutlaka çağdaş, medeni ve yenilikçi olacaktır. Bizim için bu, hayat davasıdır. Bütün fedakârlığımızın verimli olması buna bağlıdır.” Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk’ün vurgu yaptığı gibi, dönüşüm kaçınılmaz bir ihtiyaçtır.

Sabancı Vakfı olarak biz de 50. yılımızda, geleceğimizi şekillendirmek için ailemizin dördüncü kuşak üyeleriyle birlikte yeni bir strateji arama yolculuğuna çıktık. İkinci yarım asrımızda filantropi alanındaki küresel gelişmeleri takip ederek ve odak alanlarımızdaki yol haritamızı güncelleyerek ilerlemeye devam edeceğiz.

Bizim için yeni bir dönemin başladığı bu süreçte, eşit bir gelecek için hep birlikte nice 50 yıllara ulaşmak dileğiyle...

SABANCI VAKFI MÜTEVELLİ HEYETİ
BAŞKANI GÜLER SABANCI, AİLE İÇİN
VAKFIN KURULUŞUNA GİDEN YOLU
ÇİZEN HACI ÖMER SABANCI VE TÜM
MAL VARLIĞINI BAĞIŞLAYARAK
İLK TUĞLAYI KOYAN BABAANNESİ
SADIKA SABANCI İLE...

BÖLÜM BİR

Yeni bir ülke
inşa olurken...

Yıl 1906, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemi. Kayseri'nin Akçakaya köyünde yaşayan Pembe Hanım ile Hacı Bey'in büyük oğulları doğdu. Adını Hacı Ömer koydular. İmparatorluğun son döneminde birçok cephede süren savaşlar, Anadolu'yu bitap düşürmüştü. Halk yoksuldu, her evden bir şehit çıkmıştı.

Yetmezmiş gibi bir de Dünya Savaşı kopmuştu. Sona yaklaşan Osmanlı, sadece sefalet vaat ediyordu.

Hem kardeşinin hem de annesinin rızkını aramalıydı Hacı Ömer...

Amcası Ahmet ile bir olup yola çıktılar. İstikamet Adana... Söylemesi kolay, 450 kilometre yol! Ve yürümekten başka çareleri yoktu.

GÜLER SABANCI: Bulundukları köy Akçakaya, Erciyes'in eteklerinde ve tarıma pek de müsait bir yer değil. Tek çare var, Adana'nın bereketli topraklarına ulaşmak. Onca yolu yürüyerek gidecek kadar cesur bir insan Hacı Ömer ve çok çalışkan bir insan...

Hacı Ömer'in Adana'ya geldiği 1921, kentin düşman elinden kurtulduğu yıl. Yeniden umutlanmaya başlayan bir coğrafyada, toprağın daha bereketli, ticaretin daha canlı olduğu Adana'da başladı yeni hayatına Hacı Ömer. Pamuk işçiliği yapıyor, taşıyarak öğreniyordu kendi hafif etkisi ağır bu bitkiyi. Çok çalışıyor, çok da biriktiriyordu. Hayal kurmaktan da geri durmuyordu.

Adana'da ilk günlerini şöyle anlatıyordu dostlarına:¹

Günde 85 kuruş yevmiye ile çalışırdım. Bunun beş kuruşu ile kahvaltı eder, beş kuruşu ile öğle, beş kuruşu ile de akşam yemeği yerdim. Günde on kuruş da kaldığım Pamukçu Hanı'na verirdim. On kuruşa da çamaşırlarımı yıkattıktan sonra elime kalan 50 kuruşları bir köşeye atar, biriktirirdim. O zamanlar Adana'nın en büyük ve en güzel binası olan Pamukçu Hanı'na bakıp "Şurası benim olsa, başka bir şey istemem" derdim.

Pamukçu Hanı da onun olacaktı, başka şeyler de... Hayallerini gerçekleştirmesi için ihtiyacı olan şey sadece zamandı.

Biriktirdiklerini sermaye yapıp iki yıl içinde küçük de olsa ticaretine başladı pamuğun. Önce

1. Hayat dergisi,
Cumhuriyet'in 50. yılında
Türk sanayii ilavesi, sayı
36, 30.08.1978, s. 5.

pamuk balyası basıcılığı, sonra pamuk taşımacılığı ve tartıcılığı...

Osmanlı'nın son günlerinde köyünü bırakıp büyük şehre gelen Hacı Ömer Bey, ülkesinin işgalden kurtulup bağımsızlığını ilan etmesine, Cumhuriyet'in kurulup yurdun sil baştan inşa edilmesine tanık olmuştu.

Cumhuriyet'in kurucusu, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'ni çağdaş uygarlıklar arasına sokma hedefiyle birçok devrime imza atıyordu. Ulus devlet inşasında ekonomik bağımsızlığın önemini biliyor, hem tarımın gelişmesi hem de sanayileşmenin artması için çabalıyordu.

Küllerinden doğan Türkiye'de 1923 yılına kadar açılmış olan fabrika sayısı 386 iken, 1923-1933 arasında ülke genelinde açılan fabrika sayısı 1087'ye ulaşmıştı.

Hacı Ömer Sabancı da Cumhuriyet ile birlikte büyüyordu. 1928 yılında artık bir aile kurmaya karar verdiğinde kendisi gibi Akçakayalı olan Sadıka Hanım ile birleştirdi hayatını. Sadıka Hanım da erken kayıplardan nasibini almış, çok küçük yaşta annesini kaybetmişti. Kardeşlerinin bakımını üstlenmiş, hep sorumluluk almıştı. El becerisiyle olduğu kadar insanları yönetme becerisiyle de öne çıkıyordu.

Neşeli bir mizacı vardı Sadıka Hanım'ın; yapıcı, her soruna çözüm arayan bir insandı. Hayatta kendine bir hedef koymuştu: insanları mutlu etmek.

Hacı Ömer gibi o da çok çalışkandı. Biri evde, diğeri işte... İhsan, Sakıp, Hacı, Şevket, Erol ve Özdemir ile büyüyen ailenin yükü de artmıştı. Hacı Ömer'in çok çalışabilmesi için gereken düzeni Sadıka Hanım sağlıyordu.

SAKIP SABANCI: Babam öğleyin eve geldiğinde sofrası hazır olmalıydı... Dış kapıdan gelince doğru sofraya giderdi. Kışın üstünde palto varsa paltosunu şapkasını çıkarmadan oturur, hızla yemek yerd. Sonra da kalkıp gene giderdi. Akşam olup geldikten sonra da gene yemek yiyip kâğıtlar, senetler üzerinde hesap yapardı. Biz büyüdükçe ona yardım etmeye başladık.²

KÜLLERİNDEN DOĞAN
TÜRKİYE'DE HACI ÖMER
SABANCI DA KENDİNİ
YOKTAN VAR ETTİ.

Oğullarına pamuğu öğretirken ticareti, ticareti öğretirken de hayatı öğretiyordu Hacı Ömer. Sabaha karşı onları yanına alır, çiftçilerin getirdiği pamukları almaya götürürdü. Erken yaşta sorumluluk verdi onlara, kendine ortak etti. Çocuklarla birlikte iş de büyüyordu.

SADIKA SABANCI: Her akşam işten eve gelince altısını da etrafına toplar, o gün yaptıklarını anlatırdı. Ben de bir köşede hayretle onu dinlerdim. Hepsi daha çocuk, ne anlayacaklar bu sözlerden? Sonra aradan bir zaman geçti. Bu defa tek tek imza yetkisi verdi çocuklara. Daha delikanlı çağında İhsanlar, Sakıplar... Üstelik tecrübesiz. “Ne yapıyorsunuz?” diyecek olurdum. Ciddileşir, “Doğru ile yanlış kendi tecrübeleriyle öğreysinler istiyorum” cevabını verirdi.³

İlki hem ülkesi hem de ailesi için büyük bir yıkımla sonuçlanan Dünya Savaşı’nın ikincisi patlamıştı. Türkiye kendini bu savaşın dışında tutmayı başarırken Hacı Ömer de işlerini büyütmenin peşindeydi. Pamuk ve çırçır fabrikasına ortak oluyor, tarlaları ve çiftlikleriyle büyüyordu.

1942’de ailesini toprak damlı küçük evden aynı cadde üzerindeki daha büyük başka bir eve taşıdığında sadece adres değil, yaşam biçimini de değiştirdi Sabancı ailesi. Pembe boyası nedeniyle “Pembe Ev” diye anılan yapının adı, daha sonra bahçeye konulan bir aslan heykeli nedeniyle “Aslanlı Ev”e dönüştü.

2. Altan Öymen, “01 Adana” yazı dizisi, *Cumhuriyet*, 21 Eylül 1981, s. 7.

3. *Hayat* dergisi, *Cumhuriyet*’in 50. yılında Türk sanayii ilavesi, sayı 36, 30.08.1978, s. 6.

4. Sakıp Sabancı, *Yaşadığım Evler*, <https://sakipsabanci.com.tr/yasadigim-evler.php>

SAKIP SABANCI: O yıllarda imkânları sınırlı olan babamın aslan heykeli satın almak için para dökmesi, sabahtan akşama kadar pamuk alım satımından oturmaya vakit bulamazken, heykelin nakli için çaba göstermesi, yerine konuluncaya kadar başında beklemesi, bizi hayli şaşırtmıştı; ama herhalde bizi adamakıllı etkilemiş. Bugün ben de sanat eserleri peşinde koşmak için vakit ayırmaktan büyük zevk alıyorum.⁴

İşler büyüdükçe büyüdü. Pamuktan iplik, iplikten dokuma, dokumadan basma yapalım deyince Bosna ailesiyle ortak olunan Bossa, çekirdekten yağ yapalım deyince de önce Yağsa, sonra Marsa çıktı ortaya. Büyük bir gayret, çok çalışma, ileriye görme yeteneğiyle zincirine hep yeni halkalar ekledi. Bossa Un ve Çırçır Fabrikası, Bossa Tekstil Fabrikası, Oralitsa, Aksigorta, Teksa, Çimsa, Yünsa, Kordsa kuruldu.

Çok çalışkan bir insandı Hacı Ömer Sabancı, fabrikanın üstüne işlettiği yazı en büyük değeri idi: “Çalışmak en büyük ibadettir.”

Verimli topraklar, gelişen sanayi... Adana Hacı Ömer Sabancı'ya, Hacı Ömer Sabancı Adana'ya güç verdi. 1950'ler hem Seyhan Barajı'nın inşası hem tarım tekniklerinde ilerleme nedeniyle kentin hızla geliştiği bir dönem oldu.

Sabancı sanayide büyürken ülkenin sağlam finansal kuruluşlara olan ihtiyacını da fark etmişti. Adana'da yaşayan Kayserili iş insanları, Hacı Ömer Sabancı'nın liderlik etmesiyle bir banka kurmaya karar verdiler. Kısa sürede Türkiye'nin en büyük bankalarından biri olacak Akbank'ın hikâyesi, 83 kişinin bir araya gelerek kurduğu bu işbirliğiyle başladı.

Öte yandan Türkiye de bir değişimin içindeydi. Çok partili rejime geçilmiş, ekonomik kalkınmanın özel sektörle gelişeceğine inanan Demokrat Parti iktidara gelmişti. Hacı Ömer Sabancı'nın yelkenleri daha fazla rüzgârla dolacaktı artık. Bu bereketi paylaşmak gerektiğini biliyordu.

GÜLER SABANCI: Hacı Ömer, inanan bir insan. Zekâtını veren bir insan. Varlıklı olduktan sonra ilk büyük hayrını memleketine yapması gerektiğine inanıyor. Ve bir ilkokul yaptırıyor Akçakaya köyüne, yıl 1959. Sonra da köye çok ihtiyacı olan suyu getiriyor.

İki tür insan vardır hayatta. Biri “Böyle gelmiş böyle gider” deyip düzeni devam ettiren... Biri de o düzeni değiştirmek için yola çıkan... Büyük değişimler ikinci tür insanların eseri oluyor. Mevcut koşulları kabullenmeyen, değiştirmek için çaba gösteren ve asla vazgeçmeyenlerin...

Mademki kendi okuyamadı, mademki yoklukla sınıandı, diğer çocuklara farklı bir hayat sunacaktı Hacı Ömer Sabancı. Babasız büyürken kimseden

İHSAN, SAKIP, HACI,
ŞEVKET, EROL,
ÖZDEMİR SABANCI
KARDEŞLER.

PAMUKTAN İPLİÇE,
DOKUMADAN BASMAYA
ÜRETİMİNİ GELİŞTİREN HACI
ÖMER SABANCI, ADANA'DA
BÜYÜYEN SANAYİNİN
TAŞIYICILARINDAN BİRİYDİ.

bir şey beklemeden kendi ihtiyacını kendi karşılamayı öğrenmişti. Suyu ve okulu devletten bekleyerek geçen yılların da kimseye faydası olmayacaktı.

GÜLER SABANCI: Faydalı olma, çözüme ortak olma, illa devletten bir şey beklememe; kendi azmiyle, kendi gücüyle, kendi çalışmasıyla elde ettiği kazancından ihtiyacı olanlara katkıda bulunma... Tam da filantropinin tarifi... Böyle başlıyor dedemin hayırseverlik hikâyesi...

Hacı Ömer Sabancı, yokluk çektiği zamanları hiç unutmadı. Taze kalan hatıraları, onu aynı koşullarda yaşayan başka insanların zorluklarını görmeye itti.

Adana'da pamuk işçiliği yaptığı günlerde imkânsızlıklar içinde geçirdiği bayramlar da hatıralarında canlıydı hâlâ. Varlık kazandıktan sonraki Kurban Bayramı sabahlarında camiden dönerken yolda rastladığı yoksulları eve çağırır, onlara kurban etleriyle yapılan kavurmaları ikram ederdi. Sadıka Hanım onlarca misafir ağırlardı evde. Kendisine verilmiş olan nimetleri paylaşacaktı Hacı Ömer, ilk günden vermişti bu kararı.

İnançlı bir insandı, onun için ibadetlerini yerine getirmek önemliydi. En başta zekât vermek geliyordu. Bayramlarda yaptığı ikramların yanında kendi ürünlerini veya satın aldığı ihtiyaç mallarını doğduğu köydeki ihtiyaç sahiplerine dağıtıyordu. Memleketin imkânlarını değerlendirerek belli bir gelir düzeyine ulaşanların, yaptıkları işin zekâtını vermelerinin gerektiğine inanıyordu.

Zor koşullarda geçen çocukluğunda eksikliğini hissettiklerini zaman içinde tamamlamayı başardı, biri hariç... Tahsil görememişti. Hayat, büyük oğullarının da bu fırsatı yakalamasına izin vermedi. Ama Şevket, Erol ve Özdemir hayallerini gerçekleştirdiler. Tarsus Amerikan Koleji'ni bitirip İngiltere'de yükseköğrenim görerek babalarını mutlu ettiler.

EROL SABANCI: Babam sadece işlerin gelişmesine uygun tahsil görmemizden değil, dil bilmemizden de ziyadesiyle keyif duyardı. Bir yabancı ile karşılaşıncı beni "Konuş, konuş" diye ileri sürüşünü, konuşmayı yüzünde geniş bir tebessümle dinleyişini her

ÇOK ÇALIŞKAN BİR
İNSANDI HACI ÖMER
SABANCI. FABRİKANIN
ÜSTÜNE İŞLETTİĞİ YAZI
EN BÜYÜK DEĞERİYDİ:
"ÇALIŞMAK EN BÜYÜK
İBADETTİR."

zaman görür gibi olurdum. Onun bu keyfi, babam benimle gurur duyuyor diye içimi sevinçle doldururdu.⁵

Eğitim önemliydi Hacı Ömer Sabancı'nın gözünde. Ancak öyle kırılırdı makûs talih, bunu biliyordu. Yaşadığı ülkenin gelişmesi ancak böyle mümkündü.

“Bu topraklardan kazandıklarımızı bu toprakların insanlarıyla paylaşmalıyız” cümlesini kurduktan sonra yaptığı ilk işin kendi köyüne bir ilkokul yaptırmak olması tesadüf değildi.

SAKIP SABANCI: “Her şeyi devletten beklemek yanlıştır.” Rahmetli babam öyle derdi, biz de öyle deriz. “Vergimi verdim, görevim bitti” demek, bugünleri iyi gören ve çok şümüllü düşünen atalarımızın tutumuna ters düşer. Benim atalarım da vergi

HACI ÖMER
SABANCI, DÖNEMİN
CUMHURBAŞKANI CELAL
BAYAR İLE.

5. Sadun Tanju, *Hacı Ömer*,
Apa Ofset, 1983, s. 273.

6. Sakıp Sabancı, *İşte
Hayatım*, Radar Reklam
AŞ, 1985, s. 218.

veriyorlardı, zekât veriyorlardı, devlete hizmet ediyorlardı, gerektiği zaman canlarını bile esirgemiyorlardı. Ama yine de mallarını mülklerini vakfetmekten geri kalmıyorlardı.⁶

Çok çalışarak, çok üreterek geçen yıllarda yazları İstanbul'a gelip gitme alışkanlığı geliştirmişti Hacı Ömer Sabancı. 1951 yılında İstanbul'da bir ev arayışına girdi. Emirgan'a tepeden bakan köşkü görür görmez de "Tamam" dedi, "burası."

Köşkü yeni satın aldığı günlerde bir müzayede yapıldığı haberini aldı. Moda'daki Mahmut Muhtar Paşa Köşkü'nden çıkan eşyalar satılıyordu. Antikaya, heykele meraklı olan Hacı Ömer, o müzayededen çok beğendiği at heykeliyle döndüğünde evin adı da konmuş oldu: Atlı Köşk.

İki at heykeli vardı bahçede. Biri müzayededen alınan, Fransız heykeltıraş Louis Doumas'nın eseri bu heykel. Diğeri ise 1204 yılında 4. Haçlı Seferi sırasında Haçlı kuvvetlerince yağmalanan Sultanahmet Meydanı'ndan alınarak Venedik San Marco Kilisesi önüne yerleştirilen dört attan birinin replikası... İtalya'da makine aldığı şirketin hediyesi.

Mısır hıdiv ailesinden Prens Mehmed Ali Hasan tarafından 1925 yılında İtalyan mimar Edoardo de Nari'ye yaptırılan köşte yaşarken kurduğu bir cümle vardı ki, ileri görüşlülüğünün simgelerinden biri olacaktı: "Bu ev sonunda müze olur."

Yazları ailenin bir araya geldiği Atlı Köşk'te sohbetlerin konusu iş olduğu kadar çevredeki ihtiyaçlardı. Adana'da ne ihtiyaç var? Kayseri'de ne ihtiyaç var? Akrabalara, komşulara ne yapabiliriz? Ailenin genç kuşakları bu sohbetleri duyarak büyüdü.

SADİKA, HACI ÖMER,
SAKIP VE GÜLER
SABANCI ATLI KÖŞK'ÜN
BAHÇESİNDE...

YAZLARI AİLENİN BİR
ARAYA GELDİĞİ ATLI
KÖŞK'TE SIK DİLE
GELEN KONULARDAN
BİRİ ÇEVREDEKİLERİN
İHTİYAÇLARIYDI.

Sadika Hanım ailenin, akrabaların durumunu daha iyi anlayabiliyordu. İletişimi de sezgileri de güçlüydü. Sakıp Sabancı annesi için “ailenin direği” derdi. Aileyi ayakta ve bir arada tutan oydu.

GÜLER SABANCI: Ben çocukluğumdan itibaren babaannemden “Sevindirelim” sözünü duyardım. Hep insanları mutlu etmeyi düşünürdü. “Sevindirmek”, yardım etmekten daha iyi bir ifade diye düşünüyorum. Daha incelikli bir ifade... Babaannem çok iyi bir yöneticiydi. Aslında hayatta ilk yöneticilik dersimi babaannemden aldığımı düşünüyorum. Yapıcı bir kadındı. Herkesi bir arada tutmayı çok güzel bilirdi. Herkesi bir hedefe, bir projeye o kadar güzel yönlendirirdi ki...

Hacı Ömer ile Sadika Sabancı'nın birlikteliğinde hayır işleri merkezde duruyordu. Hacı Ömer, Ahmet Emin Yalman'ın tarifiyle “vatandaşların şahsi azim ve teşebbüslerini birer enerji kaynağı haline getirmek suretiyle memleketin neler kazanacağına canlı bir örnek”ti.

SADİKA, HACI ÖMER,
GÜLER VE ÖZDEMİR
SABANCI.

AHMET EMİN YALMAN: Hacı Ömer bana Amerika'da talebe iken şahsen tanışma imkânı bulduğum meşhur milyarder Carnegie'yi hatırlattı. Carnegie gibi Hacı Ömer de para kazanmayı bir zevk, bir debdebe yolu diye değil, iş imkânları yaratmanın ve umuma faydalı olmanın bir çığır, bir nevi heyecanlı sporu diye seviyor ve halkı aydınlatmaya ve tecrübesini herkese aksettirmeye kıymet veriyor.

Çalışmağa Doyamıyan TÜRK İŞ ADAMI

★ Ahmet Emin Yalman, Vatan ★

Türkiye'nin ticaret ve sanayi işlerinde mühim rol oynayan Hacı Ömer, fakir bir hamalken, nasıl muvaffak olduğunu ve Türkiye'nin başlıca milyonerlerinden biri arasına girdiğini anlatıyor.

ADANA'da Akbank'ın umumî merkezini ziyaret ettiğim sırada, Hacı Ömer'le tanışmak ve konuşmak fırsatını buldum. İyi bir tesadüf eseri olarak kendisi o sırada bankaya yakın bir yazıhanede imiş, buluştuk, uzun uzadıya görüştük.

Hacı Ömer; vatandaşların şahsî azim ve teşebbüslerini birer enerji kaynağı haline getirmek suretiyle bir memleketin neler kazanacağına canlı bir örnektir.

Hacı Ömer neler yapıyor? Bir defa memleketin en ileride gelen müteahhitleri arasında yeri vardır. Anıt - Kabir, İstanbul Üniversitesi, Ankara'da Teknik Üniversite, Keçiören hastanesi, Samsun tütün depoları, Denizli'de Sümerbank'ın tesisleri, Sivas Posta ve Telgraf binası, sanat mektepleri, diğer türlü türlü

su ve bina işleri gibi taahhütlerde ya müteahhit veya ortak sıfatıyla rol almıştır.

Bundan başka Adana'nın başlıca çiftçilerinden, pamuk tüccarlarından ve fabrikacılarından biridir. Hatay'da ipekçilik işlerine bile yetişir. Sahibi bulunduğu Erciyas Otelinin idaresi ile de alâkadar olur.

Namusun kıymeti

Sözü Hacı Ömer'e bırakıyorum. Ticarete namusun ne gibi bir kıymet teşkil ettiğini bana şöyle anlattı:

— Ticarete en kârlı yol, ticaret kaidelerine sıkı surette riayet etmek ve tam mânasıyla namuslu olmaktır. Bizde öyleleri vardır ki, malı satarlar, fiyatlar yükseldi mi vermezler, veya «ağır bassın, fazla kazanayım» diye denklere taş katarlar. Bu

1952 yılında kendisiyle yaptığı “Çalışmaya Doyamayan Türk İş Adamı” başlıklı mülakatın sonunda şöyle yazmıştı Yalman:⁷

Oğulları işlere sahip çıktıkça Hacı Ömer Sabancı çalışma temposunu azalttı. Çiftliklerle, bahçelerle daha çok zaman geçiriyordu artık. Gençliğindeki zor yaşam koşulları bedenini yıpratmış, diyabet hastalığı gücünü düşürmüştü.

Henüz 60’ındaydı ama yılların yükünü daha fazla taşıyamadı. 1966’nın 2 Şubat günü veda etti yaşama. Son sözleri “...koştuk, seyirttik, vurduk, kırdık, pişirdik, şişirdik, hepsi boş, işte elimizdeki...”⁸ oldu.

Erken bir vedaydı bu. Yapmayı planladığı işler, kurduğu hayaller gibi “bu topraklardan kazandıklarımızı bu toprakların insanlarıyla paylaşma” ilkesi de oğullarına miras kaldı.

Sabancı kardeşlerin sadece babalarından değil, annelerinden de öğrendikleri bir değeri bu. Sadıka Hanım fitre ve zekât dağıtmayı, ihtiyacı olanlara el uzatmayı Hacı Ömer Sabancı’dan sonra da sürdürdü. Kimin neye ihtiyacı olduğunu her daim bilir, insanları mutlu etmenin yollarını arardı.

SERRA SABANCI: Babaannemin evinde hep hazır hediyeleri olurdu. Kime verileceğinin bir önemi yoktu. Kutular, paketler, bir seyahatten aldığı, bir araya getirip uygun bulduğu birçok şey evinde hazır bulunurdu ve gerektiğinde o hediyeleri vermekten çok büyük mutluluk duyardı. Kumaşlar hatırlıyorum mesela... O zamanlar hazır elbise bugünkü kadar yoktu. Bossa’dan top top kumaşların geldiğini, onun evinde bunların kişilere göre kesilip paketlenildiğini hatırlıyorum. Paylaşmak... Onun hayatında hep vardı.

HAYATA VEDA ETTİĞİNDE
60 YAŞINDAYDI HACI
ÖMER SABANCI. İŞLERİNİ
VE HAYALLERİNİ EMİN
ELLERE BIRAKMIŞTI.

SORUNLARA ÇÖZÜM

ARAMAK, PAYLAŞMAK

VE İNSANLARI MUTLU

ETMEK... SADIKA

SABANCI’YI TARİF EDEN

SÖZCÜKLER BUNLARDI.

7. Ahmet Emin Yalman,

Bütün Dünya, Haziran

1952, s. 658.

8. Sakıp Sabancı, *İşte*

Hayatım, Radar Reklam

AŞ, 1985, s. 95.

“Sen gidersin, mal kalır, varlığın kalır”
diyordu Sadıka Hanım. “Marifet, onu dünyada işe yaratmaktır.
Giderken bir tek gönül hoşluğunu, iç rahatlığını götürürsün. Benim
yüreğim ferah, bu da bana yeter.”

Sabancı kardeşler de sahip
oldukları zenginlikleri hayır işlerinde kullanırken bu
öğretiden güç alıyorlardı. Yakın çevrelerindeki ihtiyaçlarla
ilgileniyorlardı, ancak geçmiş kuşaklardan devrıldıkları
mirası başka bir boyuta taşımak gerektiğinin de
farkındalardı.

**SAKIP SABANCI: Biz hayır işi denilince bunlara alışmışız. Yurtdışında gezip gördükçe
başka şeyleri de öğreniyoruz. Büyük kuruluşların, firmaların, ailelerin iki kollu
faaliyeti olduğunu; işinde başarı gösterenlerin sosyal alanlarda da bir şeyler yapıp
yetiştikleri topluma bir şeyler vermeye çalıştığını anlıyoruz.⁹**

9. Sakıp Sabancı, *İşte
Hayatım*, Radar Reklam
AŞ, 1985, s. 219.

BÖLÜM İKİ

“Böyle hayırlı
bir iş için bütün
mal varlığımı
bağışlıyorum”

Adana'da yaptırılan Sadıka Sabancı Ortaokulu ve Hacı Ömer Sabancı Teknik Öğrenci Yurdu... İhtiyaç sahibi öğrencilere verilen burslar...

Ailenin yaptığı hayırlar, henüz kurumsallaşmamış olsa da büyümüş, kamuya yönelik çalışmalara dönmüştü. Toplumsal faydaya yönelik ilk adımlar atılıyordu.

19 Haziran 1972 tarihinde gazetede çıkan bir haberde Sakıp Sabancı'nın temele ilk harcı koyarken çekilen fotoğrafının yanında şu cümleler yer alıyordu:

Yurdumuzun en modern kültür sitesi olarak nitelendirilen, Hacı Ömer Sabancı A.Ş. tarafından yaptırılmakta olan Sabancı Kültür Sitesi'nin temeli dün saat 16.30'da törenle atılmıştır.¹⁰

10. "Sabancı Kültür Sitesinin temeli törenle atıldı", *Cumhuriyet*, 19 Haziran 1972, s. 7.

SAKIP SABANCI, SABANCI KÜLTÜR SİTESİ'NİN TEMEL ATMA TÖRENİNDE, YÜZÜNDE HEM SEVİNCİN HEM GURURUN İFADESİ VAR.

Sabancı Holding'in başkanı Sakıp Sabancı törende "Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu en büyük bunalım, eğitim ve kültür bunalımıdır" demişti. "Çağdaş ülkelerin hızla teknik öğrenime yöneldiği çağımızda Türkiye, devletinin imkânları ile bu yönelişe ayak uydurmaya çalışmakta ve az gelişmişlikten kurtulmaya çalışmaktadır. Bu topraktan kazanan herkes bu toprağın insanlarını eğitmek için yardım elini uzatmaya mecburdur."

Bu yardım elini, kurumsal ve örgütlü bir biçimde uzatma fikri zihinlerini meşgul etmeye başlamıştı. Yöntem belliydi: bir vakıf kurmak...

HACI ÖMER SABANCI TEKNİK ÖĞRENCİ YURDU, SABANCI KARDEŞLERİN BABALARININ ADINI YAŞATMAK İÇİN YAPTIRDIKLARI İLK BÜYÜK YAPILARDAN BİRİYDİ.

Arapça bir sözcük olan “vakf”ın sözlükteki karşılığı, “Tamamen verme, büsbütün verme”.¹¹ Hukukta vakıf ise bir gerçek ya da tüzel kişinin, menkul ya da gayrimenkul bir mal varlığını, belirli ve sürekli bir amaca tahsis etmesiyle oluşan, tüzel kişiliğe sahip mal topluluğunu temsil ediyor. Vakıflar kendi kendini yöneten, üyelik temeline dayanmayan ve kâr amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşları.¹²

Vakıfların tarihi eski çağlara uzanıyor; ilk örnekleri Ortadoğu ülkeleri ile Eski Yunan ve Roma’da. İslam toplumlarında ise önemli toplumsal işlevleri var. İslam hukukunda vakıf, belirli bir mülkün kendisinden ya da gelirinden yararlanma hakkının, mülk sahibi tarafından belirli bir amaçla, ama belirli bir süreyle sınırlı olmaksızın kamuya bırakılması anlamına geliyordu. Osmanlı döneminde vakıflar yaygınlaşmıştı, 16. yüzyıl ortalarında Anadolu’da binlerce vakıf bulunuyordu.

20. yüzyılın başlarında ABD’de kaynağını zengin sanayicilerin servetinden alan büyük vakıflar ortaya çıkmaya başladı. Andrew Carnegie ve John D. Rockefeller Jr.’ın kurduğu vakıflar, bunların öncüleriydi. 1940’tan sonra da bireyler, aileler ve şirketler tarafından desteklenen yeni bir vakıf dalgası gelişti.

Osmanlı Devleti’nde en büyük merkezi vakıf örgütü, 1826’da Evkaf-ı Hümayun Nezareti’ne dönüşen Haremeyn Evkafı’ydı. Vakıf işleri, 1920’de yeni kurulan Şeriyye ve Evkaf Vekâleti’ne, Cumhuriyet’in kurulmasının ardından 1924’te Vakıflar Genel Müdürlüğü’ne bağlandı.

1926 tarih ve 743 sayılı Türk Medeni Kanunu’yla “vakıf” yerine “tesis” terimi geldi. Tesis, “bir malın belirli bir amaca sınırlı bir süre için tahsisi” olarak tanımlanıyordu. Bu düzenleme, Batı’daki örneklerine kıyasla toplumsal gelişmeye katkıda bulunma imkânını çok kısıtlıyordu.

1923-1967 arası, bu nedenle yeni vakıflar açısından durağan bir dönemdi. Ancak 1967 yılında

EĞİTİM, SABANCI AİLESİNİN ÜLKEYE
KATKI İÇİN SEÇTİĞİ ODAKLARDAN
BİRİYDİ. SADİKA SABANCI ORTAOKULU
DA BU DÜŞÜNCELERLE İNŞA EDİLDİ.

AİLENİN DİREÇİ
SADİKA HANIM, SAKİP
SABANCI’NIN BİR
SÖZÜYLE BÜTÜN MAL
VARLIĞINI VAKFA
BAÇIŞLADI.

11. Vakıflar Genel
Müdürlüğü web sitesi,
[https://www.vgm.gov.tr/
kurumsal/tarihce/tarihte-](https://www.vgm.gov.tr/kurumsal/tarihce/tarihte-vakiflar)

12. Vehbi Koç Vakfı
Ansiklopedisi, [https://
ansiklopedi.vkv.org.tr/
Kategoriler/Kavramlar/
Diger/vakif](https://ansiklopedi.vkv.org.tr/Kategoriler/Kavramlar/Diger/vakif)

903 sayılı Vakıflar Kanunu'nun kabulüyle özel vakıfların önü açıldı, ilk özel vakıf ise 1969 yılında kurulan Vehbi Koç Vakfı oldu.

Bir gün eşi Türkan Hanım ile birlikte Londra'ya giden Sakıp Sabancı, orada Vehbi Koç ve kızı Semahat Arsel ile karşılaştı. Bir yemek sohbetinde Semahat Arsel ısrarla sordu: "Neden siz de Sabancı ailesi olarak vakıf kurmuyorsunuz?"¹³

Bu soru, bir süredir zihinlerinde dolaşan düşüncenin hayata geçmesi için itici güç oldu. Kardeşler bu yola çıkma kararını aldılar ama annelerinin de onayı ve desteği şarttı.

13. Sakıp Sabancı,
"... bıraktığım yerden
Hayatım", Doğan Kitap,
2004, s. 337.

SADİKA HANIM,
BAÇIŞ SÖZLEŞMESİNİ
İMZALARKEN SABANCI
VAKFI'NIN İLK TUÇLASINI
YERLEŞTİRMİŞ OLDU.

Babasının ardından holdingin başına geçen Sakıp Sabancı, Sadıka Hanım'ın kapısını çaldı. Dedi ki, "Anacığım hani sevindirdiklerin var ya, yardım ettiklerin... Bunları bir vakıf altında toplayalım diyoruz. Bunun için senin katkına ihtiyacımız var."

Vakfın ne olduğunu, neler yapacağını anlatınca Sadıka Hanım tereddüt dahi etmedi. "Tamam" dedi, "Her şeyimi bağışlıyorum. Böyle hayırlı bir iş olacaksa, hepsi helâl olsun."

SADİKA SABANCI
BÜYÜK BAĞIŞIYLA
YILIN ANNESİ ÖDÜLÜNÜ
ALDIĞINDA ALTI OĞLU DA
YANINDAYDI.

GÜLER SABANCI: Vakıf düşüncesinin ardında zekât dağıtmanın yanında okul, öğrenci yurdu yapmak, daha büyük, sosyal etkiye daha uygun büyük projeler yapabilmek var. Bunu görebiliyor Sakıp Bey. Annenin kaynağıyla yapmak demek, aslında bütün ailenin kaynağıyla yapmak demek. Babam da amcalarım da annelerine çok düşkünlerdi. Onun akıllı işler yaptığına inanırlardı. Bu bağış talebinde onun varlığını ve itibarını yaşatmak da var.

Böylece ailenin hayır geleneğini kurumsal bir düzleme oturtmak amacıyla kurdukları Hacı Ömer Sabancı Vakfı'nın altı kardeş tarafından imzalanan resmi senedi, 22 Mart 1974 günü mahkeme kararıyla onaylandı. Kısa adı Vaksa olarak belirlenen vakıf, Sabancı ailesinin ve üç Sabancı şirketinin (Bossa, Pilsa, Teksa) bağışlarıyla kuruldu.

Oğulları eğitim ve sağlık gibi toplumun temel meselelerinde insanlara el uzatarak babalarının izinden gittiklerini ortaya koyarken, Sadıka Sabancı da bu girişime 25 milyon lira tutarındaki evler, tarlalar, arsalar ve birçok şirketteki hisse senetlerinden oluşan tüm mal varlığını bağışlayarak Cumhuriyet tarihinin o güne kadar görülmüş en büyük bağışını yapmış oldu. O yıl Türk Anneler Derneği'nden Yılın Annesi Ödülü'nü alırken bu gururu taşıyordu.

DİLEK SABANCI: Vakıf kurulduğunda on yaşıdaydım. Babamın, amcalarımın heyecanlarını, konuşmalarını hatırlıyorum. "Toplumun sorunlarına cevap vermeye çalışacağız" diyorlardı. Babaannemin sevincini de unutamam. Yokluğu bilince, o yokluğun içinde yaşayanların duygularını bilince insan paylaşmak için daha da motive oluyor.

BÖLÜM ÜÇ

“Şu güzelim
dünyadan
geçip giderken
arkamızda
bir hoş seda
bırakalım”

Hacı Ömer Sabancı Vakfı, güçlü bir fon, güçlü hedefler ve hayallerle kurulduğunda vakfın ilk başkanı olarak ailenin üçüncü çocuğu Hacı Sabancı seçildi. Bu görevi yürüttüğü 24 yılda Sabancı Topluluğu'nun sanayi ve ekonomi alanlarında eriştiği gücü sosyal alanlara da taşımak için büyük mesai harcadı.

SERRA SABANCI: Hacı Amcam, yardım etmekten, herkese el uzatmaya çalışmaktan çok büyük mutluluk duyan biriydi. Kimseyi geri çevirmezdi. Karakterini düşününce, vakfın kurucu başkanı olması tesadüf değildi.

Bu ilk dönemin odağı eğitim; hedefi ise maddi ihtiyaç sahibi gençlere burs verilmesi, yeterli eğitim olanaklarına sahip olmayan kız öğrenciler için yurtların yapılması ve Türkiye'nin gelişmesi için kritik bir önemde olan mesleki ve teknik eğitim veren okullara ağırlık verilmesi olarak belirlenmişti.

Engelli bireylerin topluma aktif katılmasını sağlayacak çalışmalar ve yatırımlar da vakfın kuruluşundan itibaren önem verilen bir alan oldu.

GÜLER SABANCI: Vakfın başında Hacı Sabancı vardı ve vakıf çalışmalarını bütün aile sahiplenirdi. Babaannem hayattayken hep beraber toplanırdık.

SABANCI VAKFI'NIN
İLK BAŞKANI, AİLENİN
ÜÇÜNCÜ ÇOCUĞU HACI
SABANCI OLDU.

Hacı Bey neler yapılacağına dair bilgi verirdi, üzerine konuşulurdu. "Acaba yapmışken biraz daha büyük bir okul mu yapsak? Kaynağımız var mı? 300 kişilik yurt değil de 500 kişilik yurt mu yapsak?" Aile bunları konuşurdu. Ben de kuzenlerim de bu toplantılarda bulunurduk. İlgi duyan herkese açık bir sohbetti.

Sadika Hanım'ın vakfa ilgisi yalnızca toplantılarla sınırlı değildi. Açılışlara, temel atma törenlerine mutlaka katılıyordu. Elinde kürekle, temelin başında verdiği pozlar gazete sayfalarında yer aldıkça gururlanıyordu.

Adana'da kendi ismini taşıyan okulu mutlaka ziyaret ederdi. Ankara'da o zaman şehrin en yüksek binası olarak inşa edilen Kız Yurdu da onu çok gururlandırılıyordu. 28 katıyla Ankara'nın en yüksek binalarından biri olan Hacı Ömer Sabancı Kız Öğrenci Yurdu, 1100 öğrenci kapasitesiyle büyük bir ihtiyacı karşılıyordu. Bu yurdun tamamlanmasının ardından, Milli Eğitim Bakanlığı da Sabancı Vakfı'nı Sadıka Sabancı nezdinde ödüllendirmişti.

Ankara'ya her gittiğinde içeri girmese bile arabayla önünden geçer, mutlu olurdu. "Kızlar okuyacak" derdi, "Anadolu'dan gelecekler, Ankara'da okuyacaklar."

Vakfın 10. yılında *Milliyet* gazetesine oğlu Sakıp Sabancı ile birlikte verdiği söyleşide "Sakıp, sadece Adana'ya, Kayseri'ye değil sosyal ve eğitim - öğretim tesislerini bütün Anadolu'ya yapmanızı istiyorum" diyordu üstüne basa basa: "Özellikle kız yetiştirme yurtları yaptırın.

AİLE BİR ARAYA
GELDİÇİNDE VAKIF
ÇALIŞMALARI UZUN UZUN
KONUŞULUR, KARARLAR
BİRLİKTE ALINIRDI.

Yalnız fabrikalarınızın olduğu yerlere değil, öteki bölgelere de yardım elinizi mutlaka uzatın. O gençlerin, yavruların hayır dualarını alın. Unutmayın güler yüzden, tatlı dilden güzellik gelir. 33 tane yaptık diye yetinmeyin. Yoksa sizlere sütümü helal etmem.”¹⁴

O da Hacı Ömer Sabancı gibi, kendisine verilmeyen imkânları gelecek kuşaklara sunmayı görev edinmişti. Kız çocuklarının eğitimi onun için bir ödevdi.

Hacı Ömer Sabancı Vakfı tarafından yaptırılan Hacı Sabancı Kız Öğrenci Yurdu bugün yapılacak törenle hizmete açılacaktır. Aynı anda İhsan Sabancı Pratik Kız Sanat Okulu’nun temeli atılacaktır.

Güney Anadolu ve Çukurova’dan Adana’ya gelen ve yükseköğrenim yapmak isteyen 600 kız öğrenciyi barındıracak yurttan, her türlü rahatlık ve okuma olanakları sağlanmıştır. 10 katlı olan ve Adana’nın en modern tesislerinden biri gösterilen yapıda etüt, toplantı, dikiş, müzik ve seminer salonları, öğrenci ve öğretmen lokalleri, yatakhane ve geniş yemekhanesi bulunmaktadır. Bu yurdun hizmete girmesi ile özellikle dar gelirli vatandaşların çocukları ücretsiz yatıp kalkmak ve okumak olanağına kavuşmuş olacaklardır.

Temeli atılacak İhsan Sabancı Pratik Kız Sanat Okulu da yükseköğrenime devam etmeyecek kız öğrencilere meslek kazandırma olanağı sağlayacaktır.¹⁵

Bu haberler gazetede çıktıkça yüzü güler, her birini özenle kesip sakladı Sadıka Hanım.

SAKIP SABANCI: Temennimiz odur ki: Geçmişte olduğu gibi, bugün de bu yolda birbirimizi örnek alalım. Şu güzelim dünyadan geçip giderken, arkamızda bir hoş seda, bir gülüş, bir sevgi sıcaklığı bırakalım.¹⁶

İlk on yılda Sabancı Vakfı sadece Sabancı ailesinin maddi desteğiyle çalışmalarını sürdürdü ve Adana, Kayseri, İstanbul, Van, Kocaeli ve Mersin’de yaptırdığı kalıcı eserleri toplumun hizmetine sundu. Bunların yedisi eğitim kurumu, üçü öğrenci yurdu, ikisi sağlık tesisi, biri kütüphane, biri spor tesisi, biri de kültür

SADİKA HANIM, ELİNDE
KÜREK, BÜYÜK BİR
MUTLULUKLA TEMELE İLK
HARCI ATIYOR.

14. Yener Süsoy, *Milliyet*,
Renk eki, 4.12.1984, s. 1.

15. *Cumhuriyet*, 28 Ekim
1976, s. 5.

16. Sakıp Sabancı, “...
bıraktığım yerden Hayatım”,
Doğan Kitap, 2004, s. 343.

sitesiydi. Çağdaş, üretken ve yaratıcı bir kuşağın oluşmasına katkı verme arzusuyla yapılan işler arasında Adana'daki kültür sitesi öne çıkıyordu.

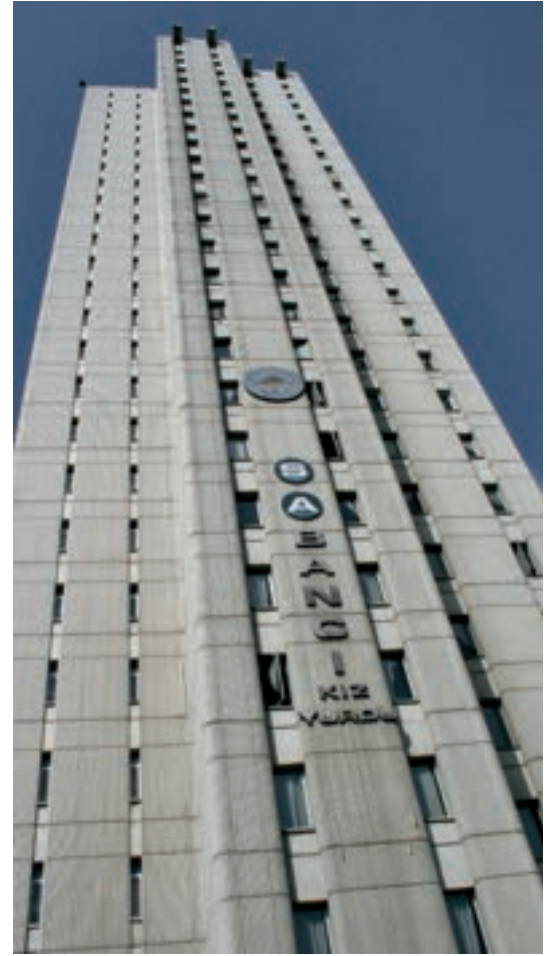
Sabancılar, Sabancı Vakfı çerçevesinde şehirde teknik öğrenciler için, ayrıca kız öğrenciler için 450'şer kişilik modern yurt binaları, ilkokullar, teknik okullar yaptırtmışlar... Ama asıl övünç konuları, 1976'da yaptırtıp Kültür Bakanlığı'na devrettikleri Kültür Sitesi...

Bu cümleleri 1981 yılında

Cumhuriyet gazetesi için izlenimler aktarmak üzere Adana'ya giden Altan Öymen kaleme almıştı. “Tan Oral’la birlikte bu siteyi gezdik” diye yazan Öymen şöyle devam ediyordu:

Gerçekten bizim Ankara'daki Milli Kütüphane'nin şimdiki binası, yanında kulübe gibi kalır. Ama işletme eksiklikleri de yok değil. Örneğin soğuk hava araçları çalışmıyor. Nedeni: Kültür Bakanlığı'nın müdürleri, memurları var ama, bunu çalıştıracak teknisyeni yok... 250 bin kitabı var ama, örneğin Adana'nın kendi tarihiyle ilgili –bizim başka yerlerde bulduğumuz– eserler yok... Adanalı romancıların –Yaşar Kemal dahil– bir iki eski eserinden başkası yok... Gazeteler, dergiler geliyor ama, kütüphane müdürünün hoşuna gidenleri var. Hoşuna gitmeyenleri yok... Özetle: Kültür Sitesi'nin binası yeteri kadar çağdaş da... Bir de işletmesi çağdaşlaşsa daha iyi olacak...¹⁷

Önemli bir izlenimdi bu. Vakfın yaptığı hayır işlerinde gitgide daha etkin olmasını sağlayacak düşüncelerin ateşleyicilerinden biri olmuştu belki de.

HACI ÖMER SABANCI

KIZ ÖĞRENCİ YURDU,

YAPILDIĞI DÖNEMDE

ANKARA'NIN EN

YÜKSEK BİNASIYDI.

17. Altan Öymen,
Cumhuriyet. 22 Eylül
1981, s. 7.

Adana ile başlamış, sınırlar yetmeyince beş şehre daha el uzatmışlardı. Ülkenin dört bir yanından gelen istekler, görülen ihtiyaçlar, çalışma alanının genişletilmesini şart koşuyordu. Ne de olsa “bu topraklardan kazandıklarını bu toprakların insanlarına geri verme”yi şiar edinmişlerdi kendilerine.

İzmir’den Kayseri’ye birçok çalışma aynı anda yürüyordu. Belediyeler ile valilikler, vakfı ve Sabancı kardeşleri arıyorlar, ihtiyaçları bildiriyorlardı. Gönül aksini istese de koşullar hepsine yetişmeye izin vermiyordu.

Sağlık ve kültür alanında da çalışmalar vardı, ancak asıl odaklanma eğitim üzerineydi. Ailenin eğitime verdiği önem, burada kendini gösteriyordu.

SADİKA SABANCI, VAKFIN
İNŞA ETTİĞİ HER YAPIYI
ZİYARET ETMEYİ, AÇILIŞ
TÖRENLERİNDE YER
ALMAYI ÖNEMSERDİ.

SAKIP SABANCI: Sabancı ailesi olarak, bu ülkenin bize verdiği parasal imkânları, bu ülkenin insanları için, hayır tesislerine çevirme yarışında önde koşmayı Yüce Tanrı bize nasip etti. Biz Hacı Ömer’in oğulları, tek katlı, elektriği, suyu olmayan, derme çatma hamamı mutfakta olan evlerde doğduk ve iki katlı evi saray belledik.

Tuvaleti bahçede, sobasız kerpiç okullara gittik. Bugün okuma çağındaki çocuklarımıza okullar, yurt binaları, hastaneler yapabilmenin, burslar vermenin mutluluğunu tadarken diliyoruz ki, bu çocuklarımızın gücü çok daha ilerilere erişsin, çok daha mükemmellerini yapsınlar. Vatanımızda okulsuz ve yurtsuz kalmış tek evladımız kalmasın.

Okullar, yurtlar, kültür sitesinden sonra spor alanına da girmeye karar verdiler. Hacı Sabancı, olimpiik yüzme havuzu inşa edeceklerini anlattığı basın toplantısında, “Vakfımız Türk sporuna uluslararası ölçüde bir tesis kazandırma çabası içindedir. Sporun gittikçe önem kazandığı ve uluslararası bir mücadeleye dönüştüğü çağımızda, Türk sporunun temel tesis ihtiyacı daha çok ortaya çıkmaktadır”¹⁸ derken Sabancı Vakfı’nın bir başka misyonunu daha ortaya koyuyordu: Genç kuşağın birçok alanda uluslararası arenada var olabilmesi...

Bütün bu eserler yapılırken bir de eleştiri dillendirilmişti, her yapıya bir aile üyesinin adını vermek gösteriş miydi? Cevabı Sakıp Sabancı bütün açıklığıyla veriyordu.

“Mektep yaptığınızda Türk ananelerine göre fazla gösterişli isim yazma doğru düşmeyebilir” diyordu baştan ama başka bir mesaj vardı bu tercihin arkasında: “Lakin o ananeleri günün koşulları icabına adapte etmek gerek. Toplum oluşuyor. O yazı sadece gösterişi amaçlamamakta. Bir davetiye çıkarma niteliğinde. Mesajın 45 milyon insandan milyonda birine düşse, 45 tane okul yapılır. Bunu bilmeyen propaganda için, gösteriş için yapıyorsun diyebilir.”¹⁹

1985, vakfın kalıcı eserlerin yapımına hız verdiği bir yıld. Adana’da Çukurova Üniversitesi bünyesindeki Özdemir Sabancı Kapalı Yüzme Havuzu ve Ankara’da yaptırdığı Sadıka Sabancı Kütüphanesi’nin yanı sıra Artvin’de yaptırdığı Sadıka

İHSAN, HACI VE ÖZDEMİR
SABANCI, BABALARININ
ADINI TAŞIYAN HACI
ÖMER SABANCI KÜLTÜR
MERKEZİ’NİN AÇILIŞINDA.

18. Cumhuriyet, 4.11.1977, s. 8.

19. “Virgölüne dokunmadan Sakıp Sabancı”, Yener Süsoy, Milliyet, Renk eki, 11.03.1987, s. 1.

GENİŞ BİR ALANA
YAYILAN ADANA
KÜLTÜR SİTESİ,
BÖLGENİN ENTELEKTÜEL
İHTİYAÇLARINI
KARŞILAMAK AMACIYLA
İNŞA EDİLDİ.

Sabancı Halıcılık Atölyesi ve Bing l’de yaptırdığı Sabancı İlköğretim Okulu ile vakıf, ülkenin dört bir yanına yayılmıştı. Aynı yıl Ankara’da Devlet Resim ve Heykel Müzesi’nin restorasyonu Sabancı Vakfı tarafından tamamlandı.

Ertesi yıl biri Kahramanmaraş’ta, diğeri Kayseri’de olmak üzere iki Sabancı Kültür Merkezi, Erzurum’da Sabancı İlkokulu ve Ortaokulu, Artvin’de Sabancı Kız Yetiştirme Yurdu açıldı. 1986 yılı içinde yapımı tamamlanarak faaliyete geçen üç eğitim kurumu, iki kültür merkezi, bir  ğrenci yurdu, bir kütüphane, bir kreş ve bir sağlık merkeziyle vakıf 1974’te çıktığı yolda büyük adımlar atmıştı.

Artvin Kız Yetiştirme Yurdu’nun açılış haberinin çıktığı gün, gazetede yer alan bir başka haber yapılacak daha çok iş olduğunun kanıtı gibiydi:

Eğitimde “yok” yılı: Binalar yetersiz, sınıflar 80-90 kişilik. 4 milyon köy çocuğu birleştirilmiş sınıflarda okuyacak. 1255 köyde hâlâ ilkokul yok. Anadolu liseleri darboğazda. Doğu ve Güneydoğu’da  ğretmen barınmıyor,  ğretmen açığı arttı. Kitap karmaőası bitmedi. Bu yıl yine kitapsız eğitim yapılacak.²⁰

20. “Eğitimde yok yılı”,
Cumhuriyet, 20 Eylül 1986,
s. 7.

1987, Sabancı Vakfı'nın eğitime verdiği desteğin Cumhurbaşkanlığı tarafından ödüllendirildiği yıl oldu. Yıl içinde yapımı tamamlanarak hizmete giren ilköğretim okulu, lise ve kültür merkeziyle Batman, Edirne ve Sivas da vakfın ulaştığı şehirler arasına girdi.

1988'de Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından Yılın Vakfı seçilen Sabancı Vakfı, aralarında ilk kez yatırım yaptığı Bolu ve Hakkari'nin de olduğu 5 ilde tamamlanan 10 tesisle, kalıcı eser sayısını 46'ya yükseltmeyi başardı. 14. yılın sonunda, yaptırdığı okullarda 17 bin öğrenci eğitim görüyor, yurtlarda 3 bin öğrenci kalıyor, kütüphanelerinden ise ayda 50 bini aşkın insan yararlanıyordu.

İkinci on yılda Türkiye'ye 50 yeni kalıcı eser kazandıran vakfın, kuruluşundan itibaren yarattığı toplam eser sayısı 27 ilde 68'e, öğrencilere sağladığı burs sayısı ise 16 bine ulaşmıştı.

1988'in 6 Haziran'ı hem Sabancı ailesi hem de Sabancı Vakfı için acı dolu bir gündü. Sadıka Sabancı bu dünyadan ayrılırken yalnızca kendi çocukları ve torunlarına değil, ülkenin pek çok gencine büyük bir miras bıraktı.

SABANCI AİLESİ,
KÖKLERİNİN UZANDIĞI
KAYSERİ'DE İNŞA
ETTİRDİĞİ KÜLTÜR
SİTESİYLE KENTE BÜYÜK
BİR KATKI SAĞLADI.

GÜLER SABANCI: Babaannem vakıfla kurduğu ilişkiyle bütün aileye örnek oldu; hepimizi daha hayırsever yaptı diyebilirim. Geriye dönüp babaannemin yaptıklarına baktığımda güçlü bir lider görüyorum. Sessiz bir güç... Hep oğullarını önde tutar, kendisi arkada dururdu. Hiç öne çıkmazdı ama önemli bir şahsiyetti. İyi anılmak, iyi insan olmak, faydalı olmak... Çözüm odaklı olmak... Babaannemden geriye bunlar kaldı.

SADİKA SABANCI
DÜNYADAN AYRILIRKEN,
GENİŞ AİLESİNE BÜYÜK BİR
VASİYET BIRAKTI. ONUN
ÖZELLİKLE ÖNEMSEDİĞİ
KIZ ÇOCUKLARININ
EĞİTİMİ, SABANCI VAKFI
İÇİN HEP ÜST SIRALARDA
YER ALDI.

Sadika Hanım'ın en çok önem verdiği konulardan biri, kız çocuklarının eğitimlerini tamamlamasıydı. Sabancı Vakfı, 1989 yılında Bitlis, Erzincan ve Şanlıurfa'da hizmete açtığı öğrenci ve yetiştirme yurtlarıyla özellikle kız öğrencilerin eğitimine verdiği desteği güçlendirerek bir anlamda onun vasiyetini yerine getirmeye devam etti.

15. yılda ödöl, bu kez her zaman geride durmayı tercih eden Hacı Sabancı'ya geldi. Çukurova Üniversitesi, gençlere yönelik eğitim, spor, kültür ve sağlık tesisleri yaptırarak diğer kuruluşlara örnek olması nedeniyle Vakıf Başkanı Hacı Sabancı'ya fahri doktorluk payesi verdi.

Hacı Sabancı törende yaptığı konuşmada, fahri doktorluk unvanının hayatında aldığı en büyük ödüllerden biri olduğunu söylüyordu. “Biz Sabancı Topluluğu olarak bu ülkede büyüdük, geliştik” diyordu konuşmasında:

Rahmetli babamızdan tembihliyiz: “Çalışacak kazanacaksınız ve bu ülkenin ihtiyaçlarına değineceksiniz.” Birlik ve beraberlik içerisinde, bütün kardeşler ve teşkilatımızın yöneticileri aynı ruh içinde birleşmek suretiyle vakfımızın bugünkü güçlü hale gelmesine sebebiyet vermiştir. Sağlıkla, çalışmayla kazanıyor ve kazandıklarımızın bir kısmını bu gayelere harcama mutluluğuna erişiyoruz.

Temennisi bütün vakıf çalışmalarının özeti gibiydi: “Gelişen, büyüyen ülkemizde geleceğimizin teminatı olan gençlerimize daha iyi imkânlar verelim.”

Vakfın KKTC’de yaptırdığı Sabancı Öğrenci Yurdu 1990 yılında hizmete girdi. Aynı dönem Şanlıurfa’da Sabancı Kız Teknik ve Meslek Lisesi, Malatya’da Sabancı Kültür Merkezi ve Yıldız Teknik Üniversitesi içinde Yüksel Sabancı Sanat Merkezi, Yozgat Sabancı Kız Öğrenci Yurdu, İstanbul’da Özdemir Sabancı Spor Salonu, İstanbul Beylerbeyi’nde Sabancı Polisevi, Manisa’da Sabancı Öğretmenevi, Ordu’da Sabancı Çocuk Yuvası kalıcı eserler arasına eklendi.

1970’ler, Türkiye’nin içe kapalı yıllarıydı. 1980’lerle birlikte dışarı açılma, uluslararası işbirlikleri arttı. 1990’lar, Türkiye sınırlarının dışına

HACI SABANCI MIZACI
GEREĞİ GERİDE DURMAYI
SEVEN BİRİYDİ, ANCAK
YAPTIĞI İŞLER HER
ZAMAN GÖRÜLDÜ VE
TAKDİR EDİLDİ.

çıkılan bir dönemdi. 90'larla birlikte Sabancı Vakfı da dünyadaki hayırseverlik faaliyetlerini daha yakından izlemeye başladı. Bu düşünceyle uluslararası deneyimlerden faydalanmak ve kendi birikimlerini aktarmak amacıyla 1987 yılında ABD Vakıflar Birliği (COF) ve 1991 yılında da Avrupa Vakıflar Merkezi (EFC) gibi dünyanın önde gelen filantropi platformlarına üye oldu. Öte yandan vakıf, 1993 yılında, Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı'nın (TÜSEV) kurucu vakıflarından biri olarak sivil toplum ve vakıfçılığın Türkiye'de gelişmesini destekleme kararlılığını gösterdi.

Türkiye'de filantropi dünyaya entegre olurken TRT'de bir programa katılan Hacı Sabancı, vakfın 1991 bütçesini 20 milyar TL, 1992 bütçesini ise 24 milyar TL olarak açıklıyor, sürekli kaynakları artırmanın gayretinde olduklarını anlatıyordu.

Programın sunucusu, gazeteci Güngör Uras'ın "Gelir trafiğiniz tükenmeyecek mi?" sorusuna karşılık ise şu cevabı veriyordu:

Uzun yıllar ayakları üzerinde kalması, bir gün torunlarımız aynı sıcaklıkla bakmasalar dahi vakfın kendi gelirleriyle yaşaması için vakfı güçlendirdik. Birçok müessese kurduk, kurucu hisse senetleri getirdik. Kârın belli oranı oraya gidiyor. Her şirketten vakfımıza hisse senetleri hibe ettik. Vakfımızın bugünkü borsa değerleriyle 300 milyar üzerinde mal varlığı var. Bununla da yetinmiyor, daha da güçlendiriyoruz.

Yıllar sonra vakfın sorumluluğunu devralan üçüncü kuşak da aynı güvenceyi vererek Sabancı Vakfı'nın geleceğe nasıl uzanacağını işaretini veriyordu.

SUZAN SABANCI: Önemli olan toplumsal meselelere, ihtiyaçlara hakkını vererek karşılık yaratmak ve vakfın finansal durumunu güçlü tutabilmek. Bir toplumsal amaç için oradaysanız muhakkak finansal olarak sürdürülebilir olmanız lazım. İnsanlar size güveniyor, size dayanıyor. Dolayısıyla sürdürülebilirlik son derece önemli. Biz de Sabancı ailesi ve Sabancı Topluluğu olarak vakfın bu güçlü yapısını koruyoruz. Vakfın finansal temelleri, varlıkları çok güçlüdür.

BÖLÜM DÖRT

Umudun ışığının en güçlü yandığı yer: Eğitim

B“Ben inanıyorum ki Türkiyemiz çok daha iyi yerlere gelecektir. Tek kriterle, insanlara ehemmiyet. İnsanların kadrini kıymeti bilmek ve daha iyi eğitimle olacaktır.”²¹

Sakıp Sabancı’nın dilinden dökülen bu sözler, Sabancı Vakfı’nın çabalarının özeti gibiydi. Vakıf, tarihi boyunca eğitim alanında kalıcı eserleri yaparken bir yandan da burs vermeye devam ediyordu. Eğitimde fırsat eşitliğinin yaratılmasına destek için verilen burslar, ağırlıklı olarak üniversite öğrencilerine yönelikti. Lisans öğrenimleri süresince verilen bursların sayısı 50 yılda 54 bini aştı.

Burslar; Üniversiteye Giriş Bursu, Kalkınmada Öncelikli İl Birincileri Bursu, Engelli Öğrenciler Bursu, Şartlı Bağış Başarı Bursları, Vefat Bursları olarak çeşitlendi.

Bursiyerlerin desteklenmesi, mezuniyetlerinin ardından da sürdü. Sabancı Topluluğu şirketlerinde staj imkânı, mezun bursiyerlerden mentorluk desteği sağlandı, “Bursiyer Buluşmaları” sayesinde bir ağ oluşturuldu. Sabancı Vakfı’ndan burs alanlar, kendilerini hep bir bütünün parçası olarak hissettiler.

Herkesin yolculuğu farklı. Ne var ki bu özgün yolculuklarda başkalarının tecrübelerini kılavuz edinmek işleri kolaylaştırabiliyor. Hayata farklı bakanları dinlemek, yaşananları paylaşmak ve dayanışmak... Bursiyerlerden Dr. Sare Aydın’ın söyledikleri gibi: “Bu bursu aldığımda şöyle düşündüm. Bugün benim hayatımı değiştiren birileri varsa benim de ilerde birilerinin hayatına dokunmam gerekiyor.”

21. Türkiye’nin Sakıp Sabancı’sı belgeseli, Birand Yapım, 2004.

GÜLER SABANCI: İçinde yaşadığımız bu yeni dünya, “networking” dünyası. Bir grubun, network’ün parçası olmak, birbirimizi motive etmek, tanımak ve bir aile olduğumuzu anlamak niyetiyle bu buluşmaları yapıyoruz. Bu kapsamda ayrıca mentorluk programını da başlattık.

Ayrıca vakfın odak noktalarından biri olan engelli hakları çerçevesinde her yıl görme, ortopedik ve işitme engelli gruplar içinde, Yükseköğretim Kurumları Sınavı’nda yerleştirme puanı sıralaması

açısından her gruptan en üst sıralamada yer alan beşer öğrenciye burs verilmeye başlandı.

Burslar, binlerce insanın yaşamını değiştirdi. Bunlardan biri de bugün kendi adını taşıyan akademide mentorluk ve koçluk eğitimi veren Dr. Rıza Kadılar'dı. ODTÜ Endüstri Mühendisliği'ni bitirdikten sonra ekonomi yüksek lisansı yapmak için Stanford Üniversitesi'ne başvurdu Kadılar. Kabul geldiğinde hayatının en mutlu ve en mutsuz gününü yaşamıştı. Büyük bir başarı kazanmış olsa da sevinemiyordu, çünkü uçak bileti alacak bütçesi dahi yoktu. Tek çaresi vardı, o da burs. Sabancı Vakfı, bursu verdiğinde "Karşılığında hiçbir şey istemiyoruz" dedi, "git ve başarılı ol." Oldu da. Umutsuzluğa kapıldığı anda gelen burs onun için her zaman umudu ifade etti.

DR. RIZA KADILAR: Çok sıkıştığım bir an yaşamıştım. Bu burs bende umut duygusunu yeşertti. Umut olduğu sürece çözüm de var.

Kelebek etkisi diye bir tabir vardır. Bir kelebeğin kanat çırpması, binlerce kilometre ötede fırtına yaratabilir. Başlangıçta verilen küçük bir katkı, büyük kazanımlara imkân tanıyabilir.

1981 yılında Çukurova Üniversitesi'nde tıp okurken Sabancı Vakfı'nın bursiyeri olan Dr. Mehmet Turgut'un hikâyesi de böyle. Turgut, Tıp Fakültesi'ni başarıyla bitirdikten sonra Adana Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Kliniği'nin ardından Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde çocuk bölümünü kurdu. Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi Dâhili Tıp Bilimleri Bölüm Başkanı ve Çocuk Anabilim Dalı Başkanı olarak çalıştı. Sayısız hayata dokundu, pek çok çocuğu sağlığına kavuştururken yüzlerce de öğrenci yetiştirdi.

Sabancı Üniversitesi lisans programına giren ilk 251 kişiden biri olan Sabancı Vakfı bursiyeri Erdinç Öztürk, 2003 yılında Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi Mikroelektronik Mühendisliği

ÖĞRETMEN AÇI PROJESİ
ALTI BÜYÜK VAKIF; ANNE
ÇOCUK EĞİTİM VAKFI,
AYDIN DOĞAN VAKFI,
ENKA VAKFI, MEHMET
ZORLU VAKFI VE VEHBİ
KOÇ VAKFI İLE BİRLİKTE
YÜRÜTÜLÜYOR.

Programı'ndan mezun olduktan sonra yüksek lisansını ve doktorasını ABD'de Worcester Polytechnic Institute'te tamamladı. 2017 yılında ise okuluna döndü ve mezun olduğu fakültede öğretim üyesi olarak görev aldı.

2019 yılında getirdiği başarı hem okulunu hem de Sabancı Vakfı'nı gururlandırdı. Öztürk ve ekibi MIT (Massachusetts Institute of Technology) Zaman Kapsülü kriptografi bulmacasını beklenenden 15 yıl önce çözerek tarihe geçti.

Sabancı Vakfı, konu eğitim olunca her zaman güçleri birleştirmek gerektiğine inandı. 2003 yılında Prof. Dr. Üstün Ergüder ve Sabancı Üniversitesi Kurucu Rektörü Prof. Dr. Tosun Terzioğlu'nun öncülüğünde

Sabancı Üniversitesi bünyesinde Eğitim Reformu Girişimi (ERG) kuruldu. Eğitim alanında politika üretmek ve bunu araştırmalarla desteklemek amacını taşıyan ERG, özel vakıfların ve konunun paydaşı birçok kurumun desteğiyle ortak bir yapı haline geldi.

Tabii ki eğitim tek taraflı bir süreç değil. Öğrenen olduğu kadar öğretene de bu denklemin önemli bir parçası. ERG tarafından öğretmenlerle yapılan görüşmelerin sonucunda mesleki gelişimleri için sunulan araçların yetersiz olduğu, meslektaşlar arası paylaşımların eksikliği nedeniyle öğretmenlerin kendilerini güçsüz ve yalnız hissettikleri görüldü. Böylece öğretmenlerin meslektaşları ve farklı disiplinlerden kişi ve kurumlarla bir araya gelerek güçlendiği, paylaşım ve işbirliği yapabildiği Öğretmen Ağı Projesi başladı.

Ağ, öğretmenlerin kendi ilgi, birikim ve yetkinliklerini kullanmaları için olanaklar yarattı. Farklı disiplinlerden beslenmeleri için onlara araç ve yöntemler sundu. Öğretmen Ağı Projesi altı büyük vakıf; Anne Çocuk Eğitim Vakfı, Aydın Doğan Vakfı, ENKA Vakfı, Mehmet Zorlu Vakfı ve Vehbi Koç Vakfı ile birlikte yürütülüyor.

Öte yandan Sabancı Vakfı, diğer programlarındaki bilgi ve deneyimi eğitim alanına da taşımak istiyordu. Bunlardan biri, toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığının eğitim alanında da geliştirilmesine yönelikti. Bu kapsamda, vakfın 2006-2015 yılları arasında desteklediği ve Türkiye'deki Birleşmiş Milletler kurumlarının ilk ortak projesi olma özelliğini taşıyan Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı (BMOP) bileşenlerinden biri olarak yola çıkan “Mor Sertifika Programı”, öğretmenlerin toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığının geliştirilmesi için yoluna devam ediyor.

Sabancı Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Mükemmeliyet Merkezi (SU Gender) tarafından uygulanan Mor Sertifika Programı her

SABANCI ÜNİVERSİTESİ
TARAFINDAN
YÜRÜTÜLEN MOR
SERTİFİKA PROGRAMI,
ÖĞRETMENLERİN
TOPLUMSAL CİNSİYET
FARKINDALIĞININ
GELİŞTİRİLMESİNİ
AMAÇLIYORDU.

yıl yeni öğretmenlere ulaşarak eğitimde toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin geliştirilmesini hedefliyor.

Vakfın bu şekilde başlayan, yerel ve ulusal projelerle devam eden eğitim ve öğretmenler alanındaki çalışmaları, zamanla farklı kamu paydaşlarının da katılımıyla gelişti. Yerelde bir model olarak desteklediği ve yaygınlaşma potansiyeli gördüğü projelerin tanıtımını ve savunuculuğunu yapan vakıf, Türkiye genelinde uygulanması için farklı paydaşlarla işbirlikleri kurmaya başladı.

Bu kapsamda desteklenen bir başka proje ise köy öğretmenlerine dairdi. Köy Okulları Değişim Ağı Derneği'nin yürüttüğü proje, birleştirilmiş sınıflı köy okullarında yenilikçi bir eğitim modeli yaratma amacı taşıyordu.

Şanlıurfa'nın köylerinden başlayarak birleştirilmiş sınıflar için bir modele dönüşen projeye daha ilk yıllardan yüzlerce öğretmen ve öğrenciye ulaşıldı. 2018-2021 yılları arasında Sabancı Vakfı tarafından

MOR SERTİFİKA
PROGRAMI, SABANCI
ÜNİVERSİTESİ
TOPLUMSAL CİNSİYET
VE KADIN ÇALIŞMALARI
MÜKEMMELİYET
MERKEZİ (SU GENDER)
TARAFINDAN
UYGULANDI.

desteklenen proje, Şanlıurfa'nın ardından Diyarbakır, Malatya, Samsun, Siirt ve Muş'ta devam etti.

Muş'taki çocuk atölyesine katılan genç bir eğitimcinin sözleri, atölyelerin etki alanını aktarıyordu:

KÖY OKULLARI DEĞİŞİM

PROJESİ, YÜZLERCE

ÖĞRETMEN VE

ÖĞRENCİYE ULAŞTI.

İlk hafta gidişimi asla unutamam. Döndüğümde ağlayacak noktaya gelmiştim. Çocuklara nasıl hitap edeceğimi bile bilmiyordum. Bir cümle kurmak için on defa düşünmem gerekiyordu. Ama sonrasında her adımda biraz daha rahatladım. Artık çocuklara aktarmak istediğimi en azından yüzde elli doğru aktarabilirim.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın işbirliğiyle tüm Türkiye'ye yayılan proje kapsamında köy okulunda çalışan öğretmenler için; köy koşullarında çalışma, kırsal kalkınma, sınıf yönetimi gibi konuları içeren bir başucu kitabı hazırlandı. Etkinlik kitabı ve başucu kitabı, Milli Eğitim Bakanlığı işbirliğinde tüm köy öğretmenleriyle paylaşılmak üzere basıldı ve dağıtıldı.

NEVGÜL BİLSEL SAFKAN: Eğitimde fırsat eşitliği ilkesinden hareketle, köy okullarında okuyan çocukların daha nitelikli eğitim almaları için öncelikle öğretmenlerin desteklenmesi gerektiğini gördük. Bu proje, köy okullarının hayalimizdeki eğitim için büyük fırsatlar sunabileceği inancıyla başladı. Öğretmenlerin güçlenmelerine ve dönüşümlerine tanıklık etmekten gurur duyuyoruz. Bir dokunuşla hayatları değiştirebilen güçlü öğretmenlerin toplumu da dönüştürebileceğine inanıyoruz.

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, British Council ve Sabancı Vakfı işbirliğinde İngilizce öğretmenlerinin sürekli mesleki gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla hayata geçirilen English Together Projesi ise üç yılda 37 bin İngilizce öğretmeni ile yaklaşık 16 milyon öğrenciye ulaşarak kalıcı bir etki bıraktı.

NEDİM BOZFAKIOĞLU: Yapılan okullar Milli Eğitim Bakanlığı'na devredildikten sonra bitmiyor ilişkimiz. Binaların bakımı, onarımı, yenilenmesi, öğretmenlerin ihtiyaçları da mutlaka yakından takip ediliyor. Destek vermeye devam ederiz. İletişim hiç kopmaz, elimizi hiç çekmeyiz.

Eğitim alanında başarılı projeler devam ederken bir yandan da Sabancı ismini taşıyan okullardaki eğitimin niteliğinin ve başarısının artması için çalışmalar devam etti.

NEVGÜL BİLSEL SAFKAN: Öğretmenler, öğrenciler, veliler, okul aile birliği ve okul müdürü, hep birlikte çalışıyoruz. Çok önemseydiğimiz çalışmalardan biri de okul ikliminin iyileştirilmesi ve sosyal duygusal gelişimin desteklenmesi. Hacı Sabancı Anadolu Lisesi'nde başlattığımız pilot çalışmanın ardından Okul İklimi Modeli, 2022-2023 eğitim-öğretim yılından itibaren İstanbul'un 39 ilçesinde 78 okula yayıldı. Proje kapsamında şimdiye kadar elde ettiğimiz sonuçlarla hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin potansiyellerine ulaşmalarına yardımcı olan bir model. Umarım Türkiye çapında da yaygınlaşacak.

Okul İklimi Modeli kapsamında Sosyal Duygusal Gelişimi Destekleme Projesi, Prof. Dr. Yankı Yazgan ve ekibi tarafından 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Sakıp Sabancı Anadolu Lisesi'nde başlatıldı ve üç yıl sürdürüldü. Okulun tüm paydaşlarını ekosistem içinde bir arada gören proje, okulun akademik statüsünün de gelişmesinde rol oynadı. Okul, 2021-2022 eğitim-öğretim yılından itibaren Uluslararası Bakalorya (IB) Diploma

Programı'na sahip okullardan biri oldu. Bugün Türkiye'nin en başarılı yedinci Anadolu Lisesi.

MELİSA SABANCI TAPAN: Hızla değişen bu dünyada topluma katkı sağlamayı amaçlıyorsak sürekli ama sürekli öğrenmeli ve öğrendiklerimizi hayata geçirmeliyiz. Bana eğitime yatırımın en değerli iş olduğunu öğreten dedem Sakıp Sabancı'yı özlemle anıyor; öğrenmekten ve eğitimdten asla vazgeçmemeyi diliyorum.

SAKIP SABANCI, KENDİ ADINI TAŞIYAN
VE ÜLKENİN EN BAŞARILI OKULLARI
ARASINA GİREN SAKIP SABANCI
ANADOLU LİSESİ ÖĞRENCİLERİYLE.

BÖLÜM
BEŞ

Bir gelecek yaratılıyor

1983 yılında yapılan bir kanun değişikliğiyle özel vakıflara yükseköğretim kurumlarının kurulup işletilmesi hakkı tanındı. Bu, 1980'lerden bu yana bir üniversite hayaliyle yaşayan Sabancı kardeşlerin önünde açılan büyük bir kapıydı.

1990'larda kolektif çalışma, işbirlikleri Vakfın çalışma alanına girmişti. Toplumla birlikte hareket etme, "birlikte yapma" nosyonu başlamıştı. Üniversitenin kuruluşu da geleceğe uzanan yolda belirleyici olacaktı.

Güngör Uras, 1991 tarihli TRT yapımı "Konuların İçinden" programında "Vakıf bir üniversite kurabilir mi?" sorusunu yönelttiğinde Hacı Sabancı, "Zorlukları var ama kurulabilir" diye cevaplıyordu:

Belli vakıflar artık bu yola çıkabilir hale geliyor. Gelmesi de lazım. Artık mesele yurt ya da okul yapma meselesinin ötesine geçti. Artık AIDS hastalığına dönük, kansere dönük, çevreye dönük birtakım araştırma geliştirme meselelerine ciddi kaynaklar ayırıyor yurtdışındaki vakıflar. Biz de yavaş yavaş o noktaya geleceğiz.

Bilginin üretildiği yapılar inşa etmenin yetmeyeceğini, bilgiyi üretmenin gerekliliğini keşfetmişlerdi.

1994 Temmuzunda Sabancı Holding Yönetim Kurulu'nda alınan kararın hemen sonrasında Hacı Bey, Güler Sabancı'yı odasına davet etti.

GÜLER SABANCI: Anlıyorum ki daha önce aralarında konuşulmuş bir karar tebliğ edilecek bana. Diyorlar ki, "Kızım bizim için, geleceğimiz için, ailemiz için, itibarımız için, bu ülkeye olan sevgimizle bu hayırlı yola çıkıyoruz. Sen genç, dinamik, çevresi geniş birisin, dünyaya açıksın. Bu projeyi bizim adımıza senin yönetmeni istiyoruz. Biz senin destekçin olacağız."

Ortak fikir, kurulacak üniversitenin ülkenin eğitim alanına yeni bir soluk getirmesi, değişen dünyayla birlikte hareket edecek bir fikir buluşması yaratmasıydı. Bir üniversiteyi model olarak seçmek ve benzer yollardan gitmek yerine, yeni ve özgün bir üniversite tasarımı yaratılacaktı.

İlk iş, bir kampüs arazisi bulundu, Tuzla'da büyük bir arazi. Sonra da şu sorulara cevap aramaya başladılar:

İdeal bir üniversite nasıl olmalı?
Türkiye'nin ihtiyacı nedir? 21. yüzyılda bir üniversite nasıl olmalı?

22 ülkeden, farklı disiplinlerde çalışan 50'nin üzerinde bilim insanı, araştırmacı, öğrenci ve iş insanının katıldığı bir arama konferansının sonunda üniversitenin felsefesi ortaya çıktı: “Birlikte yaratmak ve geliştirmek”. Birlikte geliştirmek, farklı akıllara danışmak ve ortak akılda buluşmak Sabancı Üniversitesi'nin kültürü oldu.

Üniversitenin logo tasarımı, “birlikte geliştirme”nin tahmin edilenden de geniş bir zamana yayıldığına kanıtı gibiydi. Genç tasarımcıların katıldığı bir yarışma sonucu belirlenen logonun tasarımcısı Mehmet Ali Türkmen “Ben Adanalıyım” demişti; “Hacı Ömer Sabancı Kültür Merkezi'nin hayatımda çok büyük bir yeri var. Oradaki kütüphanede ilk yabancı dergileri gördüm ve okuya okuya tasarımcı olmaya karar verdim.”

SAKIP SABANCI,
ERDAL İNÖNÜ, TOSUN
TERZİOĞLU VE GÜLER
SABANCI, SABANCI
ÜNİVERSİTESİ'NDE.

Kurucu Rektör Prof. Dr. Tosun Terzioğlu'nun yönetiminde Türkiye'de o güne kadar var olmayan bir sistem getirdi Sabancı Üniversitesi. Türkiye'nin ilk program seçme özgürlüğü sunan üniversitesi oldu. Alışılmış bölüm sisteminin disiplinler arası etkileşimi engelleyebildiği, öğrenimde erken ve kısıtlı uzmanlaşmaya neden olduğu gerekçesiyle akademik bölümlere yer verilmedi.

Sabancı Üniversitesi'nde Mühendislik ve Doğa Bilimleri, Sanat ve Sosyal Bilimler ve Yönetim Bilimleri olmak üzere üç fakülte bulunuyor. Üniversiteye giren öğrenciler bölüm değil fakülte seçimi yapıyorlar. Girdiği fakültede birinci sınıfı tamamlayan öğrenciler, ilk yılın sonunda lisans diploma programı bildirimini yaparak, seçtikleri diploma programına yerleşiyorlar.

GÜLER SABANCI: İnsanların hayatta seçme hakkına sahip olması bence demokrasinin ve yaşamın en önemli özelliklerinden biri. Bu insanı başarılı kılıyor. Nitekim gururla söyleyebilirim ki Sabancı Üniversitesi mezunlarımız başarılı yerlerde başarılı işler yapıyorlar.

HÜSNÜ PAÇACIOĞLU: İçinde yaşadığımız toplumun daha iyi bir gelecek inşa etmesine yardımcı olacak, etkili, sürdürülebilir ve yenilikçi programları bir taraftan desteklerken, diğer taraftan da geliştirdik.

Tartışma ve konuşma zemininin temeli olan akademik özgürlükler de henüz üniversite kapılarını açmadan Mütevelli Heyeti tarafından garantiye alınmıştı. Bu metin de ülkenin yükseköğrenim hayatına katılan bir yenilikti.

SABANCI ÜNİVERSİTESİ'NİN
LOGOSUNUN HİKÂYESİ,
SABANCI VAKFI'NIN ETKİ
ALANININ GENİŞ BİR
ZAMANA YAYILDIĞINI
GÖSTERİYORDU.

Üniversite, geleneği ve tanımı gereği, kamu yararı için bilgiyi arayan, üreten, ileten ve yayan özerk bir öğretim ve araştırma merkezidir. Üniversite, ait olduğu toplum ve dünyaya bilimsel açıdan tutarlı ve nitelikli bir eğitim sağlamakla yükümlüdür. Avrupa ve dünyanın çeşitli yerlerinden 388 üniversite rektörünün 1988'de Bolonya'da imzaladıkları "Magna Charta Universitatum"un önemle vurguladığı üzere, bu yükümlülüğün yerine getirilebilmesi için, üniversitede sunulan öğretim ve üretilen bilimsel araştırma, etik ve entelektüel açılardan her türlü siyasal ve ekonomik güç odağından bağımsız olmalıdır. Bu evrensel ilke doğrultusunda, Sabancı Üniversitesi Mütevelli Heyeti, öğretim kadrosu ve yönetimi araştırma, düşünce ve ifade özgürlüğünün eksiksiz bir biçimde sağlanması ve korunmasında ortak sorumluluk üstlenirler.²²

Uluslararası Danışma Kurulu, üniversite-sanayi işbirliği, projeler ve önemli miktarlarda verilen başarı burslarıyla Sabancı Üniversitesi kısa sürede kendini kanıtladı.

HAYRİ ÇULHACI: Üniversite büyük ve çok etki yaratan bir projedir. Çünkü orada ilim, bilim yaratıyorsunuz. Bir gelecek yaratıyorsunuz. Bilgi yaratıyorsunuz, bilgi birikimi yaratıyorsunuz, etkileşimi yaratıyorsunuz. Tartışma, konuşma zemini yaratıyorsunuz. Bu açıdan çok önemli.

22. Kararın tamamına
<https://www.sabanciuniv.edu/tr/akademik-ozgurluk>
adresinden ulaşılabilir.

1999 YILINDA EĞİTİME BAŞLAYAN
SABANCI ÜNİVERSİTESİ, TIMES HIGHER
EDUCATION (THE), 2025 YILI DÜNYA
ÜNİVERSİTELER SIRALAMASINDA
2092 ÜNİVERSİTE ARASINDA
351-400 BANDINDA YER ALDI.

BÖLÜM
ALTI

Katkısı
ömrünü aşan
bir hayırsever:
Sakıp Sabancı

Üniversite heyecanı sürerken aile büyük kayıplarla sarsıldı. Kardeşlerin en küçüğü Özdemir Sabancı, 1996 yılında bir suikast sonucu kaybetti yaşamını. 1998 ise bir başka büyük kaybın yılıydı; kuruluşundan bu yana vakfın başkanlığını yürüten, 24 yıl boyunca hayırseverlik alanında hayal edilenlerin gerçeğe dönüşmesi için çabalayan Hacı Sabancı ayrıldı bu dünyadan.

Kardeşi Hacı Sabancı'nın erken vedasının ardından, Sakıp Sabancı vakfın mütevelli heyetinin başına geçti.

1933 yılının 7 Nisanı'nda doğan Sakıp Sabancı, ailenin ikinci çocuğuydu. Henüz Hacı Ömer'in varlıklı sıfatını almadığı bir dönemde doğmuş, kıt kanaat geçindikleri o günlerde eğitim hayatında tutunmayı başaramamıştı. Babasının işleri büyüdükçe o da daha fazla görev aldı. Bossa Un Fabrikası'nda veznedarlıkla başlayıp çiftlik müdürü, sonra da Bossa Tekstil İşletmesi Müdürü oldu.

Babasının vefatının ardından Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanlığı'na geldi ve ömrünün sonuna dek de bu görevi sürdürdü. Çeşitli üniversitelerden 15 onursal doktora derecesi aldı. Japonya,

GÜLER, SAKIP, HACI
VE ŞEVKET SABANCI,
ÜNİVERSİTENİN AÇILIŞINI
YAPAN CUMHURBAŞKANI
SÜLEYMAN DEMİREL VE
TBMM BAŞKANI YILDIRIM
AKBULUT İLE BİRLİKTE.

Belçika ve Fransa hükümetlerinden bu ülkelerle Türkiye arasındaki dostlukları geliştirme yolundaki gayretleri nedeniyle çeşitli nişan ve taltifler almanın yanı sıra sosyal değişim, kültür sanat ve eğitim alanlarında yaptığı hizmetlerden dolayı Devlet Üstün Hizmet Madalyası ile Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'nün de sahibi oldu.

Kendini tarif ederken iş dünyasındaki varlığından çok hayırseverlik alanındaki emekleriyle anılmayı tercih ediyordu.

SAKIP SABANCI: Kızarım, biri bana sadece zengin derse; ben sosyal kişiliğimle ve gönül zenginliğimle mutluyum. Geride bıraktığımız para ile değil, eserlerle değerlendirileceğiz.

Sabancı Üniversitesi'nin 1998 yılında yağmurlu bir ekim günü yapılan açılış törenindeki konuşmasında, Sakıp Sabancı göğe bakıp “Şükürler, şükürler, şükürler olsun” diyordu. “Bu gençleri dünyanın her yerinde göreceğiz, gittikleri her yerde Türk'ün bayrağını dikecekler.” Aile adını taşıyan üniversitenin açıldığı günü görmek büyük bir lütuftu ona göre. Bir de temennisi vardı: “İnşallah müzenin de açılışını göreceğiz...”

Bu temennideki müze, bugünkü Sakıp Sabancı Müzesi'ydi. Hacı Ömer Sabancı'nın 1951 yılında aldığı aile evi, 1970'lerde Sakıp Sabancı ailesinin konutu olmuştu.

Atlı Köşk yalnızca binadan ibaret değildi, içindeki koleksiyonlar bambaşka bir değerdi. Sakıp Sabancı, elyazması kitaplar ve hat koleksiyonu yapmaya Sultan II. Mahmud'un yazdığı bir levhayı satın alarak başlamıştı. 1980'lerde satın alınan özel koleksiyonların katkısıyla zenginleşen koleksiyon, 1989'dan itibaren yurtdışındaki önemli müzelerde sergilenip büyük ilgi görünce müze oluşturma düşüncesi doğmuştu.

Aynı zamanda erken dönem Türk resminin örnekleri ile Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde İstanbul'da çalışmış yabancı sanatçıların

SAKIP SABANCI,
ÜNİVERSİTENİN
BAHÇESİNE FİDAN
DİKERKEN... NE YAZIK
Kİ ÖMRÜ O FİDANLARIN
BÜYÜDÜCÜNÜ GÖRMEYE
YETMEDİ.

eserlerinden oluşan resim koleksiyonunu da toplumla paylaşma kararı alan Sakıp Sabancı, “Köşkü müze yapalım ve üniversiteye bağlayalım” fikrini ortaya attı. Bütün koleksiyonunu da üniversiteye bağışladı.

Atlı Köşk, 1998’de müzeye dönüştürülmek üzere Sabancı Üniversitesi’nin kullanımına tahsis edildi ve 2002 yılında sanat tarihçisi Nazan Ölçer’in yönetiminde Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi (SSM) adıyla ziyarete açıldı.

SAKIP, EROL VE GÜLER SABANCI,
SABANCI ÜNİVERSİTESİ’NİN
ULUSLARARASI DANIŞMA
KURULU ÜYESİ KEMAL DERVİŞ
İLE BİRLİKTE. SAKIP BEY,
HACI SABANCI’NIN ERKEN
KAYBININ ARDINDAN VAKFIN
BAŞKANLIĞINI DEVRALMADAN
KISA SÜRE ÖNCE.

SAKIP SABANCI,
MÜZEYE DÖNÜŞMÜŞ
OLAN ATLI KÖŞK’ÜN
ANAHTARINI SABANCI
ÜNİVERSİTESİ MÜTEVELLİ
HEYETİ BAŞKANI
GÜLER SABANCI’YA
DEVREDERKEN.

Atlı Köşk'ün alt katı, Aile Salonları adı ve Sabancı ailesinin köşkte yaşarken kullandıkları eşyayla birlikte o dönemin bir hatırası olarak korundu.

Sakıp Sabancı, müze açılırken yaptığı konuşmada, 50 yılı aşkın iş hayatında Sabancı Topluluğu'nda pek çok projeyi gerçekleştirdiklerini, yabancı şirketlerle ortaklıklar kurduklarını hatırlatıp “Gördüm ki” diyordu, “bir kuruluşun başarısı ve kalıcılığı yalnızca ekonomik değerlerle ölçülemez. Aslında sanat, kültür ve eğitim alanlarına sağladığınız katkı kadar büyüyorsunuz. Türkiye gibi Avrupa ve Asya arasında köprü vazifesi gören bir ülkenin önemini anlatmak için en iyi yol, zengin sanat ve kültür birikimimizi paylaşmak.”²³

SAKIP SABANCI,
ÜNİVERSİTENİN İLK
MEZUNLARINI VERMENİN
SEVİNCİ İÇİNDE.

23. “Sabancı Üniversitesi
Sakıp Sabancı Müzesi
Açıldı”, <https://www.sabanci.com.tr/haber-detay/sabanci-universitesi-sakip-sabanci-muzesi-acildi>

Paylaşmanın keyfini ancak iki yıl sürebildi Sakıp Sabancı. 2004 yılının Nisan ayında bu dünyaya veda ederken Sabancı Topluluğu’nu, Sabancı Vakfı’nı, Sabancı Üniversitesi’ni ve Sakıp Sabancı Müzesi’ni ehil ellere emanet ettiğinden emindi.

1998-2004 yılları arasında vakfın başkanlığını yürüten Sakıp Sabancı’nın Sabancı Vakfı üzerindeki etkisi, gücünü geçmişten alıp geleceğe uzanıyor. Vasiyeti, bıraktığı mal varlığıyla, sağlığında başlattığı burs

DİLEK SABANCI
KONSERVATUVARI,
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ’NİN
İÇİNDE YER ALIYOR.

ve ödülleriyle, kendisinin ve ailesinin adını taşıyan kalıcı eserlerle ülkemize fayda sağlamaya devam ediyor.

Adana'da bulunan Sakıp Sabancı Ortaokulu, Sakıp Sabancı Mardin Kent Müzesi ve Dilek Sabancı Sanat Galerisi, Sakıp Sabancı Kandilli Eğitim ve Kültür Merkezi, farklı alanlardaki ihtiyaçlara yanıt veriyor.

İstanbul'daki Sakıp Sabancı Anadolu Lisesi ise Türkiye'nin en başarılı Anadolu liseleri arasına girerek, verilen desteğin sadece yapıya değil, içeriğe de büyük katkı sağladığını kanıtlıyor.

“Gözüm, gönlüm hayır işlerine doyamıyor” demişti bir keresinde Sakıp Sabancı; bu nedenle “Koş, daha çok koş, sosyal, ekonomik işler yap” diyordu kendine, “Koş, tren son istasyona gelmeden daha fazla bir şeyler yap.”

Koştı gerçekten de... Yalnızca kendi adıyla değil, aile fertlerinin adıyla da koştu ve çabalarının sonunda ortaya Metin Sabancı Okulları, Metin Sabancı Baltalimanı Kemik Hastalıkları Hastanesi, Türkan Sabancı Görme Engelliler Okulu, Türkan Sabancı Bebek Parkı, Dilek Sabancı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Dilek Sabancı Konservatuvarı, Dilek Sabancı Engelliler Parkı çıktı.

Sakıp Sabancı ailesinin sürdürülebilir desteği, Sabancı Vakfı'nın 50 yıllık yolculuğunun temel taşlarından biri oldu. Vakfın bireysel bağışlarının önemli bir kısmı aile üyelerinin katkılarıyla şekillendi. Bu, Sakıp Sabancı ailesinin toplumsal faydaya olan bağlılıklarının güçlü bir yansımasıydı.

MELİSA SABANCI TAPAN: Filantropinin içine doğdum. Dedem, annem, teyzem, kuzenler... Filantropik değerler ailemizde içselleştirilmişti. Böyle bir aile içinde bu değerler sizin de ilkeleriniz oluyor. Bunun yanı sıra lisedeyken Sabancı Vakfı'nda yaptığım staj, benim için çok öğretici, dönüştürücü olmuştu. Burada

SAKIP SABANCI AİLESİNİN
FİLANTROPİK ÇALIŞMALARINI,
ÜÇÜNCÜ KUŞAKTA MELİSA SABANCI
TAPAN DEVAM ETTİRİYOR.

edindiğim deneyimlerle kendi filantropi yolculuğumu kurguladım. Gate27'yi Sabancı'dan aldığım değerlerin üzerine inşa ettim.

Kendi adını taşıyan Sakıp Sabancı Müzesi de, Sakıp Bey'in kültür sanata verdiği değeri gösteren en önemli kurumlardan biri oldu. "Picasso İstanbul'da", "Heykelin Büyük Ustası Rodin İstanbul'da", "Abidin Dino – Bir Dünya", "Louvre Koleksiyonlarından Başyapıtlarla İslam Sanatının Üç Başkenti: İstanbul, İsfahan, Delhi", "ZERO – Geleceğe Geri Sayım", "MACK – Sadece Işık ve Renk", "Ai Weiwei – Porselene Dair" gibi büyük ölçekli sergilerle uluslararası müze ağında bir yer edindi.

Müze, onuncu yaşına ulaştığında geleceğe dönük bir çalışma yapılarak bütün koleksiyonlar dijital ortama aktarıldı. Bugün kitap sanatları ve hat koleksiyonu, resim koleksiyonu, Abidin Dino arşivi ve Emirgan arşivine ait bütün bilgiler ve 77 bin görsel digitalssm.org adresinde yer alıyor.

SSM'NİN EN ÇOK İLGI
ÇEKEN SERGİLERİNDEN
BİRİ, AI WEIWEI'NİN
"PORSELENE DAİR"
SERGİSİYDİ.

BÖLÜM YEDİ

Kalıcı ve sürdürülebilir etkiye doğru

21. yüzyıl büyük değişimler getirmişti. Sivil toplum alanı da bu değişimlerden nasibini almış, yeni yöntemler, yeni yollar zorunlu hale gelmişti.

Zaman içinde bireysel çabalar yerini daha kurumsal çalışmalara bırakmış, kaynakları bir araya getirerek daha büyük etki oluşturan yardımlar yükselmişti. Filantropinin özündeki insan sevgisi ve eşitsizliklerle mücadele amacı değişmese de yeni yöntemler aramak gerekiyordu.

Toplumsal sorunları çok boyutlu çözümlerle ele almak için işbirlikleri şarttı. Artık daha uzun süreli, stratejik ve planlı çalışmalarla kalıcı çözümler hedeflenmeliydi.

Sakıp Sabancı'nın kaybının ardından holdingin olduğu gibi vakfın da başkanlığına ailenin üçüncü kuşağından Güler Sabancı seçildi. Vakıf Mütevelli Heyeti'nde sorumluluğu kuzenleriyle paylaşıyordu.

SUZAN SABANCI: Sabancı Vakfı bizim hem çok kıymetli hem de çok gurur duyduğumuz bir faaliyet alanımız. Biz üçüncü kuşak, Hacı Ömer Dedemin "bu ülkeden kazandıklarımızı tekrar ülkemize geri verme" ilkesini devraldık. Vakıf bugüne kadar özverili çalışmalar yaptı. Biz de gurur duyduğumuz vakfın sorumluluğunu devraldık.

2000'li yıllar ekonomik büyüme ve Avrupa Birliği'ne uyum yasalarıyla gelmişti. Yeni servet sahipleri, yeni hayırseverlik anlayışı ve yeni bağışlar söz konusuydu.

2001 tarihli hukuk reformu üçüncü sektörü güçlendirmiş, 2004'te Vakıflar Kanunu'nda yapılan değişikliklerle sivil topluma daha aktif rol alma imkânı doğmuştu.

Bütün dünyada merkezîyetçi yaklaşımlar yerini işbirliklerine bırakıyor, Türkiye de buna ayak uydurmaya çalışıyordu. Cumhuriyetin devlet merkezli yaklaşımından bu yana geçen zamanda, kişiler ve kurumlar toplumsal gelişimde daha fazla rol oynar olmuştu.²⁴

TÜSEV Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Üstün Ergüder'in Vakıfların Hibe Programları için

24. Filiz Bikmen, "Meeting The Dynamic and Changing Shifts in Turkish Society", s. 8.

Rehber'in önsözünde²⁵ dile getirdiği gibi, "Vakıflar artık sadece acil ihtiyaçların giderilmesine değil, görünen sorunların ardında yatan, ekonomik-sosyal sistemlerle ilişkili olabilecek nedenlerin tespit edilmesi ve bunların inovatif şekillerde ele alınmasına da yatırım yapmalı"ydı. "Yalnızca kendi projelerini gerçekleştirmek yerine belli bir alanda uzmanlıkları olan, ihtiyaçları bilen, yerel gruplarla yakın ilişkileri olan kuruluşlarla stratejik işbirlikleri kurarak sosyal değişimin destekleyicisi ve öncüsü olmalı" cümlesi, geleceğin filantropi alanındaki önceliklerini tanımlıyordu.

Cörünen oydu ki Sabancı Vakfı'nın kurulduğu 1974'ten bu yana geçen sürede kalıcı eserler inşa eden, yurt, sağlık ve kültür merkezleri ile okullar yapıp devlet kurumlarına bağışlayan aile ve vakıfların sayısı artmıştı. Sosyal değişim ve toplumsal kalkınma yolunda atılacak adımların yaratacağı etki daha büyük olacaktı.

Kurumsallaşmanın tarifi değişmiş, dijitalleşme kural haline gelmişti. Sabancı Vakfı da değişen dünyada yerini almalıydı. Alanında hep öncü olan vakıf için yeni bir perspektif aramanın zamanıydı artık.

GÜLER SABANCI: Bu yolda uluslararası ölçekte akıl aldık. Gördük ki dünyadaki büyük vakıflar, sözelimi Ford ya da Rockefeller vakıfları bizim gibi başlamışlar ve belli bir yere geldikten sonra sosyal değişimi etkileyecek şekilde, hardware kadar software'e de önem vermişler. Bizim de yolumuz bu olmalıydı.

Dönüşüme önce kendilerinden başladılar. Pek benimsenmeyen Vaksa kısaltması ile vedalaşıldı, resmi senede Sabancı Vakfı adı eklendi. İkinci adım, adres değişikliği oldu. Operasyonun İstanbul'a, Sabancı Center'a taşınması bu dönüşümü kolaylaştıracak, Sabancı Grubu'ndaki herkesle iletişim artacaktı.

Otuz yıl boyunca vakfın merkezi olan Adana'ya veda etmek gerekiyordu. Lakin bu veda kolay olmayacaktı.

25. Vakıfların Hibe Programları İçin Rehber,
TÜSEV Yayınları, Mayıs
2013, No: 59, s. 6.

ADANA'DAKİ SAKIP
SABANCI ORTAOKULU,
VAKFIN 50. YILINDA
TAMAMEN YENİLENDİ.

HAYRİ ÇULHACI: Adanalılar Sabancı'yı çok sever. Çünkü Adana'nın sanayileşme hamlesinde Sabancı öncü olmuştur. Birçok sanayi tesisi kazandırmıştır Adana'ya. İstihdam yaratmıştır, büyüme ve zenginlik yaratmıştır. Vakıf olarak da birçok eser bıraktılar tabii. Okullar, yurtlar, kültür merkezleri... Tam nehrin kenarında geniş bir alana yayılmış büyük bir cami vardır, o camiyi Sabancı Vakfı kazandırmıştır Adana'ya.

GÜLER SABANCI: Vakfın merkezini İstanbul'a taşımak Adanalıları üzdü biliyorum, buna alındılar. Ama onlara verdiğimiz sözü de tuttuk. Onları hiç bırakmadık. Adana bizim için vazgeçilmez bir yerdir. Yüreğimizde ayrı bir yeri vardır. En çok kalıcı eserimizin olduğu ildir. 50. yıla girerken de en eski okullarımızdan biri olan Adana Sakıp Sabancı Ortaokulu'nu yeniden yaptık.

2006 Mayıs ayında Türkiye’deki ve dünyadaki sosyal değişim ve gelişmeleri temel alan vakıf, yeni merkezinde yeniden yapılanma sürecine girdi. Kurumun altyapısı güçlendirilip değerleri ve ilkeleri belirlendikten sonra sıra strateji çalışmalarına gelmişti.

Sabancı Vakfı’nın yeniden yapılanma döneminde düzenlenen toplantılar ve konferanslar sonucunda, var olma nedeni “toplumsal potansiyelin gelişimini sağlamak ve toplumsal duyarlılık bilincini gelecek nesillere aktarmak için özgün, yenilikçi ve kalıcı değerler oluşturarak fark yaratmak” olarak belirlendi.

Mütevelli Heyeti de mevcut çalışmaların geliştirilerek devam ettirilmesinin yanında, toplumsal gelişmeye destek olmak için yeni programlar ve projeler geliştirilmesine karar verdi. Vakfın rolü değişiyor, sivil toplumu desteklemek üzere yepyeni bir yola çıkılıyordu.

SERRA SABANCI: Hayirseverlik anlayışı, ailemizde nesilden nesile geçen, hiç kaybolmayan ve artarak büyüyen bir aile kültürü. Bu kültürü yaşatmak için değişimi ve yenilikleri takip ettik. Vakfın ilk yıllarında kalıcı eserler daha büyük bir ihtiyaç alanıydı, oraya odaklanıldı. Son yıllarda hayatımıza kalıcı etki, çarpan etki gibi kavramlar girdi. Biz de yeni dönemde fark yaratacak, çarpan etkisiyle daha verimli olacak çalışmalara yöneldik.

GÜLER SABANCI: Dallarımızı daha da yeşillendirmeye, daha yükseklerle doğru büyötmeye odaklandık. Gelişen ve değişen toplumsal değerlerle, biz de hayirseverlik rotamızı yeniden çizdik. Daha kalıcı ve sürdürülebilir etki yaratmak için artık “stratejik hayirseverlik” ile yolumuza devam etmeye karar verdik.

Bu yeni yolun odaklarını belirlemek için bir araştırma yapıldı. Bu araştırmanın öne çıkan sonuçlarından biri, gençlerin umutsuzluğu ve karamsarlığıydı. Eğitimleri yarım kalıyordu, liseyi tamamlayanların oranı yüzde 56’yı, üniversiteye gidenlerin oranı ise ancak yüzde 18’i buluyordu.²⁶

Araştırmaya katılanlar, öncelikli mücadele alanlarını şiddet ve işsizlik olarak belirlemişti. Kadın hakları yüzde 15 ile geride kalmıştı. Oysa Dünya Ekonomik Forumu’nun 2006 tarihli toplumsal cinsiyet

26. “Philanthropy’s Turkish models”, Filiz Bikmen Bugay, Alliance Eylül 2009, s. 19.

uçurumu endeksinde Türkiye 115 ülke arasında 105. sıradaydı.²⁷

Böylece yeni program için üç odak belirlendi: Kadınlar, gençler ve engelliler. 41,7 milyon kadın, 13 milyon genç, 8,5 milyon engelli... Türkiye nüfusunun çoğunluğunu oluşturan bu grupların, toplumsal hayata eşit ve aktif katılımda sorunlar yaşadığı açıktı.

Kadınlar, hayatın her alanında şiddete maruz kalıyor ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle mücadele ediyorlardı. Ekonomik, sosyal ve kültürel imkânları kısıtlı gençlerin yaşadığı zorluklar, onları yaşlılarının sahip olduğu fırsatlara erişmekten alıkoyuyordu.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER

KADINLARIN İNSAN

HAKLARININ KORUNMASI

VE GELİŞTİRİLMESİ ORTAK

PROGRAMI, SABANCI

VAKFI'NIN GELECEĞE

UZANAN SÖZÜYLE

ÖRTÜŞÜYORDU.

27. Global Gender Gap

Report 2006, World

Economic Forum, s. 9.

Yasalarla tanınmış haklarına erişmekte zorluk yaşayan engelli bireyler, yalnızca fiziksel bariyerleri değil, toplumun önyargılarını aşmak için de yaşamları boyunca çaba sarf ediyorlardı. Bu grupların kesişim kümesinde yer alanlar için ise tablo daha karamsardı. Bu da bütüncül bir yaklaşımı zorunlu kılıyordu.

Stratejik hayırseverlik ile yeni yol haritası çizilirken karşılına çıkan proje, geleceğin anahtarını taşıyordu. Dönemin Sabancı Vakfı Genel Müdürü Hüsnü Paçacıoğlu, Birleşmiş Milletler ile yaptığı bir toplantıdan büyük bir heyecanla döndü.

Birleşmiş Milletler Kadınların İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı, Sabancı Vakfı'nın geleceğe uzanan sözüyle ve işbirliklerini hedefleyen yeni yönetim zihniyetiyle birebir uyuyordu. Ancak onlara göre önemli bir eksik vardı bu projede.

GÜLER SABANCI: Kız çocuklarının erken yaşta ve zorla evliliği, birçok ülkede sorun. Aslında oradan başlar kız çocuklarının ve daha sonra kadınların toplumdaki eşitsiz durumları. Biz projeye “Kız Çocuklarının İnsan Hakları”nı da ekledik. Diyoruz ki, 18 yaşına kadar kızlar çocuktur. Ve ikinci cümle: Her kız çocuğu okulda olmalıdır. Eğitim görmüşlerse bilinçleniyorlar, haklarını biliyorlar. Bunu başarırsak, çok yol alırız.

Program kapsamında İçişleri Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler ile kurulan ortaklık sonucunda sivil toplum örgütleriyle birlikte sorunlar tanımlandı. İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon ve Van'da Yerel Eşitlik Eylem Planları hazırlandı.

Programın ilk yıllık değerlendirme toplantısında söz alan Güler Sabancı, “Biz kadının sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik alanlardaki konumunu güçlendirmeye yönelik olan bu projeyi Türkiye'nin kalkınması yolunda önemli bir adım olarak gördük” diyordu. “Bu nedenle projede yer almaktan gurur ve mutluluk duyuyoruz... Sabancı Vakfı'nın sağlayacağı maddi imkânlarla Ortak Program kapsamında yürütülen projelerden en başarılı olanlarının hayata geçirilmesi için destek olunması ve yeni yaratılacak projelere de destek

PROGRAM, KADINLARIN
HAKLARINI ÖĞRENMESİ
VE TOPLUMSAL CİNSİYET
EŞİTLİĞİ FARKINDALIĞI
OLUŞMASI AMAÇLARINI
TAŞIYORDU.

verilmesine fırsat tanınacak olması, katılım kararımızda önemli bir belirleyici unsur oldu.”²⁸

Yerel Eşitlik Eylem Planları titizlikle hazırlandıktan sonra, sıra bunları hayata geçirmeye gelmişti. Vakıf, bunu sağlamak üzere hibe programları başlatarak altı pilot ilde 34 yerel projeye destek verdi. Sabancı Vakfı Hibe Programı ile desteklenen projelerin yerel yönetimlerce sahiplenilmesi ve sürdürülmesiyle program süresince yaklaşık 300 bin kişiye ulaşıldı.

Dört yılın sonunda Şanlıurfa'nın köy ve mahallelerindeki 80 muhtar ve bu vesileyle 35 bin kişi toplumsal cinsiyet konusunda daha fazla bilgi sahibi oldu. Nevşehir'de yaşayan 1200'den fazla kadın, meme kanseri ve kadın sağlığı konusunda bilinçlendi. Trabzon'da görme engelli çocuğu olan annelere destek amacıyla yürütülen proje sayesinde 65 bin kişi bu konuda daha duyarlı hale geldi. Şanlıurfa'da mevsimlik tarım işçisi kadınlar ve çocuklar için yürütülen sağlık projesiyle 200 bin kişiye ulaşıldı.

Program kapsamında Sabancı Üniversitesi'nin katkısıyla 1313 lise öğretmenine toplumsal cinsiyet eşitliği semineri verildi, 153 lise öğretmeni Mor Sertifika aldı.

2007'de ilk kez yerel projelere destek vermek amacıyla uygulamaya konulan Sabancı Vakfı Hibe Programı'nda kurumlar arasında ortaklık kuran, başka

28. Birleşmiş
Milletler Kadın ve Kız
Çocuklarının İnsan
Haklarının Korunması
ve Geliştirilmesi Ortak
Programı Birinci Yıllık
Değerlendirme Toplantısı
konuşması, 5 Aralık 2006.

illerde de uygulanabilir olan, yenilikçi, sürdürülebilir ve kadın haklarının savunulmasında erkeklerin de katılımını destekleyen projelere öncelik verildi.

Program kapsamında Harran Üniversitesi'nden Doç. Dr. Zeynep Şimşek tarafından yürütülen Mevsimlik Tarım İşçileri Projesi'nin başarıya ulaşması sonucunda 2010 tarihinde "mevsimlik gezici tarım işçilerinin çalışma ve sosyal hayatlarının iyileştirilmesi" konulu Başbakanlık Genelgesi yayınlandı. Değişim ancak kamu kurumlarının harekete geçirilmesiyle gelecekti.

Bu, Türkiye'deki tüm Birleşmiş Milletler kuruluşlarının aynı anda desteklediği ve kadınlarla ilgili yerel düzeyde yürütülen ilk kapsamlı programdı. Ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) tarafından dünya çapında yürütülen hak eksenli en iyi programlardan biri olarak seçildi.

Yapılacak işler bitmemişti. 2012-2015 yılları arasında devam eden ikinci fazda bu kez 11 ilde (Aydın, Çanakkale, Edirne, Erzincan, Eskişehir, Gaziantep, Kahramanmaraş, Kastamonu, Kayseri, Kocaeli, Ordu) yürütülen programa Sabancı Vakfı finansal ve stratejik destek sağladı.

GÜLER SABANCI, 2011 YILINDA KADIN VE KIZ ÇOCUKLARINA YAPTIĞI KATKILARDAN DOLAYI ALDIĞI CLINTON GLOBAL CITIZEN AWARD TARAFINDAN VERİLEN KÜRESEL VATANDAŞLIK ÖDÜLÜ'NÜ MUHTAR KENT'İN ELİNDEN ALDI.

GÜLER SABANCI: Toplumsal cinsiyet eşitliği, temel bir kalkınma hedefidir. Birçok sorunun kökeninde, toplumda yerleşmiş olan "toplumsal cinsiyet eşitsizliği" anlayışı yatıyor. Bu konuda ilerleme sağlamadan güçlenme ve kalkınmadan bahsedemeyiz. Dünya Bankası'nın raporuna göre, kadınların hane halkı kaynakları üzerinde daha fazla kontrole sahip olması, çocukların geleceğine daha fazla yatırım yapılmasına yol açıyor. Ve ekonomik büyüme üzerinde pozitif etkiler doğuruyor.

2011 yılında kadın ve kız çocuklarına yaptığı katkılardan dolayı Clinton Global Citizen Award tarafından Küresel Vatandaşlık Ödülü'ne değer görülen Sabancı Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Güler Sabancı, CGI 2012 yılı toplantısında "Çocuk Gelinler" alanında Sabancı Vakfı desteğini taahhüt olarak sundu.

Bu taahhüdün ardından Sabancı Vakfı, küresel olarak bu konuyu ele alan Girls Not Brides isimli kuruluşun organize ettiği, "Çocuk Evliliklerine

Beraber Son Verebiliriz: Ülkelerden Örnekler” başlıklı toplantıya ev sahipliği yaptı.

2013’te gerçekleşen toplantıya Afrika, Güney Asya, Avrupa ve Amerika’dan 52 sivil toplum temsilcisi katıldı. Bu işbirliği, 2013 Aralık ayında Girls Not Brides Platformu Kurucusu ve Başkanı Hollanda Prensesi Mabel van Oranje’nin “İmkânsız Zorlamak” başlıklı Sabancı Vakfı Filantropi Semineri’ne katılmasıyla sürdü.

Bu mücadele, 2015 yılında bir şarkının yaratılmasına da vesile oldu. Sezen Aksu, Sabancı Vakfı’na armağan ettiği “Kız Leyla” şarkısı için “Ünzile’nin bir kız kardeşi oldu” demişti. Sertab Erener’in seslendirdiği şarkıya Çağan Irmak tarafından çekilen klip,²⁹ 2015 yılında düzenlenen “Başrolde Ödüllü Kadınlar Var” başlıklı seminer sırasında ilk kez gösterildi.

Birleşmiş Milletler ile birlikte on yıl boyunca sürdürülen program kapsamında yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte çalışmalar yapıldı. 17 ilde süren çalışmalardaki en büyük kazanımlardan biri, sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte yerel yönetimlerin, valiliklerin, belediyelerin ortak bir hedefe yönelmesiydi. Sorunları birlikte tespit edip çare aramak, Sabancı Vakfı’nın “birlikte başarma” ilkesinin ürünüydü.

Program sona ererken herkes uzun bir yolun başında durduğunu biliyordu. Dünya Ekonomik Forumu’nun 2014 Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu’nda 142 ülke arasında 125. sırada yer alan Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için çok daha fazla çaba harcamak gerektiği ortadaydı.

Verilen desteğin kalıcı sonuçları, vakfa doğru yolda olduğunu gösterirken daha fazlasını yapmak için de güç verdi.

ZERRİN KOYUNSAĞAN: Birleşmiş Milletler Ortak Programı artık daha büyük hibe programları açılabilceğine dair deneyim ve birikim hazırladı bize. Bu arada uluslararası vakıflarla da ilişkiler kuruldu. Onlar nasıl yapıyor, neler öğrenebiliriz sorularına cevap aramak için vakıf çalışanları konferanslara katılmaya başladı. Bu da bir bilgi birikimi oluşmasına imkân tanıdı.

29. Klip, https://www.youtube.com/watch?v=1h_nNfqpeyw adresinde izlenebilir.

BÖLÜM
SEKİZ

Uzun sürecek
bir yol
arkadaşlığı

21. yüzyıla girerken yaşanan değişimlerin hayırseverlik dünyasını da etkilemesi kaçınılmazdı. “İyilik yapma”nın yanına “fark yaratma” hedefi çoktan eklenmişti. Bir yandan geleneksel hayır kurumlarının yanına Gates Vakfı ya da Google gibi dijital dünyanın büyük aktörleri ekleniyor, bir yandan bu kurumların etki alanları ülke sınırlarını aşp uluslararası boyut kazanıyordu.

Sabancı Vakfı da değişen dünyadaki rolünü sorgulamaya başlamıştı. Arama Konferansı, toplantılar ve fikir alışverişi yoluyla geleceğin haritası çıkarılmaya çalışılıyordu. Bu fikir alışverişini kendilerine saklamak yerine sivil toplumla paylaşmaya karar verdiklerinde 2007’den bu yana süren seminerlerin kapısı aralanmıştı.

Sivil toplum, özel sektör ve kamu kuruluşu temsilcilerini uluslararası uzmanlarla bir araya getirerek yeni yaklaşımlar konusunda bilgi paylaşımı sağlayan seminerlerin ilki, Sabancı Vakfı’nın dönüşüm sürecindeki öncelikli sorusuna cevap arıyordu:

“Dünyada Vakıfların Değişen Rolü”. Ford Vakfı Emekli Başkan Yardımcısı Barry D. Gaberman ve Alman Marshall

Vakfı Başkanı Craig Kennedy’nin konuşması, Türkiye’deki filantropi alanı için ufuk açıcı olmuştu.

Sosyal değişime katkıda bulunmak ve fark yaratmak isteyen vakıfların sivil toplumu güçlendirmesi gerekiyordu. Bunun için başlatılan hibe programları finansal desteğin ötesine geçiyordu.

AİLENİN ÜÇÜNCÜ VE
DÖRDÜNCÜ KUŞAĞI BİR
ARADA; SUZAN SABANCI,
GÜLER SABANCI, SERRA
SABANCI VE MELİSA
SABANCI TAPAN.

Kennedy özellikle vakıfların toplumdaki, ülkedeki veya bölgedeki önemli aktörleri bir araya getirme gücünü hatırlatıyordu. Bu güç sayesinde siyasetin gündemini şekillendirmek mümkündü. “Kaynakların ve fikirlerin tek bir hedef etrafında bir havuzda toplanarak etkinlik elde edilmesi, ortak projeler için vakıflar arası ve vakıflar ile hükümetler arasındaki işbirliği”. 21. yüzyılda defterin ilk sayfasına yazılacak olan liste buydu. Türkiye’ye dair de söyleyecekleri vardı Kennedy’nin:

Türk vakıf sektöründen bugün burada bulunanlar şunu bilmeli ki, bu ülke politik, kültürel ve ekonomik anlamda kapsamlı bir değişim ve yenilik sürecinden geçiyor. Bu dönem, hepinizin standartların dışında biraz daha geniş kapsamlı düşünmeniz, bazı riskleri göze alarak girişimlerde bulunmanız ve yenilikçi olmanız gereken bir dönem. Bu şekilde, ülkenin şu anda içinde bulunduğu değişim sürecine ayak uydurabilir ve gelişimi bir sonraki aşamaya taşıyabilmek için mükemmel bir yol izlemiş olursunuz.³⁰

30. “Dünyada Vakıfların Değişen Rolü” semineri, 2007, <https://www.sabancivakfi.org/i/assets/documents/dunyavakiflarindegisenrolu.pdf>, s. 15.

Sabancı Vakfı, Hibe Programı'nı başlattığında Türkiye'de hak temelli STK'lara fon sağlayan yerli kuruluş veya vakıfların sayısı yok denecek kadar azdı. STK'lara sadece maddi destek değil, ihtiyaç duydukları konularda teknik destek de verilecekti. Kurumlar arası bilgi paylaşım ortamları yaratılacak ve ortak çalışmalar yürütülecekti.

Türkiye nüfusunun büyük çoğunluğunu oluşturan kadın, genç ve engelliler toplumsal adaletten faydalanamıyor, topluma eşit fırsatlarla katılamıyor, çifte dezavantajlı gruplar bu konularda çok daha büyük sorunlar yaşıyordu. Sabancı Vakfı, 2007 yılında başlattığı Hibe Programı'nda ihtiyaçları görünür olmayan ve hakları tanınmayan dezavantajlı grupların sorunlarını hedefleyen projelere odaklandı.

“EKİM ZAMANI”, HİBE
VERİLEN PROJELERİN
BİR ARAYA GELİP
KENDİ HİKÂYELERİNİ
ANLATTIKLARI BİR
BULUŞMA. SABANCI
VAKFI, AYNI ADI TAŞIYAN
KİTAPÇIKLA HİKÂYELERİ
KAMUOYUNA TANITIYOR.

Desteklenen ilk projelerden biri, Güneydoğu'da kadın sorunları üzerine başarılı çalışmalar yürüten KAMER (Kadın Merkezi Eğitim, Üretim, Danışma ve Dayanışma Vakfı) Engeller Kalkıyor Projesi'ydi.

KAMER'in kurucusu Nebahat Akkoç'u bu projeye yönlendiren, Erzurum'da kadın sorunlarıyla ilgili panelde ona yöneltilen, "Peki engelliler için neler yapacaksınız? Örneğin şiddet gören engelliler size nasıl başvursun?" sorusu oldu. Soruyu soran kişi, engelli kızı olan bir anneydi. O güne dek bu konuyu hiç düşünmemişlerdi.

Engeller Kalkıyor Projesi'yle beş ilde toplam 15 bin hane ziyaret edildi, hanelerdeki engelli çocuk ve engelli kadın sayıları belirlendi. Beş şehirdeki engelli oranı yüzde 7,3 olarak belirlendi. Evleri ziyaret edilen kadınların yüzde 44'ü okuryazar değildi, yüzde 90'ı çalışmıyordu. Ziyaret edilen evlerdeki engellilerin de yüzde 45'i hiç okula gitmemişti, yarısı sosyal yardım almıyor, yüzde 78'i evde bakıma ihtiyaç duyuyordu ve bakım işini sadece kadınlar üstleniyordu.

Mahalle toplantıları ve çocuk şenlikleri düzenlendi. 500 çocuğun katıldığı şenliklerde katılımcı çocukların 200'ü engelliydi. Hem birbirlerini tanımaları hem de görünür olmaları sağlandı.

KAMER, başka hayatlarda fark yaratma çabasını sürdürürken kendi içinde de büyük bir değişim yaşadı. Vakfın başkanı Nebahat Akkoç, "Bu projede çalışırken fark ettik ki hiçbirimiz işaret dili bilmiyoruz" diye anlatıyordu, "İşitme engelli biri karşısında kilitlenip kalıyoruz. Türkiye Gençlik Federasyonu ile iletişime geçtik ve işaret dili öğrenmek istediğimizi belirttik. Sonra gördük ki biz KAMER ofislerini ikinci, üçüncü katlara yapmışız. Bir engelli nasıl gelir düşünmemişiz. On tane ofisimizi zemin katlara taşıdık. Asansörlü binalara rampalar yaptırıyoruz."³¹

KAMER, projeyle ilgili hazırladığı kapsamlı raporu başta TBMM olmak üzere tüm karar verici makamlara sundu, rapor sahada çalışan diğer kurumlarla

GÜLER SABANCI, SYNERGOS
YÖNETİM KURULU BAŞKANI
PEGGY DULANY İLE BİRLİKTE.

31. Sabancı Vakfı Ekim
Zamanı Kitapçığı 2009-
2010, s. 16.

paylaşıldı. Kadına karşı şiddet ile mücadele konusunda hazırladıkları ve içinde engelliye karşı şiddet maddesinin olmadığını gördükleri kitapçığı da değiştirip yeniden yayımladılar.

Altı Nokta Körler Vakfı'nın Görme Engellilerin İş Yaşamına Entegrasyonu Projesi ise önyargıları yıkmanın atomu bile parçalamaktan daha zor olduğu bilgisiyle yola çıkmıştı.

Ankara, Bursa, Gaziantep ve İstanbul'da hayata geçirilen projenin amacı, hem özel sektör ve kamu çalışanlarına hem de çalışmak isteyen görme engellilere, görme engellilerin birçok işte başarılı olabileceğini göstermek ve değişen dünyada görme engellilerin yapabileceği yeni işleri onlara anlatmaktır.

Doğuştan görme engelli Hülya Vural, proje kapsamında yapılan seminerlerde "vazgeçmeme"nin sırrını veriyordu:

Herhangi bir işe başladığınızda önce işi öğrenmeniz değil, önyargıları yıkmanız gerekiyor. Ortama duyduğunuz yabancılaşma, onların size duyduğu yabancılaşma ilk sorununuz oluyor. Oturduğunuz sandalyeden kalkarken bile müdahale ediyorlar, sanki tek başınıza kalkamayacaksınız gibi, yardım etmeye çalışıyorlar. Kafalarında sizin için "iş yapamaz" önyargısı var, çöp atarken bile "Ben atayım" diye geliyorlar. Ama bunları yenebiliriz. Üzerine giderek, ondan önce davranarak, "Ben yaparım" diyerek, neler yapabileceğimizi herkese gösterebiliriz.³²

Açık çağrıyla başlayan programın kapsamlı bir değerlendirme ve seçim süreci var. Uzmanlar tarafından titizlikle değerlendirildikten sonra hibe almaya hak kazanan kurumlar, hibe programları ağı içinde yerini alıyor. Bu şekilde benzer alanlarda çalışan diğer kurumlarla tanışıp çeşitli bilgi paylaşım ortamlarına katılma imkânı doğuyor.

Sabancı Vakfı, yürütülen projeleri bire bir görüşmeler, saha ziyaretleri, kurumlardan gelen raporların kapsamlı değerlendirilmesi ve geribildirim verilmesi gibi yöntemlerle yakından takip ederek kurumlarla ortaklaşa çalışma yürütüyor. Bu takipler sonucunda kurumlara iletişimden değerlendirmeye kadar ihtiyaç duyulan konularda destek sağlanıyor. Öte yandan

32. Sabancı Vakfı Ekim Zamanı Kitapçığı 2009-2010, s. 43.

yapılan çalışmalar hakkında kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla basın bülteni, özel haber, video üretimi, etkinlikler gibi iletişim fırsatları yaratılıyor.

“Ekim Zamanı” isimli etkinliklerde ve aynı ismi taşıyan kitapçıklarda ise tamamlanan projelerin ilham veren deneyimleri sivil toplumla paylaşılıyor.

NEVGÜL BİSEL SAFKAN: Hibe, koşulsuz, yani karşılık beklemeden verilen desteği ifade ediyor. Projelere böyle yaklaşıyoruz. Birlikte yol almayı seviyoruz. Her kurumun farklı ihtiyacı olabiliyor, ihtiyaca özel destek yönlendirmesi yapabiliyoruz. Hibe alacak STK’ları seçerken çok ince eleyip sık dokuyoruz. Bir kadın derneği vardı, Hakkari Yüksekova’dan, ortada kaldı Danışma Kurulu. Evet diyenler, hayır diyenler, çekimser kalanlar... Programlar müdürümüz Özen sahada görmek, tanışmak istedi, ondan sonra karar verildi. Sonuç muazzamdı. Yüksekova’dan ilk kadın derneğini can suyu vererek desteklemiş olduk.

Safkan’ın sözünü ettiği, Yüksekova Kadın Derneği’nin hikâyesi anlatılmayı hak ediyor.

Yıl 2018. Yüksekova’da sokağa çıkma yasaklarının yoğun yaşandığı bir dönem. Hatice Temir, “Yüksekova’da bir kadın derneği olmalı” cümlesiyle çıktı yola. Annesiyle el ele verip babasından gizli okuduğu günler geride kalmış olsa da yaşadıklarını, hissettiklerini unutmış değildi. Bu sistemi değiştirmek şarttı, bunu biliyordu.

Dernek fikrine önce annesi karşı çıktı, korkuyordu çünkü. Tane tane anlattı ona Hatice Temir: “Anne, hani sen beni gizli gizli okula gönderirken aramızda dayanışma olmuştu ya... İşte onun adı dernek aslında. Ablalarım da üyelermiş.”

Üniversite yıllarında tanıştığı, KAMER Vakfı Başkanı Nebahat Akkoç’u aradı, yardım istedi. Bu sırada Sabancı Vakfı Hibe Programı’nın açıldığını gördü. “Sabancı Vakfı gibi bir kuruluştan destek alırsak sesimiz daha net duyulur” diye düşündü, “yerelde de insanların bize güveni artar.”

Nebahat Akkoç’un yardımlarıyla bir proje dosyası hazırladı. Saha ziyaretleri yapıp

Yüksekova'da kadınların ihtiyaçlarını belirleyecek projenin adı kondu: Yüksekova'da Kadın Olmak. El yordamıyla hazırlanan proje, vakfın ziyareti sonrası hibe almaya hak kazandığında dünyalar onun oldu.

Yüksekova Kadın Derneği, 637 hane ziyareti yaptı. Çok zorlu bir süreçti. “Her evden çıktıktan sonra ağlayarak birbirimizi arıyorduk” diye anlatıyor Hatice Temir. “İntihar vakaları, yoğun ev içi şiddet, yardım bekleyen onlarca kadın... Çok tecrübesizdik ve projeye elde ettiğimiz verilerle kendimizi geliştirirdik.”

Dernek, ekonomik olarak kadınları güçlendirmek için bir kadın kooperatifi kurdu. Daha sonra okuma yazma kursları açtı. Hazırladığı raporu bütün kamu kurumlarına dağıttı.

YÜKSEKOVA KADIN
DERNEĞİ, KADIN
DAYANIŞMASINI
ODAĞINA ALAN BİR
DERNEK OLARAK
KURULDUÇUNDA EN
BÜYÜK DESTEĞİ SABANCI
VAKFI'NDAN ALDI.

HATİCE TEMİR: Kaymakam bize “Ben artık Sosyal Hizmetler veya Emniyet’in verilerine göre değil de Yüksekova Kadın Derneği’nin ortaya çıkardığı kitaba göre hareket edeceğim” dediğinde ne kadar iyi bir iş yaptığımızı anladık. Bu yaklaşım, kamu kurumlarında bize çok kapılar açtı.

NEVGÜL BİSEL SAFKAN: Biz hibe desteği verdikten sonra STK’lar başka programlardan, fonlardan da destek alabilme, bizim referansımızla ilerleyebilme imkânı kazanıyor. Her türlü desteği veriyoruz çünkü bu bir yoldaşlık, yol arkadaşlığı. Bazen bir kurum hibe desteği alıyor, biz bir dönem daha almasının faydalı olacağına kanaat getiriyoruz. Uzun soluklu destekler önemli.

Hakları talep etmenin yolu öncelikle o hakları bilmekten geçiyor. Birleşmiş Milletler ile 2006-2015 yılları arasında yapılan ortak çalışma, kadın ve kız çocuklarının haklarını öğrenmesi ve savunması üzerine kuruluydu. Program sona erse de amaç değişmedi, Hibe Programı üzerinden devam etti. UNDP Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi’ne göre Türkiye’nin dünya ortalamasına paralel giden eşitsizlik grafiği, 2006’dan sonra ortalamanın altına hızla düşmüştü. Daha fazla çalışmak şarttı.

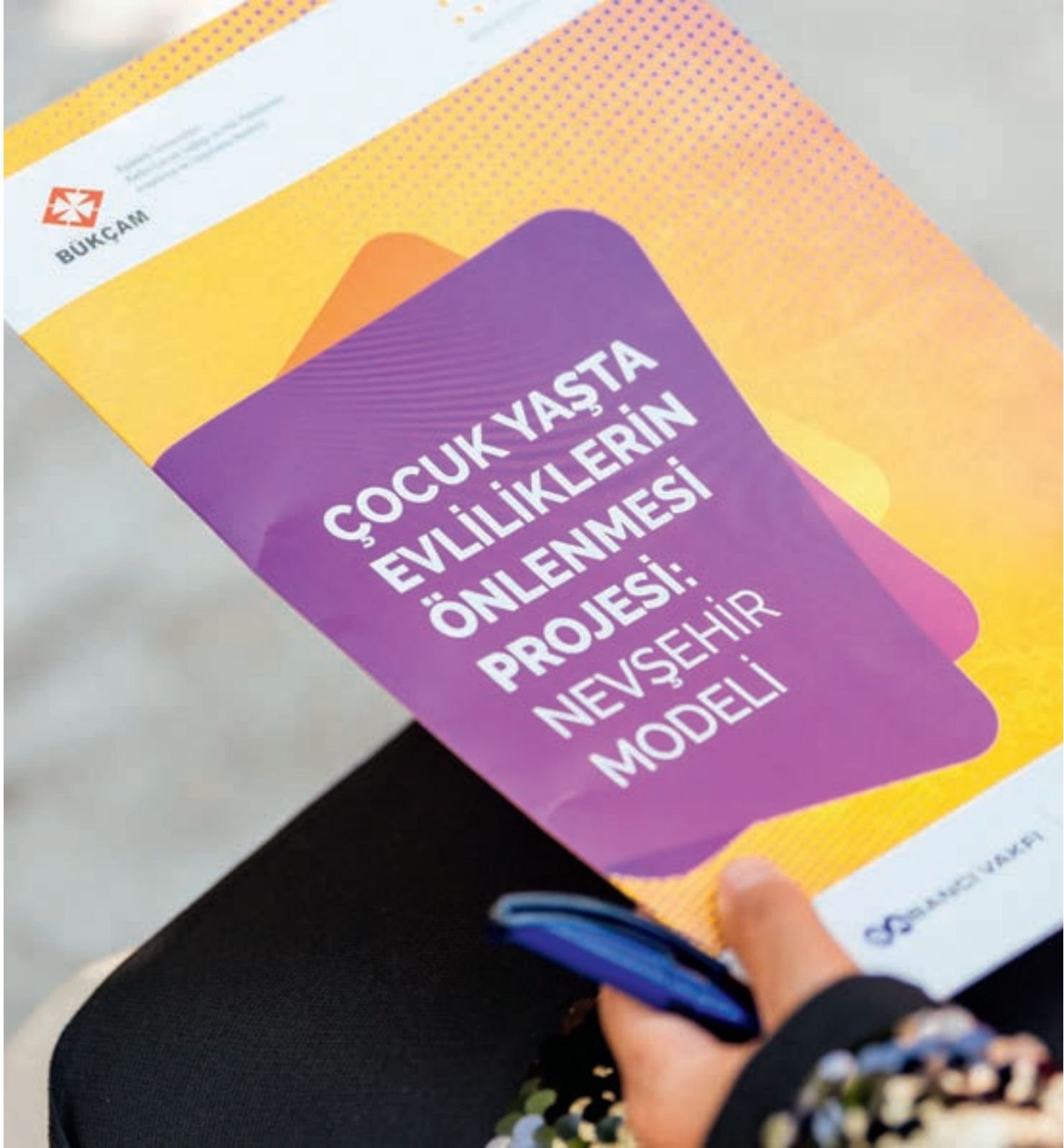
Birleşmiş Milletler ile ortak çalışmalar devam etti. Bunlardan biri, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu’nun yönettiği ve Sabancı Vakfı’nın hibe vererek desteklediği Çocuk Yaşta Evliliklerin Önlenmesi: Nevşehir Modeli Projesi’ydi. Proje, erken yaşta ve zorla evlendirilen kız çocuklarının aile içi şiddete ve cinsel istismara karşı savunmasız oldukları; hamile kalmaları halinde ise bedenleri ve ruhsal gelişimleri henüz çocuk doğurmaya hazır olmadığı için gebelikte ve doğumda sorun yaşama risklerinin yüksek olduğu bilgisiyle hazırlandı.

Erken yaşta evlenmiş 19 kadın sağlık aracılığıyla yetiştirildi ve ev ziyaretleriyle çevrelerindeki diğer kadınları bilgilendirdi. Proje, ikinci fazında hem Nevşehir’de hem de Van’da sürdürüldü.

Katılımcılardan Fatma Çingilitaş, “12 yaşımda zorla evlendirildim. 13,5 yaşımda anne oldum” diye anlatıyordu. “Bu projeden önce ‘çocuk gelin’ olduğumu bilmiyordum. Çok çektim, hâlâ da mücadeleye devam ediyorum. Bu proje bana çok şey öğretti, çok da özgüven kattı.”

ÇOCUK YAŞTA
EVLİLİKLERİN
ÖNLENMESİ: NEVŞEHİR
MODELİ PROJESİ, YÜZ
YÜZE GÖRÜŞMELERLE
YÜRÜTÜLDÜ.

BÖLÜM DOKUZ

“Toplumların
hiçbir sorunu
kendi sınırları
içinde çözülemez”

Sabancı Vakfı'nın hedef kitlelerinden biri engelliler. Bu amaçla, engelli bireylerin sahip oldukları haklardan faydalanabilmeleri; eğitime, toplumsal ve ekonomik hayata aktif katılım sağlamaları için birçok projeyi destekliyorlar.

Aslında engelliler konusundaki hassasiyet çok gerilere, Sakıp Sabancı'nın oğlu Metin Sabancı'ya dayanıyor.

GÜLER SABANCI: Metin Sabancı bizi bu konuda duyarlı yaptı. Bize böyle bir ışık verdi. Onun bize verdiği ışıkla ve bilinçle, duyarlılıkla vakfımız engellilerle ilgili sivil toplumu destekleme konusunda hep öncü oldu.

Kalıcı eserler arasında yer alan Metin Sabancı Merkezi ve Okulları, Türkan Sabancı Görme Engelliler Okulu, Ortaokulu ve Mesleki Eğitim Merkezi, Dilek Sabancı Gülen Yüzler Engelliler Mesleki Rehabilitasyon ve İşyeri Merkezi ve Dilek Sabancı Parkı alanının öncü yapıları arasında sayılıyor.

Engelli hakları, 2006 yılında vakfın stratejileri arasına girdiğinde Birleşmiş Milletler'in Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'yi hazırlayıp Genel Kurul'da kabul etmesi, vakfın gelecekle ilgili verdiği kararın ne kadar isabetli olduğunun kanıtı gibiydi.

Türkiye'nin 30 Mart 2007 tarihinde imzaladığı sözleşmenin ilk maddesi de misyonu destekliyordu:

Bu Sözleşme'nin amacı, engellilerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını teşvik ve temin etmek ve insanlık onurlarına saygıyı güçlendirmektir. Engelli kavramı, diğer bireylerle eşit koşullar altında topluma tam ve etkin bir şekilde katılımlarının önünde engel teşkil eden uzun süreli fiziksel, zihinsel, düşünsel ya da algısal bozukluğu bulunan kişileri içermektedir.

Sabancı Vakfı, imzalanan bu sözleşmenin daima takipçisi olacaktı.

DİLEK SABANCI: 2009'da düzenlenen Engellilerin İnsan Hakları Avrupa Vakıflar Konsorsiyumu'na Türkiye'den

METİN SABANCI,
AİLENİN ENGELLİ
HAKLARI KONUSUNDA
FARKINDALIĞININ
ARTMASI VE BU ALANDA
ÇALIŞMALAR YAPMASI
İÇİN İLHAM VERDİ.

Sabancı Vakfı katıldı. Beş-altı ülkenin katılmış olduğu konsorsiyumda Türkiye’den tek yetkili vakıftık. Bu konsorsiyum, Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi’nin ülkeler tarafından onaylanması ve uygulanmasının teşvik edilmesi amacıyla oluşturuldu. Engelli hakları konusunda yürütülen en iyi projelerin, raporlama çalışmasını yürütüyor.

Sabancı Vakfı’nın hibe verdiği kurumlardan biri Eğitimde Görme Engelliler Derneği’ydi. Engelli bireylerin eşit şartlarda eğitim hakkı, uluslararası ve ulusal mevzuatla güvence altında olsa da engelsiz kampüsler ancak kâğıt üzerinde varlık gösteriyor. Binaların tasarımından uzaktan eğitim uygulamalarına kadar birçok konuda ihtiyaçları karşılamıyor.

Eğitimde Görme Engelliler Derneği, farklı engel gruplarından ve çeşitli üniversitelerden 25 engelli öğrenciyi, İstanbul ve Ankara’da bir araya getirdi. Vakfın desteğiyle 2014-2016 arasında yürüttükleri Engelli Üniversite Öğrencileri İnisiyatifi projesiyle Üniversitelerde Engellilere Yönelik Erişilebilirlik Hususunda Mevcut Durum Analizi gerçekleştirdiler. Bunun sonucunda *Engelsiz Bir Üniversite İçin Tespit ve Öneriler* el kitapçığı hazırlandı.

Eğitimde Görme Engelliler Derneği’nin kurucuları arasında yer alan Emre Taşgın, inisiyatif sayesinde artık daha çok engelli öğrencinin bir araya geldiğini söylüyor. Sorunlar tartışılıyor, çözüm aranıyor, eyleme geçiliyor.

Engelli bireylerin temel haklarından biri erişilebilirlik. BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme’nin maddelerinden biri, “engellilerin bağımsız yaşayabilmelerini ve yaşamın tüm alanlarına etkin katılımını sağlamak ve engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda fiziki çevreye, ulaşım, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemleri dahil olacak şekilde bilgi ve iletişim olanaklarına hem kırsal hem de kentsel alanlarda halka açık diğer tesislere ve hizmetlere erişimini sağlamak için uygun tedbirlerin alınması”.

NEVGÜL BİLSEL SAFKAN: Erişilebilirlik önemli bir konu başlığı bizim için. Tüm çalışmalarımızda erişilebilirliği çok önemsiyoruz. Artık faaliyetlerimizin, iş yapış

şeklimizin çoğu dijitalde. Ürettiğimiz tüm içeriklerin erişilebilir olmasını sağlıyoruz. Yaptığımız bütün geniş katılımlı toplantılarda erişilebilirlik imkânlarını üst seviyede koruyoruz.

METİN SABANCI
OKULLARI, ALANININ
ÖNCÜ YAPILARI
ARASINDA SAYILIYOR.

Her alanda olduğu gibi, burada da uluslararası işbirlikleri değerli. Sabancı Vakfı, Viyana merkezli Essl Vakfı tarafından düzenlenen ve engellerin sıfıra indirilmesi hayaliyle gerçekleştirilen Zero Project Konferansı'nın katılımcısı. Dünyanın engelli alanında düzenlenen en büyük etkinliklerinden biri olan bu konferans, 2012'den bu yana engellilik alanında yenilikçi uygulama ve politikaları bir araya getiriyor, ihtiyaçlara karşılık gelen çözümleri teşvik ediyor, aynı zamanda farkındalık yaratmak için çabalıyor.

MARTIN ESSL: Sabancı Vakfı ile Zero Project son on yılda pek çok ortak çalışma yaptı. Vakıf, yenilikçi çözümlerin bulunmasında ve tanıtılmasında önemli bir rol oynuyor; hem Türkiye'den bize bilgi aktarıyor hem de dünyada olup biteni kendi ülkesine taşıyor. Küresel işbirlikleri her zamankinden önemli artık. Toplamların hiçbir sorunu kendi sınırları içinde çözülemez. Bu açıdan da ortaklığımızı önemli buluyorum.

VAKFIN HİBE VERDİĞİ
KURUMLARDAN BİRİ OLAN EĞİTİMDE
GÖRME ENGELLİLER DERNEĞİ,
ÜNİVERSİTELERDEKİ ERİŞİLEBİLİRLİK
KARNESİNİ ÇIKARIP SORUNLARA
ÇÖZÜM ARIYOR.

Sabancı Vakfı, bu konferansa 2013 yılından bu yana katılıyor. Türkiye’den engelli hakları alanında başarılı modellerin konferansta temsil edilmesine ve yurtdışından başarılı modellerin Türkiye’de yaygınlaştırılmasına destek veriyor. Bu işbirliğinin sonucunda Sabancı Vakfı Genel Müdürü Nevgöl Bilse

Safkan, Zero Project Elçisi unvanını taşıyor. Sabancı Vakfı’nın Zero Project kanalıyla Türkiye’ye getirdiği projelerden biri, Amerika’daki Gallaudet Üniversitesi tarafından işitme engelli çocuklara yönelik geliştirilen iki dilli hikâye kitabı uygulaması VL2 Storybook App. Bu kitap, vakfın Türkiye İşitme Engelliler Derneği ile ortak yürüttüğü projeye Türkiye’de uygulanmaya başlandı.

NEVGÖL BİSEL SAFKAN: Zero Project kanalıyla Türkiye’de çok sayıda kurumu iyi örneklerle tanıştırdık. Son Zero Project konferansında iyi örnek bir okul ziyaret ettim. Farklı engel gruplarındaki öğrenciler sınıfta hep beraber kapsayıcı eğitim alıyorlardı. Hemen Milli Eğitim Bakanlığı’ndaki paydaşlarımıza aktardım. Faydalı olacağını düşündüğümüz her şeye dört elle sarılıyoruz.

BÖLÜM ON

İyilik bulaşıcıdır

Sabancı Vakfı, sosyal değişim amacıyla çıktığı yolda hibe programlarını başlattıktan sonra, kurumların etki alanlarının yanı sıra bireylerin dünyayı değiştirme gücüne katkı sağlamaya karar verdi.

Bu sırada ABD'deki benzer bir programdan ilham alarak Sabancı Vakfı'nın kapısını çalan gazeteci Cüneyt Özdemir, "Fark Yaratıcılar" başlıklı programın tohumlarını ekmiş oldu.

Ortaya çıkarılan program, yaşadıkları çevrede karşılaştıkları sorunları çözmek için uğraşan ve topluma cesaret veren Fark Yaratıcılar'ın hikâyelerini kamuoyuyla paylaşacaktı.

Başvurular açık çağrıyla alınacak, bir danışma kurulu tarafından değerlendirilerek seçilecekti. Fark Yaratıcı olmak isteyen adaylar altı farklı alanda başvurularını yapacaklardı: Çevre, eğitim, ekonomik gelişme, sağlık, toplumsal adalet ve yurttaş katılımı.

Programa gelen başvurular önce vakıf tarafından bir ön elemeye geçiriliyor; ardından iş insanları, akademisyenler ve sivil toplum uzmanı bağımsız üyelerden oluşan Danışma Kurulu'nun değerlendirmesine sunuluyor.

"FARK YARATICILAR",
GAZETECİ CÜNEYT
ÖZDEMİR'İN SABANCI
VAKFI İLE İŞBİRLİĞİ
SONUCUNDA DOĞDU.

MERAL TAMER: Danışma Kurulu olarak seçimlerimizi yaparken kriterlerimiz projenin yenilikçi olması, ilham vermesi, yaygınlaştırılabilir olması, finansal olarak sürdürülebilir olması... Finansal açıdan sürdürülebilir olma kriteri zaman zaman zorluyor. Değerlendirme sırasında hem finalistlerden hem de birbirimizden öğreniyoruz. Bizler için de ilham verici oluyor.

Seçilen Fark Yaratanlar, uzman eşliğinde yapılan ihtiyaç analizi sonrasında uzun soluklu bir yolculuğa çıktılar. Fark Yaratanlar Programı'na dahil olan kişi ve kurumlar, Sabancı Vakfı ile bire bir çalıştılar, atölye ve etkinliklere katıldılar.

Her bir katılımcı için özel bir film hazırlandı ve önce CNN Türk, sonra da YouTube'da yayınlandı.

MELAHAT AYDIN, KIZ
ÇOCUKLARINI OKUTMAK
İÇİN KÖY KÖY DOLAŞTIĞI
PROJESİYLE FARK
YARATAN SEÇİLDİ.

Programın başlangıcında bazı sorular akıllarını meşgul ediyordu, “Acaba yeterli sayıda Fark Yaratan bulabilir miyiz? İkinci yıla devam edebilir miyiz?” 15. sezon başvurularının sonunda 18 bine yakın başvuruya ulaşacaklarını o günlerde kendileri de tahmin etmiyordu.

CÜNEYT ÖZDEMİR: Bu bize Türkiye’deki “fark yaratanlar”ın nasıl görünür olduğunu gösterdi. Hep oradaydılar ama kimse onları görmüyor ya da göstermiyordu. Pek çok kişi, aklında olan ama cesaret edip hayata geçiremediği projeleri Fark Yaratanlar’ın hikâyelerinden cesaret alarak gerçekleştirebildi. “İyilik bulaşıcıdır” derler ya, gerçekten ilham verici hikâyeler birbirini tetiklemeye başladı.

Geçen 15 yılda 47 şehirden 216 Fark Yaratan’ın hikâyesi milyonlarca kez izlendi. Bu görünürlük onlara yeni kapılar açtı. Verilen stratejik destek de açılan kapıların verimli yollara çıkması için yardımcı oldu.

Fark Yaratanlar programının 3. sezonunda seçilenlerden biri, kız çocuklarını okutmak için başlattığı “Bir Şans Daha” projesiyle okul müdürü Melahat Aydın’dı. Aydın, o dönem Muş Merkez Kız Yatılı İlköğretim Bölge Okulu’nun müdürüydü. Kız çocuklarının sınıfta olmadığını gören Melahat Öğretmen, diğer öğretmenleri yanına aldı, aileleri ikna etmek için köy köy dolaştı. Gün oldu gideceği yerlere otomobille ulaşmak mümkün değildi, at sırtında gitti. Ve 100 kız çocuğunu okula kazandırma hedefiyle yola çıktığı projede 150’ye yakın kız çocuğu için umut oldu.

Diğer bir Fark Yaratan Suat Arı ise Denizli’nin Eziler köyünde büyük bir iz bıraktı. O, köydeki Mustafa Kaçmaz Ortaokulu’na beden eğitimi öğretmeni olarak atandığında hiçbir öğrenci spor yapmamıştı. Suat Arı kabullenmedi bu durumu ve bütün öğrencilerini, üstelik aileleriyle birlikte sporla tanıştırdı. Kolay olmadı işi, aileler karşı çıktı, bütçesi yetmedi. Yılmadı; 45’i kız 120 öğrenciyi bocce, dart, softbol, beyzbol, çim hokeyi, kriket, ragbi, bayrak futbolu ve oryantiring gibi 14 farklı branşla tanıştırtarak, lisanslı birer sporcu olmalarını sağladı.

2020 yılında da Güney Eziler Spor Kulübü’nü kurdu. Kulübün sporcuları Denizli’yi

üç farklı branşta temsil ettiler. Çim hokeyinde Türkiye 2. Lig şampiyonluğunu elde ettiler, üç sporcu Milli Takım kampına gitmeye hak kazandı. Golf sporunda Denizli'nin tek temsilcisi oldular. Köyün talihi sporla değişti.

Suat Arı Fark Yaratıcı seçildikten sonra Sabancı Vakfı ile köyde düzenlediği golf turnuvasıyla dikkatleri çekti ve İlçe Gençlik Spor Müdürü olarak atandı. Denizli Uğur Okulları, spor danışmanlığı için kendisine ulaştı ve görev yaptığı köy okulundaki kız öğrencileri yüzde 100 burslu olarak kabul etti. Ve Arı, 2028 Los Angeles Yaz Olimpiyatları'na kriket branşında kota kazanılmasını sağladı.

MERAL TAMER: Başvuran kişi ve projeleri takip ederek sivil toplum alanındaki gelişmeleri görmek mümkün. İlk yıllarda daha hafif projelerle karşılaşırken artık daha kapsamlı projelerin sayısı arttı. Engelliler alanında dijitalleşmeyi, gelişen teknolojiyi kullanan yeni çalışmalarla karşılaşıyoruz. Fark Yaratıcılar'a başvuranlar, gerçekten yaratıcı insanlar.

Gelişen teknolojiyi kullanarak iyiyi arayanlardan biri de Mardinli Hasan Kızıl. Sakatlanmış, yaralanmış hayvanların hayata tutunması için çabalıyordu. Bir kış gecesi araca sıkışıp omurgası kırılan kedinin ellerinde ölmesinin ardından başladı mücadelesi.

Engelli hayvanlar için bir şeyler yapmak istedi, hayvanlar için yapılan yürüteçleri ve protezleri keşfetti. Evdeki oyuncak arabaları parçalayarak başladı yürüteç yapmaya. Daha sonra ona destek veren firmalar çıktıkça protezler üretti. Kartaldan kaplumbağaya, köpekten kediye pek çok hayvana ikinci bir yaşam veren Kızıl'ın hikâyesi görünür olduktan sonra ders kitaplarına da girdi. Geçmişte malzeme eksikliği yaşayan Kızıl pek çok destek gördü, yürüteç ve protezleri üç boyutlu yazıcı yardımıyla yapmaya başladı.

Bir başka Fark Yaratıcı, Özlem Ceylan, oğlu alerji hastası olan bir anne. Bir yandan alerjiyle öte yandan çocuğunun haklarına erişememesiyle mücadele ediyordu. Özellikle de okul öncesi dönemde kreşler alerji hastası çocukları okula kabul etmiyor, yapılarını onlara uyarlamayı reddediyorlardı. Özlem Ceylan yalnız değildi, benzer bir çabanın içindeki 16 aile bir araya geldi ve 2016 yılında Alerji ile Yaşam Derneği'ni kurdular. Küçük imkânları, az deneyimleri vardı. Kendilerine ulaşan herkese yardım eli uzatıyorlardı.

Bir gün Kartal Belediyesi'nden bir telefon aldı. Alerjisi olan bir çocuk başvurmuştu kreşlerine, annesi çalışmak zorunda olduğunu ve çocuğunu kabul eden

SUAT ARI, DENİZLİ'NİN
EZİLER KÖYÜNDE
SPORLA FARK YARATTI.
ÖĞRENCİLERİ 14 FARKLI
BRANŞLA TANIŞTIRDI
VE LİSANSLI SPORCULAR
OLMALARINI SAĞLADI.

kreş bulamadığını söylüyordu. Kartal Belediye Başkanı Altınok Öz bir hekimdi, sorunun kaynağına inmek istedi. Aradılar taradılar ve Özlem Ceylan'a ulaştılar.

ÖZLEM CEYLAN: Durumu anlatınca, Başkan arabasının anahtarını aldı ve “Haydi” dedi, “gidiyoruz.” Çıktık yola. Boş bir arsanın kenarında durdurdu arabayı ve dedi ki, “Size buraya bir kreş yapalım mı?” Altı ay sonra Türkiye'nin alerjik çocuklara özel ilk kreşini açmıştık bile.

Mevhibe İnönü'nün adını alan kreş başarılı oldu, iyi bir örnek oluşturdu. Hatta daha sonra Zero Project Konferansı'nda 85 ülkeye iyi örnek olarak sunuldu.

2019'da bir telefon daha aldı Özlem Ceylan, bu kez Sabancı Vakfı arıyordu. Alerji ile Yaşam Derneği, Fark Yatan seçilmişti. Ardından vakfın Hibe Programı'na yaptığı başvuru kabul edildi. Hazırladıkları proje, Alerji ile Yaşam Akademisi'ydi. Besin alerjileri, solunum yolu alerjileri, deri alerjileri gibi kategorilerde anlatım ve uygulamalı 50 eğitim videosu hazırlandı, akademinin web sayfası üzerinden erişime açıldı. Bunların yanı sıra psikolog görüşleri ve medikal cihazların kullanım kolaylıkları da videolara eklendi. Ülkenin dört bir yanında alerji hastalığıyla mücadele eden çocukların aileleri için bir kılavuz oldu.

Web sitesine bir de çocukların farkındalıklarını artırmayı amaçlayan bir oyun kondu. Akademi, özellikle doktor görüşmelerinin ve hastane ziyaretlerinin kısıtlandığı pandemi döneminde pek çok aile için hayat kurtarıcı oldu.

ÖZLEM CEYLAN: Biz Sabancı Vakfı'yla tanışana kadar kendi yağında kavrulan, kendi kendine yetmeye çalışan, gönüllü bir kadroyduk. Vakıf bizi çok profesyonel bir noktaya getirdi. Hâlâ aynı şeyleri savunuyoruz, hâlâ aynı mesajları veriyoruz ama artık sesimiz daha gür çıkıyor. Kurum olarak özgüvenimiz arttı. Verdikleri hibe, eğitimler, hepsi önemli ama en önemlisi bize “yapabilirsiniz” inancını aşıladılar.

Seben Ayşe Dayı, Serim Berke Yarar ve Hale Yıldız; sosyal hayata katılımdaki zorlukları ortadan kaldırmak için mekânları, etkinlikleri, festivalleri erişilebilir kılma hayaliyle çıktıkları yolda “Erişilebilir Her Şey” adlı sosyal girişimi kurdular. Üç üniversiteli arkadaşın

ÖZLEM CEYLAN, KENDİ ÇOCUĞUNUN ALERJİ HASTALIĞINA DERMAN ARARKEN ÇIKTIĞI YOLDA BİRÇOK ÇOCUK VE AİLELERİ İÇİN FARK YARATMAYI BAŞARDI.

eğitim, istihdam, kültür sanata erişim gibi en temel haklarını savunmalarıyla hayata geçen girişimin mottosu, “Erişilebilirlik varsa engellilik yoktur”du.

Yaşadığımız çağda erişilebilirliğin sadece fiziksel olmadığını biliyorlardı; içerik ve iletişim boyutunda da yapılması gerekenler vardı. Kurumlara tavsiye raporları hazırladılar, farkındalık eğitimleri yaptılar, danışmanlık verdiler.

Erişilebilir Her Şey, Fark Yaratanlar programına dahil olduktan sonra SSM’de sergilenen “Dün, Bugün İstanbul” sergisini görme ve işitme engelliler için erişilebilir hale getirdi. Bu, Türkiye’de bir ilkti. Ekip, erişilebilirlik danışmanlığında öncü kurumlardan biri oldu.

Kabul etmek gerekir ki kötü haberlerin reytingi iyilerden daha yüksek. Felaketler, krizler, facialar haberlerde kendine önde yer bulur. Sabancı Vakfı, Fark Yaratanlar ile bu gerçeğe karşı yelken açtı.

CÜNEYT ÖZDEMİR: Ana haber bültenleri genelde kötücül haberler üzerine kuruluyken biz bambaşka bir stratejiyle YouTube ve sosyal medya mecralarına yöneldik. Bir süre sonra televizyonu tamamen bıraktık. Ben meslekte 34 yılımı aşım ama hâlâ Fark Yaratanlar’ın hikâyelerini anlatırken kendimi tutamayıp ağlıyorum. Yaşadığımız coğrafyayla, insanımızla ve insan olmakla gurur duyuyorum. Bu hikâyeleri madenci titizliğiyle arayıp ortaya çıkarmak ve göstermek, meslek hayatımın en gurur duyduğum işlerinden biri oldu.

ERİŞİLEBİLİR HER ŞEY,
FARK YARATANLAR
PROGRAMINA DAHİL
OLDUKTAN SONRA
SSM’DE SERGİLENEN
“DÜN, BUGÜN İSTANBUL”
SERGİSİNİ GÖRME VE
İŞİTME ENGELLİLER
İÇİN ERİŞİLEBİLİR
HALE GETİRDİ.

BÖLÜM ONBİR

Toplumsal gelişme için farklı pencereler

Sakıp Sabancı, yaptıkları işleri anlatırken ısrarla ekliyordu: “Bir de kültür sanat penceresi var.” O pencereden bakmayı geciktirdiği için hayıflanıyor, kaybedilen zamanı telafi etmek için canla başla çalışıyordu. İstiyordu ki, büyüdüğü topraklar bu fırsatı kaçırmassın.

Sabancı Vakfı’nın topluma vaatlerinden biri de kültür sanat etkinliklerinin herkes için erişilebilir olmasıydı. 1998 yılında başlayan Adana Tiyatro Festivali, bunun en güzel örneğiydi. Yerli ve yabancı sayısız oyun Adana halkına sunuluyor, dahası Seyhan Nehri’nin üzerine kurulan dev sahne bütün şehri bir tiyatro salonuna dönüştürüyordu.

2011 yılındaki kapanış gösterisi o kadar etkileyici olmuştu ki, yıllar geçse de kentin hafızasından silinmedi. Uluslararası bir tiyatro kumpanyası olan Hollandalı Close Act, dansçılar, müzisyenler,

KÜLTÜR SANAT
ETKİNLİKLERİNİN HERKES
İÇİN ERİŞİLEBİLİR OLMASI
GAYESİ TAŞIYAN VAKIF,
DEVLET TİYATROLARI
SABANCI ULUSLARARASI
ADANA TİYATRO
FESTİVALİ ARACILIĞIYLA
BÜTÜN ŞEHİRİ SAHNEYE
DÖNÜŞTÜRÜYOR.

akrobatlardan oluşan etkileyici kadrosuyla Adana sokaklarını doldurdu. Atatürk Parkı'ndan başlayan ve Tren Garı'nda sona eren gösteride, metal bir kürenin harekete geçirdiği, içinde geleceğin yolcuları bulunan bir yük arabası ve onlara yol gösteren bir kâhin, başrolü oynuyordu.

Tıpkı Close Act gibi, Fransa'nın Trans-Express Tiyatrosu da Adana sokaklarını bir tiyatro sahnesine çevirmişti. *Kemanların Özgürlüğü* adlı sokak gösterisinde dev sarkaçlarla havada asılı duran akrobatlar, büyük bir davulu çalarken otuz metre yükseklikte asılı duran kemancılar onlara eşlik ediyordu.

GÜLER SABANCI: 25 yıl önce rahmetli Sakıp Sabancı'nın Adana'yı bir kültür sanat merkezi yapma hayali ile yerel bir şenlikle yola çıkmıştık. Bugün dünyaca ünlü tiyatroların Adana'ya gelmek için yarışması bize gurur veriyor. Festivalimiz her anlamda ülkemizdeki pek çok festivale model oluyor.

Festival, sadece finansal destekle yetinilmeyen, kolektif çalışmanın başladığı bir dönemin ürünüydü. Artık Sabancı Vakfı sadece kalıcı eserleriyle tanınmıyor, sivil topluma yaptığı destek ve yol göstericilikle de anılıyordu.

2005 yılında başlatılan ve tiyatro sanatının gelişmesine önemli katkılarda bulunmuş ustalara verilen Sakıp Sabancı Yaşam Boyu Başarı Ödülü'nün sahne sanatlarında değerli bir yeri var. Bugüne dek Cüneyt Gökçer, Macide Tanır, Bozkurt Kuruç, Yıldız Kenter, Genco Erkal, Müşfik Kenter, Gülriz Sururi, Haldun Dormen, Rutkay Aziz, Zeliha Berksoy, Cihan Ünal, Erdal Özyağcılar, Ayten Gökçer, Ayla Algan, Işıl Kasapoğlu, Nevra Serezli'nin aldığı ödülün son sahibi Zihni Göktaş oldu.

Bu ödülü 2019 yılında alan Işıl Kasapoğlu'nun törende söyledikleri, Sabancı Vakfı'nın Türk tiyatrosu için ne anlam ifade ettiğini özetliyordu:

40-45 yıldır Anadolu'nun hemen her şehrinde oyun yaptım ve her tarafta bir Sabancı salonu vardı. Bu biz tiyatrocular için çok önemliydi. Çünkü tiyatro zaten bir kültür ve buna devlet yardım ediyor, belediyeler yardım ediyor. Ama buna büyük şirketlerin ve vakıfların yardım etmesi gerçekten çok önemliydi. Sadece bu festival etrafında değil, bütün Anadolu'da karşılaştığım Sabancı salonları için de teşekkür etmek istiyorum.

ADANA TİYATRO
FESTİVALİ'NDEN 2018
YILINDA VERİLEN SAKIP
SABANCI YAŞAM BOYU
BAŞARI ÖDÜLÜ'NÜN
SAHİBİ SİNEMA VE
TİYATRO OYUNCUSU
AYLA ALGAN OLDU.

Vakfın 1974'ten bu yana gelen tarihine bakınca toplumsal değişimlerin izlerini görmek mümkün. Türkiye'nin içe kapalı olduğu 70'lerden kademe kademe dışa açıldığı 1980'lere, dünyayla beraber hareket etme arzusunun doğduğu 1990'lardan teknolojinin her alana yön verdiği 2000'lere...

Sabancı Vakfı, bu gelişmelere uyum sağlarken yerelle evrenseli buluşturma misyonunu hep taşıdı. Kültür Bakanlığı ile ortak gerçekleştirilen Halk Dansları Yarışması, dünyaya entegre olunurken yereli güçlendirmenin iyi örneklerinden biriydi.

TÜRKAN SABANCI: Sakıp Bey, geleneksel Türk sanatlarının ülkemizin zengin kültür varlıkları olduğunu, bu sanatlara sahip çıkmak gerektiğini söyledi. Bu kültürel mirası gelecek nesillere taşımak onun için önemliydi.

1994-2012 yılları arasında düzenlenen Türkiye Halk Dansları Yarışması, Türkiye'nin sahip olduğu kültürel değerleri yaşatma ve yayma çabasının bir ürünüydü. Ülkenin dört bir yanında düzenlenen eleme ve provalarla 20 yılda 400 topluluk ve 20 binden fazla dansçı ağırlandı, 200'e yakın ödül verildi.

2006 yılında tiyatro sanatçısı Mehtap Ar, Sabancı Vakfı'na bir çocuk tiyatrosu önerisiyle geldi. Amacı, ülkenin bütün çocuklarına ulaşabilmek, özellikle İstanbul'un uç bölgelerine ve Anadolu'ya çocuk

tiyatrosu götürebilmektir. Her yıl merkezine insan ilişkilerini alan, şarkı sözleri Aysel Gürel tarafından yazılan, danslar, efektler ve ışık oyunları ile renklendirilen oyunlarla Türkiye’yi dolaşan Mehtap Ar Çocuk Tiyatrosu yaklaşık bir milyon çocuğu tiyatro sanatıyla tanıştırdı.

Mehtap Ar, çabasının arkasında “çocuklara olan büyük sevgisi, onlarla daha çok beraber olma isteği ve sanatın en önemli dallarından biri olan tiyatronun çocuğun kişilik ve bilincinin oluşmasında en etkin mesaj unsuru olduğuna olan inancı” olduğunu söylüyordu.

Hazır metinler kullanmıyor, günün koşullarına uygun, alışıldığı gibi hayvanlar ya da fantastik karakterler içermeyen özgün oyunlar yazdırıyordu. Öğüt vermek yerine çocukların her gün karşılaşabilecekleri olaylar karşısında kendi kararlarını vermelerini teşvik ediyordu.

Sekiz kişilik ekibiyle *Sevgi Emek İster*, *Arkadaş*, *Bir Şans Ver*, *Güneş Herkes İçin Var* ve *Okumak, Okumak, Okumak* adlı oyunlarla ülkeyi dolaştı, yaşamlarında ilk kez tiyatro seyreden birçok çocuğun zihninde yeni kapılar açtı. Sabancı

DÜNYAYA ENTEGRE
OLUNURKEN YERELİ
GÜÇLENDİRMENİN
İYİ ÖRNEKLERİNDEN
BİRİ, HALK DANSLARI
YARIŞMASI. SAKIP
SABANCI’NIN
GELENEKSEL TÜRK
SANATLARINA OLAN
İLGİSİNİN BİR YANSIMASI
GİBİYDİ.

Vakfı'nın desteğiyle 2006-2014 yılları arasında İstanbul'un yanı sıra Anadolu'daki 72 il ve 213 ilçeye giderek üç binden fazla temsil verdi, 60 bin kilometre yol kat etti.

ZERRİN KOYUNSAĞAN: Mehtap Ar çok emekçi bir kadındı. Çocuk tiyatrosuyla bütün çocuklara ulaşmak istediğini söyledi ve bizden destek istedi. Sekiz yıl boyunca bütün Türkiye'yi dolaştı. Hatta cezaevlerine de gidip oynadı. Müthiş bir iş oldu.

Sabancı Vakfı, 2009 yılından itibaren bir başka kültür sanat topluluğuna destek vermeye başladı: Cem Mansur'un liderliğindeki Türkiye Gençlik Filarmoni Orkestrası (TUGFO). Orkestra, her yıl

Türkiye'nin çeşitli illerindeki konservatuvarlardan seçilen genç müzisyenlerden oluşuyor. Onlara profesyonellik yolunda orkestra deneyimi kazandıran TUGFO'daki gençler, yurtiçi ve yurtdışı festivallerde konser verme ve orkestralar arası değişim programlarından yararlanma gibi fırsatlar buluyor.

16-22 yaş arasındaki müzisyenlerden oluşan orkestra, 2007 yılında türünün ülkedeki ilk örneği olarak Cem Mansur tarafından kuruldu. Gençlerin eğitimi, yerelle evrenselin buluşması, toplumsal

SAKIP SABANCI VE
HACI SABANCI, HALK
DANSLARI YARIŞMASI'NIN
FİNALİNDE,
YARIŞMACILARLA
BİRLİKTE.

gelişimi sanat yoluyla desteklemek... TUGFO'nun amaçları, Sabancı Vakfı'nın geleneğindeki her odağa sesleniyordu.

Yeni yeteneklere orkestra ve sahne deneyimi kazandıran orkestranın bir amacı da Türk kültürünü dünyaya tanıtırken karşılıklı önyargıları yıkmaktı.

Her yıl yeniden seçilen yüz kişiden oluşan orkestra, yazları Sabancı Üniversitesi'nde bir eğitim kampına giriyor. Yalnızca müzik dersi almıyor; kamp süresince düzenlenen Demokrasi Laboratuvarı'nda takım ruhu, liderlik, karar verme, sorumluluk alma, demokratik katılımın sınırları, başkalarını dinleme ve onların sesine saygı gösterme üzerine de çalışıyorlar.

CEM MANSUR'UN
LİDERLİĞİNDEKİ TÜRKİYE
GENÇLİK FİLMARMONİ
ORKESTRASI, HER
YIL TÜRKİYE'NİN
ÇEŞİTLİ İLLERİNDEKİ
KONSERVATUVARLARDAN
SEÇİLEN GENÇ
MÜZİSYENLERDEN
OLUŞUYOR.

CEM MANSUR: Türkiye'de devletten bağımsız bir klasik müzik projesinin bu kadar uzun sürdürülebilirliği çok ender görülebilen bir şey. Bunun nedeni, amacın, sistem ve destek kadar tutarlı oluşu. Her yaz Sabancı Üniversitesi'nde yaptığımız yoğun kamp

sadece en iyi eğitimlerle çalışma ve benimle provaları içermiyor. Müzisyenin sosyal sorumluluğu, dünya nüfusunun en büyük ortak paydası müziğin önemi, farklı disiplinlerden önde gelen kişilerle temasları, aşılama çalıştığımız.

Her yaz aldıkları eğitimin ardından genç sanatçıların Türkiye’de ve yurtdışında bir konser takvimleri oluyor. Alanının en iyi isimleriyle dünyanın en görkemli salonlarında sahneye çıkma fırsatı buluyorlar. İlk günden beri böyle bu. Öyle ki, orkestranın ilk konseri çağın en büyük piyanistlerinden Murray Perahia ile İstanbul’da verdiği konserdi. Ardından Salvatore Accardo, Shlomo Mintz, Kristof Barati, Alice Sara-Ott, Natalia Cutman ve Stephen Kovacevich gibi büyük isimlerle de Avrupa’nın önemli konser salonlarında sahneye çıktılar. Viyana, Berlin, Roma, Milano, Linz, Bonn, Amsterdam, Budapeşte, Prag, Bratislava, Brüksel, Verona, Ravello, Floransa, Bologna, Essen, Dortmund, Varşova gibi şehirlerde sahneyi büyük sanatçılarla paylaştılar.

Hollanda ve Osmanlı İmparatorluğu arasındaki diplomatik ilişkilerin 400. yılı kutlamaları dahilinde Kraliçe Beatrix huzurunda bir konser verdiler. TUGFO 2017 Berlin konseri, dünyanın önde gelen kültür sanat kanallarından Arte TV tarafından canlı yayınlandı.

CEM MANSUR: Müzisyen ve insan olarak yaptıklarım arasında en anlamlı, en heyecan verici ve en vazgeçilmez gördüğüm proje TUGFO. Demokrasi Laboratuvarı adlı açık provalarımızda anlattığımız gibi, çoksesli evrensel müzik, insanlara birbirini dinlemeyi, “öteki”nin sesine saygı duymayı, gerektiğinde lider gerektiğinde takipçi olmayı, sorumluluk almayı, duygularını ifade etmeyi, bedensel ve manevi varlığının en üst düzeyde koordinasyonunu, orantı kavramını ve daha birçok şeyi öğretiyor.

GÜLER SABANCI: Bu orkestra bizim yüz akımız. Avrupa’nın en prestijli salonlarında sahneye çıkarak bizi gururlandırıyorlar. Bugüne kadar binden fazla yetenekli gence ulaştık. Bu süreç içinde gördük ki gençler, hem kamp dönemi hem de konserlerde birer kuş misali en yükseklerle uçmayı öğreniyor. Orkestra üyelerinin gelecekte de dünyanın her yanına kanat çırparak ülkemizi ve bizi gururlandırmayı sürdüreceklerine inancım tam.

Sabancı Vakfı’nı gururlandıranlardan TUGFO üyelerinden biri Hande Küden

oldu. Küden, orkestraya projenin ilk yılında henüz 15 yaşındayken katılmıştı. Kademe kademe yükseldi ve 2012’de stajyer olarak çalıştığı Alman Senfoni Orkestrası’nda 2016 yılında başkemancı olarak çalmaya başladı.

Berlin Filarmoni Orkestrası’nın birinci keman grubu asil üyeliğine orkestra müzisyenlerinin oylarıyla seçildi ve Berlin Filarmoni’nin 138 yıllık tarihinde orkestraya resmi olarak kabul edilen ilk Türk keman sanatçısı oldu.

CEM MANSUR: Sabancı Vakfı’nın bize inanarak ve heyecanla verdiği destek, bu heyecan verici projeyi devam ettirebilmemizi mümkün kılan en büyük unsur. Filantropi kavramı bazen sadece yardımseverlik olarak görülüyor. Bence çağdaş, uygar bir toplumda kültürel kurumların yaşamasında özel sektör, kamu ve STK’ların ortak sorumluluk alması, o toplumun manevi sağlığı açısından kaçınılmaz. Müzik bunlardan sadece birine bırakılamayacak kadar önemli. “Klasik” müziğin Türkiye’de bazı çevrelerce tepeden inme, yabancı, insanlara uzak bir olgu olarak görülmesi, ilerlemesine ve paylaşılmasına engel olabiliyor. TUGFO’da gördüğümüz modelin, profesyonel sanat yaşamımıza da yansması ancak olumlu sonuçlar verecektir.

TUGFO’nun yanı sıra vakıf, 2008 yılından bu yana Uluslararası Ankara Müzik Festivali’ni onur üyesi olarak destekliyor. Sevdâ-Cenap And Müzik Vakfı tarafından her yıl Nisan ayında düzenlenen festivalin açılış ve kapanış konserleri senfonik orkestra tarafından veriliyor. Programda mutlaka genç yetenekler yer alıyor, Türk sanatçıların yabancı sanatçı ve topluluklarla buluşmalarına olanak yaratan ortak performanslar gerçekleştiriliyor.

METROPOLİS ANTİK KENTİ KAZILARINDA
BUGÜNE KADAR ELDE EDİLEN YAPILAR,
YAZITLAR, HEYKELLER, SİKKELER, CAM VE
SERAMİK OBJELER EFES VE İZMİR MÜZELERİNDE
SERGİLENİYOR. KAZININ İLK YILLARINDAN
İTİBAREN BUGÜNE KADAR KAYDEDİLEN KÜÇÜK
ESER SAYISI ON BİNİN ÜZERİNDE.

Sabancı Vakfı'nın kültür sanat alanındaki destekleri müzikten arkeolojiye uzanan bir yelpazede şekilleniyor.

İzmir'in Torbalı ilçesine bağlı Yeniköy ve Özbey köyleri arasında kalan ve tarihi Neolitik Çağ'daki ilk yerleşim izlerinden Klasik Çağ'a, Helenistik Dönem'den Roma ve Bizans dönemlerine, Beylikler ve Osmanlı tarihine kadar uzanan Metropolis Antik Kenti kazıları 1990 yılında başladı. Bugüne kadar elde edilen yapılar, yazıtlar, heykeller, sikkeler, cam ve seramik objeler bugün Efes ve İzmir müzelerinde sergileniyor. Kazının ilk yıllarından itibaren bugüne kadar kaydedilen küçük eser sayısı on binin üzerinde.

Metropolis Sevenler Derneği yönetiminde yürütülen Metropolis Antik Kenti Kazılarına, Sabancı Topluluğu olarak 1994, Sabancı Vakfı olarak da 2003'ten bu yana destek veriliyor.

SERDAR AYBEK: Burası yaklaşık 160 dönümlük devasa bir kent. Sabancı bize Türkiye'deki arkeoloji alanındaki en uzun soluklu desteklerden birini veriyor. Kazılarda süreklilik çok önemli, başından beri 12 ay kesintisiz çalışan kazılardan biriyiz. Kazı evi her zaman açık, arazide her zaman bir yetkili var. Bu da Sabancı Vakfı desteğiyle mümkün oluyor. Kazı evi hem konaklama için kullanılıyor hem de bir araştırma enstitüsü gibi. Bu kaynaklar, civar köyler olan Yeniköy ve Özbey'de istihdam da yaratıyor. Son iki yıldır da sadece çocuklara yönelik bir projemiz var: "Metropolis'te Zaman Yolculuğu." Torbalı'dan üç bine yakın çocuğu misafir ettik, atölyeler yaptık. Çoğu bir antik kente ilk kez adım attı.

Sabancı Vakfı, 2023 yılında Metropolis'te Prof. Dr. Serdar Aybek başkanlığında yürütülen arkeolojik kazı ve araştırmalarda 30 yılı geride bırakmanın anısına *Metropolis: Kent, Yaşam, İnsan* adındaki kitabı okurla buluşturdu. Kitap, kentte gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarını, burada yaşayan medeniyetlerin, toplumların izlerini aktarıyor.

2000'lerin başında dönemin İstanbul Valisi Muammer Güler, Sakıp Sabancı'dan bir ricada bulundu. Memleketi Mardin'in önemli tarihi yapılarından biri olan Süvari Kışlası'nın onarılması gerekiyordu. 1889 yılında Diyarbakır Valisi Hacı Hasan Paşa tarafından mimar Sarkis Elyas Lole'ye yaptırılan bina, uzun yıllar jandarma karakolu ve vergi dairesi olarak kullanılmıştı.

Sakıp Sabancı bu ricayı geri çevirmese de ömrü gerçekleştirmeye yetmemişti. Ailesi ve Sabancı Vakfı bu projeyi vasiyet olarak gördü ve restorasyonu tamamladı. Sakıp Sabancı Mardin Kent Müzesi ve Dilek Sabancı Sanat Galerisi, kapılarını Ekim 2009'da "Sakıp Sabancı Müzesi Koleksiyonu'ndan Seçmelerle Doğa, İnsan ve Deniz" sergisiyle açtı.

Sakıp Sabancı Mardin Kent Müzesi, Mardin'in kentsel oluşumunu ve yaşam kültürünü tanıtmayı amaçlıyor. Kentin tarihi ile çok kültürlü ve çok dinli kimliği, Mardin'in geleneksel el sanatlarına özgü ürünler, etnografik eşyalar, yerel kıyafetler ve farklı inançları temsil eden mezar taşları eşliğinde anlatılıyor.

NAZAN ÖLÇER: Müzeler sadece eser sergilemez, toplumsal mirası, geçmişin anılarını da aktarır. Bizler bunu Mardin için bir bellek görevi addederek sadece şehrin yaşam kültürünü değil, Mardin'in yaşayan değerlerini, önemli şahsiyet ve mekânlarını da tanıtmayı ve gelecek kuşaklara aktarmayı hedefledik.

DİLEK SABANCI: Sakıp Sabancı Müzesi'ndeki sergilerin birçoğu Mardin'e de gidiyor. Böylece yalnızca Türkiye'den eserler sergilenmiyor, uluslararası boyutta çalışmalar yer alıyor. Bence müze ve galeri Mardin'de güzel etkiler bıraktı. Hem turistik olarak etkiledi hem de müze kültürü insanların bakış açılarını değiştirdi.

Toplumsal gelişmenin lokomotifini bireylerin gücü. Güç, yalnızca ekonomiye ya da yönetime

SAKIP SABANCI MÜZESİ
GENEL MÜDÜRÜ NAZAN
ÖLÇER, DİLEK SABANCI
VE NEVCÜL BİLSEL
SAFKAN İLE BİRLİKTE.

bağlı değil, motivasyon da bunun önemli bir parçası. Başaranları görmek, başka hikâyelerden ilham almak devam etmek için gereken enerjiyi sağlayabiliyor.

İlham verici hikâyeleri

paylaşmanın ve farkındalık yaratmanın etkisini “Fark Yaratıcılar” programıyla gören Sabancı Vakfı, 2016 yılında uzun soluklu bir kültür sanat projesine imza attı. Toplumsal konularda farkındalık yaratmak için önemli ve etkili bir araç olan sanatın gücünden yararlanmak için “Kısa Film Uzun Etki” başlığıyla Kısa Film Yarışması’nı başlattı.

Sanat Yönetmenliğini Zeynep Atakan’ın üstlendiği yarışma her yıl küresel bir sosyal soruna odaklanıyor. İlk yılında Mülteci Kadınlar, ikinci yılında Çocuk İşçiler, üçüncü yılında Ayrımcılık, dördüncü yılında Dijital Yalnızlık, beşinci yılında Değişen İklimler, Değişen Hayatlar, altıncı yılında Yeni Dünyada Yeni Meslekler, yedinci yılında Ne Eğitimde Ne İstihdamda Yer Alan Genç Kadınlar, sekizinci yılında Su Krizi temalarıyla düzenlenen yarışmanın 2024 teması İklim Göçü oldu.

KISA FİLM YARIŞMASI’NIN
SEKİZİNCİ YILINDA
TEMA OLARAK SU KRİZİ
SEÇİLMİŞTİ.

Bu sorunları görünür kılmanın ötesine geçen yarışma, genç sanatçıları desteklerken kısa film alanının da gelişmesine vesile oluyor.

ZEYNEP ATAKAN: Sinema sanatının etkisini, toplumsal konularla anlatmak ve bunun için sinemacılara fırsat yaratmak çok önemli bir fikirdi. Hayalleri hayata geçirmek kadar bunu sürdürebilmek ve bunu yaparken kaliteden ödün vermemek çok önemli. Önce bir yarışma fikriyle çıkan bu proje, finalist kampı, eğitimler, network buluşmaları, market seçkisiyle daha da genişledi. Aslında yarışmaya katılan, katılmayan, sanat ve sinemayla ilgili herkesi kucaklayan ve kesintisiz iletişim yürüten bir platform.

Yarışmanın uluslararası danışma kurulunun yanında her yıl seçilen temaya dair yarışmacıların ufkunu açan bilgiler veren bir kanaat önderi seçiliyor. Yarışma sadece kazanan-kaybeden aksında yer alan bir değerlendirme sistemi taşıyor. Ön elemeyi geçen finalistler için kısa ve yoğun bir öğrenme süreci de başlıyor. Finalistler, sinema sektörüne atacakları adımların provasını burada yapabiliyorlar.

Ayrıca 2021’de başlatılan Market bölümü, finale kalmaya hak kazanamayan filmleri Türkiye’nin ve dünyanın önemli sinema profesyonelleri ve festival temsilcileriyle buluşturuyor.

ZEYNEP ATAKAN: Sekiz yıl içinde üretilen filmler, temaların güncelliğini hiç kaybetmemesi sebebiyle dünyanın en prestijli festivallerinin yanı sıra, farklı etkinliklerde gösteriliyor en önemlisi hiç “eskimeyen” filmler üretiliyor. Daha önemlisi, vakfın bu seçkisi bu çağdan önümüzdeki çağlara filmlerle yazılmış harika bir referans film arşivi bırakıyor.

Sabancı Vakfı Kısa Film Yarışması, kısa sürede Avrupa’daki sinema çevrelerinde dikkat çekti. Yarışma, Avrupa’nın en saygın sinema kuruluşlarından Avrupa Film Akademisi tarafından düzenlenen Avrupa Film Ödülleri’nde Güler Sabancı nezdinde ödüle değer görüldü.

Sürdürülebilirlik Büyük Ödülü olan Prix Film4Climate’ı alan Güler Sabancı, ödül törenindeki konuşmasına, “Dünyanın geleceği ve toplumsal gelişim için sinemanın dönüştürücü rolüne inanıyoruz” sözleriyle başladı:

Dünyamız, iklim aciliyeti, artan eşitsizlikler ve yoksullukların getirdiği çoklu krizler döneminden geçiyor. Bu krizlerin üstesinden gelmek için kamu, özel sektör ve sivil

toplum kuruluşları arasında işbirliği hayati önem taşıyor. Ayrıca insan yapımı savaşlar da her geçen gün insanlık trajedilerini artırıyor. Barışı özledim ve yeni yılın dünyaya barış getirmesini diliyorum. Bu sayede, sürdürülebilir bir dünya için çözümlere birlikte katkıda bulunabileceğimiz iklim aciliyeti, eşitsizlikler ve yoksulluk konularına odaklanabileceğimize inanıyorum.

Sabancı Vakfı'nın sürdürülebilirlik üzerine yaptığı çalışmalardan biri de Papuduk kitap serisi. Vakfın yeni dönem çalışmalarından olan Papuduk'un tarihi, aslında uzun yıllar öncesine dayanıyor.

PAPUDUK, SERRA SABANCI'NİN ÇOCUKLUĞUNDAN BUGÜNE UZANAN BİR KARAKTER. HAYVANLARIN KORUNMASI TEMASIYLA YENİDEN ORTAYA ÇIKAN PAPUDUK, EKOLOJİ KONUSUNDA DA ÇOCUKLAR İÇİN FARKINDALIK YARATILYOR.

SERRA SABANCI: Papuduk benim büyükannemden defalarca dinlediğim bir tavşan hikâyesi ve Papuduk, ailemizde uzun yıllardır bilinen bir karakter. Hayvanlara yönelik şiddet olaylarını medyada izledikçe çocuklarda hayvan duyarlılığı ve hayvan sevgisini nasıl yaratabiliriz diye düşünmeye başladım. Ve bunu bir tavşanın ağzından dinlerlerse belki akıllarında daha çok kalır diye düşündüm.

Papuduk serisinin ortaya çıkması kolay olmadı. Öncelikle hikâyelerde yaşayan tavşanın kâğıt üzerinde canlanması gerekiyordu. Ece Zeber'in yoğun çalışmasıyla çizimler ortaya çıktı. Sıra metinlere geldiğinde kiminle işbirliği yapacaklarını çok iyi biliyorlardı: Birinci sezon Fark Yaratıcılar'dan biri olan hayvan hakları aktivisti Tolga Öztorun.

Öztorun, kendini sokak hayvanlarının korunmasına ve bakımına adanmış bir Fark Yaratıcı. Sokak hayvanları üzerine radyo programları hazırladı, Fatih Belediyesi Yedikule Hayvan Barınağı'nda gönüllü muhabirlik yaptı. Fark Yaratıcılar'ın arasına seçilen projesi ise Sevinç Erbulak ve Emre Karayel'in başrolünde oynadığı, aralarında Ayla Algan, Derya Alabora ve Lale Mansur'un da bulunduğu 32 sanatçının yer aldığı *Ezber* adlı kısa filmi oldu. Sokak hayvanlarının durumunu gözler önüne seren film, Türkiye'de bir ilkti.

TOLGA ÖZTORUN: Fark Yaratıcı seçtiğimden bu yana Sabancı Vakfı ile hep sıkı ilişkilerimiz oldu. Serra Hanım'a büyükannesinin anlattığı ve sadece başını hatırladığı bir masal kahramanı olan, neredeyse unutulup yok olmaya yüz tutan Papuduk'u birlikte kurtarmaya karar verdik. Bana hikâyenin hatıralarda kalan kısmını anlattılar, ben de bir gelişme ve sonuç hazırladım. Ardından Nevgöl Hanım'ın da büyük çabalarıyla kitaplaştırma fikrine yöneldik.

Metinleri Tolga Öztorun ile yaratıcı drama eğitmeni Lider Hepgenç kaleme aldılar. Kitaplardan birinde Serra Sabancı da metin yazarı olarak katkıda bulundu. Prof. Dr. Feyza Çorapçı'nın gözüyle değerlendirilen hikâyeler, Tekir Kitap aracılığıyla 360 bin adet basıldı ve 165 bin çocuğa ücretsiz olarak dağıtıldı.

LİDER HEPGENÇ: Hayvan hakları ve ekoloji benim de Tolga'nın da uzmanlık alanımız. Bu çerçevede on konuyu seçerken biraz zorlandık çünkü çocukların üzerinde düşünmesini istediğimiz daha onlarca konu var. Umarım devam eden Papuduk hikâyelerinde diğer konulara da değiniriz.

7-9 yaş grubu çocuklara yönelik hazırlanan bu seride, hayvan hakları ve doğa sevgisi üzerine on kitap, iki de etkinlik kitabı bulunuyor. Papuduk kitaplarının görme engelli çocuklar için hazırlanmış sesli betimlemeli versiyonları da bulunuyor. Seslendirmesi Eda Ece ve Seyran Aksoy tarafından yapılan kitapların sesli betimlemeli versiyonuna Sabancı Vakfı web sitesinden ulaşılabilir.

LİDER HEPGENÇ: Binlerce kitap Türkiye'nin en uzak noktalarına gitti. Gerek online gerekse de yüz yüze yaptığımız etkinliklerde Papuduk'u seven, okuyan, bilen çocuklarla karşılaşmak bizim için en büyük ödül oldu.

Öğretmen Ağı ile birlikte hazırlanan *Papuduk Eğitimciler İçin Uygulama Rehberi* ise çocukların hayvan haklarına ve ekolojik sorunlara karşı eleştirel bir bakış açısı kazanmaları için öğretmenlerin kullanabileceği yönlendirmeleri içeriyor. Rehberde faydalı kaynaklar ve anahtar kavramların açıklandığı bir sözlüğe de yer veriliyor.

PAPUDUK SERİSİ, VAKFIN
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
ALANINDAKİ ÇALIŞMALARINDA
YEPYENİ BİR ALAN YARATTI.

BÖLÜM ONİKİ

Çağın sorunu:
Ne eğitimde
ne istihdamda
olan kadınlar

50. yıla yaklaşırken yılların birikimi, tecrübesi, sivil topluma yakınlığıyla büyük bir etki alanı yaratacak yeni bir proje arayışına girdiler. Tıpkı dönüşüm döneminde olduğu gibi, yine Türkiye'nin sorunlarından yola çıkma amacıyla bir araştırma yaptılar. Öncelikli alanlar iklim acil durumu, kentleşme ve ekonomik sorunlardı. Kadın hakları alanında ise bir numarada kadına şiddet vardı.

NEVGÜL BİLSEL SAFKAN: İki numarada ise “ne eğitimde ne istihdamda olan” kadınları gördük. Türkiye’de yüksek bir genç nüfus var ve bu genç nüfusun büyük bir bölümü ne eğitimde ne istihdamda. OECD ülkeleriyle karşılaştırdık, Avrupa ülkeleriyle karşılaştırdık; gördük ki Türkiye hep sonuncu. Kadınlar arasında oran dramatik biçimde artıyor.

Araştırma sonuçlarına göre Türkiye’de ne eğitimde ne istihdamda yer alan 18-29 yaş grubundaki gençlerin oranı yüzde 34,7. Bu oran erkeklerde yüzde 24 iken kadınlarda yüzde 50,5’e çıkıyor. Bu da Türkiye’de 3 milyon 554 bin genç kadının ne eğitimde ne istihdamda yer aldığını gösteriyor.

GÜLER SABANCI: Bu demek oluyor ki, Türkiye’de sabahları okula ya da işe gitmeyen 3,5 milyon genç kadın var. Çok yüksek bir sayı! Önce bu kadınları harekete geçirip yapabileceklerine inandıracacağız. Biliyoruz ki kadınlar isterse olur. İstiyoruz ki genç kadınlar kendi geleceklerini kendileri kursunlar.

Sabancı Vakfı kararını verdi, yeni dönem projesi NEET kadınları destekleyen, farkındalık yaratan, eğitim ve istihdam fırsatları geliştiren bir proje olacaktı. Onları güçlendirecek, toplumsal ve ekonomik hayata katılımlarını sağlayacaktı. Adı da bu doğrultuda kondu: Geleceğini Kuran Genç Kadınlar.

Bu, küresel bir sorun. Dünyada eğitimde ve istihdamda olmayan gençler için NEET (Not in Education, Employment or Training) kavramı kullanılıyor ve pek çok kurum bu alanda çalışmalarını sürdürüyor. Bunlardan biri de Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP). Sabancı Vakfı, sahada yürütücü olarak bu kurumu seçti.

SEHER ALACACI: Sabancı Vakfı klasik bir donör gibi sadece hibe verip izleyen bir kuruluştan öte, süreci şekillendirme noktasında hep bizimle birlikte çalıştı. Onların

elde ettiği verileri biz değerlendirdik, bizim deneyimlerimizden onlar faydalandı ve böyle bir proje ortaya çıktı.

LOUISA VINTON: Ne eğitimde ne istihdamda olan kadınlar, geride kalma riskinin en fazla olduğunu gördüğümüz gruptan biri. Ancak bu büyük kadın grubunun temsil ettiği muazzam potansiyelden Türkiye'nin faydalanmasını sağlayacak çözümler bulabileceğimize de inanıyoruz.

2022'de başlayan projenin hedef kitlesi, 18-29 yaş grubundaki ne eğitimde ne istihdamda yer alan genç kadınlardı. Projenin tasarım aşamasında sahadaki deneyimleri dinlemek için kadın örgütleri temsilcileriyle bir araya gelindi, görüşleri alındı.

SEHER ALACACI: NEET kadınlar içinde iki grup var. Biri, bakım yükü sebebiyle işinden ayrılmış, artık iş aramayan, umudunu kaybetmiş, kendini bir köşeye çekmiş, kendi durumunu içselleştirmiş olan grup. Diğeri ise iş arayan ama

İHTİYAÇLAR
DOĞRULTUSUNDA
UYGULANAN GÜÇLENME
VE MESLEKİ EĞİTİM
PROGRAMLARI
SONUCUNDA YÜZLERCE
GENÇ KADIN İSTİHDAMA
DAHİL OLDU.

bulamayan ya da aradığı işi bulamayan, mevcut iş tanımlarına uymadığı için açıkta kalan grup. Bu iki grubu da ele alırken toplumsal cinsiyet eşitliği alanında farklı konulara değinmek durumunda kaldık. Bakım ekonomisi, bakım politikaları, şiddet gibi...

Büyük projenin büyük paydaşlara ihtiyacı vardı; hem Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı hem de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nı aldılar yanlarına. Projenin yüz yüze faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için Adana, Diyarbakır ve İzmir pilot iller olarak belirlendi. Daha sonra 6 Şubat depremi sonrası afet bölgesi illeri de projeye dahil edildi.

Projenin başında NEET kadınların sorun ve ihtiyaçlarını tespit etmek için yaklaşık 2000 NEET kadınıla, pilot illerden Adana, Diyarbakır ve İzmir'de saha araştırması yapıldı. Saha araştırması sonrası ihtiyaçlar doğrultusunda hem güçlenme programları hem de çeşitli branşlarda mesleki eğitim programları uygulandı. Söz konusu eğitimlerle yaklaşık 2000 NEET kadına ulaşıldı, yüzlercesi istihdama dahil oldu. Genç kadınlar verilen eğitimlerle güçlendi, istihdama geçiş yolunda öğrendi.

Hazırlanan "Fırsatlar Haritası" ise NEET genç kadınların kendilerine en yakın iş, eğitim, staj gibi fırsatları Türkiye haritası üzerinden bulmalarını sağlıyordu. Fırsatlar Haritası ile genç kadınlara fırsatlar sunan yüzlerce kurumla işbirliği yapıldı.

Kariyerinde ilerlemiş, deneyim sahibi kadınlarla NEET genç kadınları buluşturan Mentorluk Programı da yoğun ilgi gördü, 2023 ve 2024 yılında iki dönem gerçekleştirilen Mentorluk Programı ile 1100 NEET kadına ve bin mentora ulaşıldı. Üç binin üzerinde görüşme gerçekleşti. Yüzlerce genç kadın mentorluk programı sonrası iş hayatına dahil oldu. Bilgi ve deneyim paylaşımı pek çok genç kadına cesaret ve güven verdi.

SABANCI VAKFI GENEL
MÜDÜRÜ NEVGÜL BİLSEL
SAFKAN, "GELECEĞİNİ
KURAN GENÇ KADINLAR"
EĞİTİMLERİNDEN BİRİNDE.

SEHER ALACACI: Kamuoyunun dikkatini çektik. Çok iyi bir iletişim, PR çalışması yürütüldü. Politika yapımcıların da dikkatini çektik. Yerel yönetimlerin, il müdürlüklerinin konuyu daha dikkatli ve odaklı bir şekilde ele alması için bir farkındalık oluştu. NEET'le ilgili bir farkındalık oluştu ve sonrasında başka projeler geldi.

Geleceğini Kuran Genç Kadınlar Projesi, kendi hibe programıyla büyüdü ve pilot illerin yanında Kahramanmaraş depreminden etkilenen illerden de başvuru alındı. 20 ilden NEET genç kadın istihdamına yönelik çözümler sunan yedi projeye destek sağlandı:

Sanayide NEET Kadınlar, Denizin Üreten Kadınları, NEET Kadınların İşgücü Piyasasında Dayanıklılığının Geliştirilmesi, Yazılımla Güçlenen Kadınlar, Afet Kadınlarının Yeşeren Umutları, İnsan Kaynakları Alanında NEET Kadınlar ve Ada Lovelace Akademi: Kadın Yazılımcıların Mentorluk ve Eğitimler Aracılığı ile Güçlendirilmesi. Projenin sonucunda çok sayıda genç kadın mentorluk ve eğitimlerden faydalandı ve istihdama dahil oldu.

NEET GENÇ KADINLARI
BULUŞTURAN MENTORLUK
PROGRAMI İLE 1100 NEET
KADINA VE BİN MENTORA
ULAŞILDI.

BÖLÜM
ONÜÇ

Başarılar
kutlandıkça
büyür

Eski bir söz vardır, “Marifet iltifata tabiidir” derler. Başarı takdirler, ödüllerle teşvik edildikçe artar.

Sabancı Vakfı da 1994 yılından bu yana marifetlere iltifat etmeyi kendine gaye edindi. Eğitim, sanat ve spor alanlarında ulusal ve uluslararası düzeyde başarı kazanan kişi ve kuruluşlara, bugüne kadar 1240’1 aşkın ödül verildi.

Bunlardan ilki, 1994 yılında başlatılan eğitim ödülleriydi. Her ders yılı sonunda İstanbul Sakıp Sabancı Anadolu Lisesi ve Adana Sakıp Sabancı Ortaokulu’ndan ilk üç dereceyle mezun olan öğrencilere Sakıp Sabancı Eğitim Ödülü; İstanbul Dilek Sabancı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi’nden ilk üç dereceyle mezun olan öğrencilere ise Dilek Sabancı Eğitim Ödülü veriliyor. Ödüller; birinciler için 25, ikinciler için 15, üçüncüler için 10 Cumhuriyet altını ve kendi isimlerine düzenlenen sertifikadan oluşuyor.

Sakıp Sabancı Spor Ödülü, Olimpiyat Oyunlarında, Engelliler Olimpiyat Oyunlarında ve Özel Olimpiyatlar Dünya Yaz Oyunlarında altın madalya kazanan sporculara; Dilek Sabancı Spor Ödülü Antalya Dilek Sabancı Spor Salonu’nda olimpiik veya paralimpiik spor branşlarında düzenlenecek olan Dünya ve Avrupa Şampiyonalarında birinci gelen takıma ve sporculara sunuluyor.

DİLEK SABANCI: Gençlere ve geleceğe yatırım yapmak; sporda, sanatta ve eğitimde başarıyı ödüllendirmek bize sevgili babam Sakıp Sabancı’dan miras kalan bir vizyon. Kendisi her zaman gençlerin, sporcuların ve sanatçıların başarılarının teşvik edilmesi gerektiğine inanırdı. Sağlığında başlattığı ve devam ettirilmesini vasiyet ettiği bu ödülleri sürdürmekten büyük mutluluk duyuyoruz.

Sakıp Sabancı Sanat Ödülü ise Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi’nin resim, heykel ve geleneksel Türk sanatları bölümlerinden mezun olanlar arasında ilk üç dereceye giren dokuz öğrenciye, birincilere 40, ikincilere 25, üçüncülere 15 Cumhuriyet altını olarak veriliyor.

Sabancı Vakfı’nın verdiği ödüllerin yanında aldıkları da var. Bunlardan biri, vakfın 2009

yılında Mütevelli Heyeti Başkanı Güler Sabancı nezdinde aldığı Raymond Georis Yenilikçi Filantropist Ödülü. Bu ödül ile Sabancı Vakfı, Avrupa'nın en önemli filantropi ödülü listesine Türkiye'den giren ilk vakıf oldu.

Bir diğer ödül ise eski ABD Başkanı Bill Clinton'ın kurduğu Clinton Küresel Girişimi'nden geldi. Güler Sabancı, kadınların ve kız çocuklarının insan haklarının geliştirilmesine yönelik ve Türkiye'nin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimi için yaptığı çalışmalar nedeniyle Kurumsal Liderlik kategorisinde Clinton Küresel Vatandaşlık Ödülü'ne değer görüldü.

SAKIP SABANCI SPOR
ÖDÜLLERİ, OLİMPİYAT
OYUNLARINDA ALTIN
MADALYA KAZANAN
SPORCULARA VERİLİYOR.
DİLEK SABANCI BU
ÖDÜLLERİ GELECEĞE
YATIRIM OLARAK
DEĞERLENDİRİYOR.

22 Eylül 2011 tarihinde New York'ta gerçekleştirilen törende konuşma yapan ABD Eski Başkanı Bill Clinton, Clinton Küresel Vatandaşlık Ödülü'ne değer görülen isimleri sıra dışı olarak niteleyerek, "Bu sıra dışı isimler eğitimin geliştirilmesi, sağlık imkânlarına erişim, çevrenin korunması gibi alanlarda yaratıcı çözümler bulmak için çalıştılar ve takdir edilmeyi hak ettiler" dedi.

Bir başka liderlik ödülü ise toplumsal gelişme için çalışan toplum liderlerine verilen David Rockefeller Köprü Kurucu Liderlik Ödülü'ydü. Ödül, Güler Sabancı'ya, 8 Ekim 2013 tarihinde İsviçre'nin Cenevre kentinde yapılan törenle takdim edildi.

2013 yılında Sabancı Vakfı, kalite ve mükemmellik anlayışıyla yürüttüğü çalışmalarında liderlik, inovasyon ve teknoloji alanındaki başarıları nedeniyle Business Initiative Directions Uluslararası Kalite Altın Yıldızı Ödülü'nü almaya hak kazandı.

Bu ödüllerin okuması iki ayrı perspektiften yapılabilir. Biri, Sabancı Vakfı'nın yereldeki çalışmalarını evrensel değerlerle yürütme kararlılığı. Diğeri ise 21. yüzyılda öne çıkan kadın liderliği...

PEGGY DULANY: Kısa süre öncesine kadar vakıfların yönetimindeki çoğunluğu erkekler oluştursa da son zamanlarda filantropide kadın liderliğinin öne çıktığını görüyoruz. Sorunların sürdürülebilir çözümleri için daha kompleks ve birbirine bağlı yollar bulmak gerekiyor, kadınlar buna daha yatkın. Ortaklaşa çalışmak, derinlemesine dinlemek, çözüme ulaşmak için bölünmeleri engellemek gibi yetenekler kadınların doğasında daha fazla var.

Evrensellik perspektifinde ise vakıf, sivil toplum ve filantropi alanındaki küresel yaklaşımları takip etmek, aynı zamanda Türkiye'de yapılanları uluslararası platformlarda görünür kılmak için uluslararası ilişkiler alanında da çaba sarf etti. Bu amaçla da Avrupa Vakıflar Merkezi (EFC) yeni ismiyle Avrupa Filantropi Derneği (Philea), ABD Vakıflar Birliği (COF), Synergos Enstitüsü Küresel Filantropi Ağı (GPC) ve Foundations 20 (F20) Platformu'na üye olarak aktif çalışmalarda bulundu.

Avrupa Vakıflar Merkezi bünyesindeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Engellilik Tematik Network'lerinde kurucu üye olarak yer aldı. Vakfın odak alanları arasında bulunan erken yaşta zorla evliliklerle mücadele konusundaki küresel yaklaşımları takip edebilmek için Girls Not Brides isimli kuruluşu destekledi. Engelli alanında ise tüm dünyadaki iyi örnekleri bir araya getiren Zero Project Konferansı'nın önemli bir paydaşı haline geldi.

2011, 2012 ve 2020 yıllarında üç yıl süreyle Avrupa Vakıflar Merkezi Yönetim Kurulu'nda yer alan Sabancı Vakfı, 2023 yılında Philea adını alan Avrupa Vakıflar Merkezi'nin Danışma Kurulu'na seçildi.

DELPHINE MORALIS: Sabancı Vakfı, Philea'ya fikir ve deneyim açısından çok şey kazandırıyor. Öte yandan Türkiye'deki çalışmalar ile uluslararası çalışmalar arasında bağlantılar sağlıyor. Bazı etkinliklere ev sahipliği yapıyor, TÜSEV tarafından organize edilen buluşmaları ise destekliyor. Bütün bunlar, vakfın Türkiye'deki filantropi ekosisteminin ve sivil toplumun uluslararası boyut kazanması konusundaki kararlılığını gösteriyor.

2000'lerin

başından itibaren bir önceki yüzyıldan devralınan iklim krizi zorlaşarak devam etti ve yeni mücadele yöntemlerini zorunlu kıldı. Sabancı Vakfı, Sürdürülebilir Kalkınma ve İklim Değişikliği İçin Çalışan Foundations 20 (F20) platformuna Türkiye'den katılan ilk ve tek vakıf oldu. Aynı zamanda İklim Değişikliği ile Mücadele İçin Uluslararası Filantropi Taahhüdü'nü³³ imzalayarak sahip olduğu kaynakları, bağımsız yapısını ve etkisini bu zorluğun üstesinden gelmek için kullanma konusunda sorumluluk üstlendi.

2020 ise bütün

dünyanın ortak bir sorunla boğuştuğu bir yıl olarak geçti tarihe. Covid-19 pandemisi yalnızca sağlık alanında değil, toplumsal alanda da büyük zararlara yol açtı. Halihazırdaki toplumsal sorunları derinleştirdi, eşitsizlikleri perçinledi.

Sabancı Vakfı,

sivil toplumun Covid-19 kriziyle baş edebilmesini kolaylaştırmak ve eğitim, kültür sanat ve sosyal değişim alanında var olan çalışmaların devamını sağlamak için filantropi ekosisteminin esneklik

kazanması gerektiğine inandı. Bu inançla,

uzun yıllardır üyesi olduğu Avrupa Vakıflar Merkezi (EFC) ve Vakıflar Birliği (COF) tarafından başlatılan ve "güvene dayalı filantropi" temeline dayanan taahhütnameleri³⁴ Türkiye'den imzalayan ilk vakıf oldu.

33. https://www.sabancivakfi.org/i/assets/documents/Iklim_Degisikligi_Ile_Mucadele_Icin_Uluslararası_Filantropi-Taahhodu.pdf

34. <https://www.sabancivakfi.org/tr/genel/covid/19/taahhudumuz>

BÖLÜM
ONDÖRT

Yeni sorunlar, yeni yollar

21. yüzyıl, başlangıcından bu yana insanın gezegenle imtihanına sahne oldu. Depremden orman yangınlarına, sellerden fırtınalara doğal afetler, iklim krizi, Covid-19 pandemisi...

İklim krizi, bir diğer deyişle iklim aciliyeti öyle boyutlara ulaştı ki pek çok sorunu ikinci sıraya itti. Her çalışmayı yatay bir şekilde keserek filantropiyi yeni bir yol çizmeye mecbur bıraktı.

Covid-19 pandemisi, dünyada pek çok şeyi olduğu gibi filantropiyi de etkiledi, değiştirdi. Dijital dünyanın gelişmesi ve her alana hâkim olması, hayırseverliğin yöntemlerini de farklı bir boyuta taşıdı. İhtiyaçlar daha görünür olabildi, sivil toplum örgütleri yeni yollar buldu.

Öte yandan gelir dağılımı eşitsizliği, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, hane içi şiddet, kaynaklara adil ulaşılamaması gibi sorunlarda artış yaşandı.

Bütün bu koşulların içinde pandemide öne çıkan sözcük, dayanışma oldu.

Hayır hasenat, hayırseverlik, filantropi... Her bir sözcük nüanslarıyla kendine özgü dönemleri temsil ediyor. Çağımızın sözcüğü ise belki

6 ŞUBAT DEPREMLERİNİN
ARDINDAN HIZLA
HAREKETE GEÇEN SABANCI
VAKFI, HATAY'IN BEŞ
İLÇESİNE YENİ OKULLAR
YAPTIRDI. BUNLARDAN
BİRİ DE SABANCI ARSUZ
ORTAOKULU.

dayanışma olacak, belki de gönüllülük öne çıkacak. Sabancı Topluluğu içinde olduğu gibi...

GÜLER SABANCI: Sabancı Gönüllüleri, “Cumhuriyet Seferberliği” adıyla bir çalışma başlattılar. Sivil toplum örgütleriyle de iç içe girmiş oldular. Bir şirketin sosyal sorumluluk projeleri nerede biter, nerede vakıf başlar? İç içe midir bütün bunlar? Yeni bir döneme doğru giderken bu sorulara cevap vermemiz, vakıf çalışmalarını buna göre yönlendirmemiz gerekiyor.

NEVGÜL BİSEL SAFKAN: Son dönemde kolektif destekler ön plana çıktı. Devletin yetişemediği yerlere sivil toplum ve bireyler yetiştirmeye çalıştı. Bunların biraz daha sistematik hale gelmesi gerekiyor. Dayanışma ruhunu güçlendirebilmek, ortaklıklar kurabilmek, farklı konularla ilgili bilinci artırabilmek. Bundan sonraki 50 yılda gönüllülük kavramı ön planda olacak. Filantropi alanındaki kuruluşlara düşen görevin çok daha artacağını düşünüyoruz.

2023, yıllar boyu unutulmayacak ve etkileri silinmeyecek 6 Şubat Kahramanmaraş depreminin gölgesinde geçti. Sabancı Gönülleri ve Sabancı Vakfı, hızla bölgenin her türlü temel ihtiyacını karşılamak için harekete geçti.

Bölgedeki en önemli ihtiyaçların arasında eğitimin kesintisiz devam etmesi yer alıyordu.

Hatay’ın Reyhanlı, Dört Yol ve Arsuz ilçelerinde üç okul binası üç ay içinde açıldı. Devamında Hassa ve Arsuz ilçelerine iki okul daha kalıcı eser olarak yapıldı. Ve beşinci okul olan Kırıkhan ilçesindeki Özel Eğitim Meslek Okulu’nun yapımı başladı.

Okulların ardından Öğretmen Ağı’nın deprem bölgesindeki öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimlerine katkı sağlaması amacıyla tasarladığı Hatay Öğretmen Dayanışma Alanı açıldı.

Afet ve Acil Durum Fonu ile bölgedeki kalıcı eserler geçici konaklama için dönüştürüldü. Temel gıda ve hijyen destekleri sağlandı,

bursiyerlere ek destek verildi. Çocuklara yönelik uçurtma ve Papuduk atölyeleri düzenlendi, kitaplar dağıtıldı. Sabancı Vakfı bu destekleri verirken yalnız değildi.

GÜLER SABANCI: Hayırseverlik kurumlarında şeffaflık, güvenilirlik çok önemli bir unsur. Yabancı ortaklarımız bu son depremde de ondan önceki depremde de çok ciddi yardımlarda bulundular. Hepsini Sabancı Vakfı kanalıyla yaptılar. Bu da bize ve bizim çalışmalarımıza olan güveni gösteriyor. Tabii aynı zamanda ortaklarımızla aynı değerleri paylaştığımızı da...

HAYRİ ÇULHACI: Vakıf çalışmaları yalnızca ortakları değil, Sabancı Topluluğu'nda çalışanları da motive eder. Emeklerinizin neticesinde yarattığınız değer topluma paylaşıldığını bilmek güzel bir duygu. Bu, kuruma olan saygınızı ve aidiyetinizi de artırır. Bir de işinizi yaparken, "Acaba ben burada nasıl bir toplumsal fayda yaratabilirim?" diye düşünmeye sevk ediyor. Sabancı Grubu çalışanlarının tamamında vakıf bilinci vardır.

SUZAN SABANCI: Sabancı Topluluğu birçok iş kolunda faaliyet gösteriyor. Bugün hem yurtiçinde hem de yurtdışında çok büyük, saygın bir kuruluş. Biz yaptığımız işlerden dolayı birçok insana dokunuyoruz. Çalışanlarımız var, çalışanlarımızın aileleri var, müşterilerimiz var, iş yaptığımız kurumlar var. İnsanlara yakın olmamızın Türkiye'nin Sabancı'sı olmakta çok büyük etkisi olduğunu düşünüyorum. Şirketler de yöneticiler de her zaman yaptıkları işlerde kâr elde ettiklerinde büyük bir mutlulukla vakfa finansal destek verdiler.

DÖRTYOL'DA İNŞA
EDİLEN SABANCI LASSA
ORTAOKULU'NDA DOKUZ
DERSLİK, KÜTÜPHANE VE
SPOR SAHASI BULUNUYOR.

Sabancı Vakfı'nın yarım yüzyılı geride bıraktığı tarihinde öne çıkan etkenlerden biri, Sabancı ailesinin filantropi konusunda sarsılmayan birliği idi. Yeni kuşaklar geçmişten devraldıkları sorumluluğu hassasiyetle taşıdılar, vakfa tam destek vermeye devam ettiler.

Bu süreçte Sabancı Topluluğu da üzerine düşen görevleri hakkıyla yerine getirdi.

6 ŞUBAT DEPREMLERİNİN

ARDINDAN HATAY'IN HASSA

İLÇESİNDE ENERJİSA'NIN

YABANCI ORTAÇI E.ON

BAĞIŞIYLA YAPTIRILAN ENERJİSA

ATATÜRK İLKOKULU.

NEDİM BOZFAKIOĞLU: Hacı Ömer Sabancı'nın paylaşma felsefesi, çalışanlar tarafından da benimsenmiştir: Bu süreçte Sabancı Topluluğu şirketleri, sanayi şirketleri olsun, bankacılık olsun Sabancı Vakfı'nın devamlı destekleyicisi oldular. Sabancı kardeşler her zaman kişisel olarak da destek oldular. En büyük desteklerden biri Sakıp Sabancı tarafından geldi. Mirasından belli bir hisseyi Sabancı Üniversitesi ve Sabancı Vakfı'na bağışladı.

HAYRİ ÇULHACI: Grup içindeki bütün şirketlerin bünyesinde vakfın sürdürülebilirliğini sağlayabilecek kaynak yaratımı hep planlanmıştır. Ve bu aile tarafından, hissedarlar tarafından da benimsenmiştir. Geçmişten gelen, geleceğe aktarılacak bir değerdir. Burada esas önemli konu, Türkiye'nin zenginleşmesi, şirketlerimizin zenginleşmesi ve vakfın kaynağının artmasıdır.

ÖĞRETMEN DAYANIŞMA
ALANI, DEPREMİN ARDINDAN,
BÖLGEDEKİ ÖĞRETMENLERİN
MESLEKİ VE KİŞİSEL
GELİŞİMLERİNE KATKI SAĞLAMASI
AMACIYLA HATAY'DA AÇILDI.

BÖLÜM
ONBEŞ

Geleceğin kapıları açılıyor

P“Parayı vermek, kazanmaktan çok daha zor. Daha doğrusu, herkes bağış yapabilir, ancak etkili bir biçimde bağış yapmak zor.”

Bu cümleler Warren Buffet’a ait. 2010 yılında Bill Gates ile birlikte Giving Pledge (Bağış Sözü) adlı bir hareket başlattığı sırada sarf etti bu sözleri. Bu harekete Michael Bloomberg, David Rockefeller, Mark Zuckerberg gibi isimlerin de aralarında bulunduğu 120’den fazla iş insanı katıldı, servetlerinin büyük bir kısmını vakıflara bağışlama taahhüdünde bulundular.

Giving Pledge hareketine katılanların üç yıl önce verdiği sözü, Sabancı kardeşler ve anneleri Sadıka Sabancı bundan tam 50 yıl önce, 1974 yılında Sabancı Vakfı’nı kurarken verdiler.

ZERRİN KOYUNSAĞAN: Hayırseverlik, Sabancı ailesinin DNA’larında var. Kendilerini koyarak, konsantre olarak yapıyorlar vakıf çalışmalarını. Dördüncü kuşak gayet iyi hazırlanıyor. Bütün bunların arkasında ne var? Galiba kalıcılık. Derler ya, bir insanın ömrü ne kadardır? Öldükten sonra adı daha ne kadar devam ederse o kadar...

CEYDA SABANCI DİNÇER: Aile içinde filantropinin ve vakfın sorumluluklarının kuşaktan kuşağa aktarılması süreci, bu değerlerimizi ve inançlarımızı paylaşarak gerçekleşiyor. Aile büyüklerimizin bu alana verdikleri önem, onların bize örnek olacak davranışlarıyla ve anlattıkları hikâyelerle somutlaşıyor. Dedemin bize bıraktığı bu mirası sürdürmek ve geliştirmek hem kişisel bir gurur kaynağı hem de toplumsal bir görev.

Dünyanın en tanınmış, örnek alınan vakıflarından biri Rockefeller Vakfı olsa gerek... Ailenin adını taşıyan vakıf, kuşaklar boyu süren bir filantropi mirası taşıyor. Rockefeller ailesinin üyelerinden biri olan Peggy Dulany, ailesinin gelecek kuşakları hazırlama alışkanlığının sofranın etrafında toplanıp filantropinin önemini ve deneyimleri aktarmakla başladığını söylüyor. Tüm genç üyeler, önemsedikleri amaçlara bireysel olarak katkıda bulunmaya teşvik ediliyor; ilgi duyan ve gelecek vaat eden herkes, yavaş yavaş daha küçük ya da büyük vakıflarda görev almaya başlıyor.

Sabancı Vakfı’nın yeni kuşakları, vakfın ve filantropinin sorumluluklarını aile içinde

duyarak, içselleştirerek yetiştiriyorlar. İçine doğdukları ailenin değerlerini ileriye aktarmak için bir köprü olduklarını biliyorlar.

SUZAN SABANCI: Sabancı Vakfı'nın bugün geldiği noktada, aile olarak biz el ele verdik, bir arada olduk ve vakfa inandık. İşlerimizde başarılı olurken bu başarıdan vakfımıza nasıl bir kaynak aktarırız, vakıf bunu faaliyetlerinde nasıl en iyi şekilde kullanır diye çok itina ettik. Öncelikli arzum, bizden sonraki kuşakta da aynı sorumluluk, aynı bilincin olması. Onlar da el ele vermeli, bir araya gelmeli.

Suzan Sabancı'nın dikkati çektiği gibi, gelecek kuşak Sabancı Vakfı'nda söz sahibi olmaya hazırlanıyor. Yeni çağın dinamikleri, ihtiyaçları, yapay zekânın muhtemel iktidarı, sürdürülebilirliğin öne çıkması, iklim aciliyetinin son sözü söylemesi... Yeni kuşakları bütün bu başlıklarda yeni sözler, yeni akımlar, yeni kararlar bekliyor.

CEYDA SABANCI DİNÇER: Gelişen teknoloji ve dijitalleşmeyle birlikte, vakfın etki alanının genişleyeceğine, daha çeşitli projeler geliştireceğine ve daha geniş kitlelere ulaşacağına inanıyorum. Bu, sadece yerel düzeyde değil, küresel çapta da filantropi alanındaki faaliyetlerin daha etkin ve erişilebilir hale gelmesini sağlayacak. Özellikle, çevresel sürdürülebilirliğin giderek daha fazla önem kazandığı bir dünyada, çevresel sorunların karmaşıklığı ve çok boyutluluğu göz önünde bulundurulduğunda, vakfın bu konularda önemli adımlar atması ve çözümler üretmesi gerektiğine inanıyorum.

GİZEM BİLEN: "Sürdürülebilirlik", şu anda özellikle sürdürülebilir enerji ile çağrışım yapıyor, ama ileride sürdürülebilirlik konseptinin başka alanlardaki sürdürülebilir yaşamı da anlatacağını ve başka alanları da içine alan bir konsept olacağını düşünüyorum. Ayrıca Sabancı Vakfı'nın, bir etki yatırımı alanı açabileceğini düşünüyorum. Bu terim, belirli bir etki veya fayda sağlamak amacıyla yapılan yatırımlar anlamına geliyor. Uluslararasıda gelişen bir alan ve yapılan etki, çevre, cinsiyet eşitliği, eğitimdeki eşitlik gibi alanları kapsıyor.

HALUK SABANCI DİNÇER: İş ile filantropinin iç içe geçtiği bir dönemdeyiz. Kurumlar artık belli sorumluluklar taşıyor ve verdikleri desteklerle bir yer ediniyorlar. Buradan bakarsak Sabancı olarak bizim filantropi alanında yaptıklarımız holdingde yaptıklarımızla paralel olmalı. Bugün, yaşadığımız çağda iklim krizi ve enerji geçişi en önemli konu. Hem çözümün parçası olacak hem inisiyatif alacak olanlar, endüstrinin liderleri. Biz de sanayi kökenli bir holding olduğumuz için bizim kuşağımız bu sorunu miras aldı. Bu alanda daha aktif olmamız gerektiğini düşünüyorum. Bu dönüşüm, vakfın geleceğini de etkileyecektir.

Vakfın geleceği... 23-24 Mart 2024 yılında yapılan son Arama Konferansı'nın konusu buydu. Gelecek 50 yılın hedef ve stratejilerini belirleyebilmek amacıyla yapılan toplantıyı Sabancı Üniversitesi Arama Kürsüsü Başkanı Oğuz Babüroğlu yönetti. Türkiye'den ve dünyadan filantropi alanında uzman olan isimlerin fikirlerini paylaştıkları iki günlük konferansta Sabancı ailesinin genç kuşakları da hazır bulundu.

MELİSA SABANCI TAPAN: Dünyada çok akışkan bir dönemin içindeyiz. Gezegenin tek sahibinin insan olmadığını gördük. Son 50 yılın sorunları hâlâ çözüm beklerken geleceğin sorunlarıyla da yüzleşiyoruz. Yeni sözcükler, yeni kavramlar söz konusu... Arama Konferansı bu açıdan çok verimli geçti.

TÜRKİYE'DEN
VE DÜNYADAN
FİLANTROPİ ALANINDA
UZMAN OLAN
İSİMLERİN FİKİRLERİNİ
PAYLAŞTIKLARI İKİ
GÜNLÜK KONFERANSA
SABANCI AİLESİNİN
GENÇ KUŞAKLARI DA
KATILDI.

Konferansın sonucunda, Sabancı Vakfı'nın ikinci 50 yıllık dönemini kapsayacak şekilde daha yeşil ve adil bir dünya için yerel ve küresel paydaşlarla işbirliği içinde etki alanı daha geniş bir filantropi stratejisi üzerinde hemfikir olundu.

Etolog Doktor Jane Goodall, “Bize akıllı bir beynin, gelişmiş bir sevmeye ve şefkat duymaya yeteneğinin yanı sıra yılmaz bir ruh da bahşedilmiş” diyor son kitabında. “Bu mücadele ruhu hepimizin içinde var; sadece kimileri bunun farkında değil. Bu ruhu besleyebilir, kanatlanıp uçuşması, diğer insanlara umut ve cesaret aşılması için ona bir şans verebiliriz.”

Aynı kitapta “Umut çoğunlukla yanlış anlaşılır” da diyor Goodall:

İnsanlar umudun, en basit ifadesiyle genellikle edilgen bir hüsnükuruntu olduğunu düşünürler: Bir şeyler olacağını umar ama bu konuda hiçbir şey yapmazlar. [...] İnsanların, ne denli küçük görünürse görünsün, eylemlerinin hakikaten fark yaratacağını anımlarını umuyorum.

JANE GOODALL'UN 20 HAZİRAN 2024'TE SABANCI VAKFI'NIN DAVETLİSİ OLARAK SSM'DE YAPTIĞI KONUŞMADA MÜTEVELLİ HEYETİ ÜYELERİ GÜLER SABANCI VE SEVİL SABANCI DA HAZIR BULUNDULAR.

HAYRİ ÇULHACI: Hayat boyunca aldıklarımız var, verdiklerimiz var. Gençlikte aldıklarınızla daha fazla ilgilisiniz. Ama dönüp baktığımda aslında hayatı anlamlı kılan, verdiklerimiz. Kurumlar için de geçerli bu. Eğer bir iz bırakacaksanız ne verdiğiniz önemli. Gerçek ölümsüzlük bu.

GÜLER SABANCI: Çalışma hayatım 45 yılı geçti. Dolayısıyla görevler ile duygular arasında ayırım yapmayı biliyorum artık. Beni hâlâ heyecanlandıran, bana insan sevgisini hatırlatan, insan olduğumu hatırlatan çalışmalar vakıf çalışmaları... İnsanları değerlendirirken ne kadar fayda yarattıklarını düşünüyorum. Ne yapıyorlar? Onun için üretim benim için kutsaldır. İnsanların birbirlerine yardım etmeleri kutsaldır. El verebilmek çok büyük bir şans, büyük bir kısmet diye düşünüyorum. Faydalı olabilmek insanlık için bir lütuf...

SERRA SABANCI: Hiç tanımadığınız birisinin yüzünde bir gülümsemeye vesile olmak, belki hayatının akışını değiştirecek küçük bir destek vermek... Bunlar çocukluğumdan beri tanık olduğum, çok kıymetli şeyler. Ailemin yıllar boyu hayırseverlikle anılması benim için hem duygusal anlam taşıyor hem de gurur veriyor.

Jane Goodall bize umudun bulaşıcı olduğunu da hatırlatıyor. Umudun bulaşma yöntemi ise ilham. Mücadele edenlerin, eyleme geçenlerin, “Böyle gelmiş böyle gider” demeyenlerin, fark yaratmak için gayret edenlerin verdiği ilham...

Bu ilhamın ardında ise insan sevgisi, üretme arzusu, çok da emek var...

Tıpkı 70 yıl önce, “*Bu topraklardan kazandıklarımızı bu toprakların insanlarıyla paylaşalım*” ilkesini benimseyen Hacı Ömer Sabancı gibi...

Umudun ve iyiliğin gücü öyle büyük, öyle birleştirici ki gün geliyor, birbirini hiç tanımayan, hiç karşılaşmamış, hatta aynı zaman diliminde yaşamamış insanları bir anda yan yana getiriveriyor.

SABANCI VAKFI

MÜTEVELLİ HEYETİ

HAYRİ ÇULHACI, NEVGÜL

BİLSEL SAFKAN, SUZAN

SABANCI, SERRA SABANCI,

NEDİM BOZFAKIOĞLU, DİLEK

SABANCI VE GÜLER SABANCI.

**SABANCI VAKFI'NIN BUGÜNLERE GELMESİNDE
BÜYÜK BİR ÖZVERİ İLE KATKI VEREN
İHSAN, SAKIP, HACI, ŞEVKET, EROL VE ÖZDEMİR SABANCI'YA
ŞÜKRANLARIMIZI SUNUYORUZ.**